

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Κατεύθυνση Εκπαιδευτική Πολιτική Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση

Ειδίκευση: Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό, Συμβατικές και e-Μορφές
Πολιτικές και Πρακτικές

Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια: Ηλία Δήμητρα

Αρ. Μητρώου: 3032201901103

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία με τίτλο: «**Εξ αποστάσεως εκπαίδευση:
Αντιλήψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας σχετικά με τις αλλαγές που επιφέρει
στην εκπαιδευτική διαδικασία**».

Επιβλέπων καθηγητής: κ. Μπαγάκης Γεώργιος

Συνεπιβλέποντες καθηγητές: κ. Τζιμογιάννης Αθανάσιος
κ. Τσακίρη Δέσποινα

Κόρινθος, 2022

Copyright© 2022 Δήμητρα Ηλία

Με την επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας έκδοσης, εξολοκλήρου ή τμήματος αυτής για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση των μελετών για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τους συγγραφείς. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα των κειμένων εκφράζουν τους συγγραφείς και μόνο.

Πίνακας περιεχομένων

Περίληψη	4
Abstract	5
1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ.....	6
1.1 Εισαγωγή.....	6
1.2 Ορισμός εξ αποστάσεως εκπαίδευσης	7
1.2.1 Γιατί «εξ αποστάσεως εκπαίδευση»;.....	7
1.2.2 Τα χαρακτηριστικά της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης».....	11
2.ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	12
2.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση ερευνών συναφών με το θέμα της εργασίας	12
2.1.1 Αλλαγή στους ρόλους και τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.....	12
2.1.2 Έρευνες που αφορούν εφαρμογές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με την αξιοποίηση των ΤΠΕ.....	26
2.1.3 Έρευνες που αφορούν τη χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για συγκεκριμένα μαθήματα.....	33
2.1.4 Έρευνες που αφορούν απόψεις εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τη λήψη έκτακτων μέτρων επί Covid-19.....	42
2.1.5 Έρευνες που αφορούν την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.....	49
2.2 Κριτική αποτίμηση των ερευνών	49
3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	50
3.1 Σκοπός της έρευνας	50
3.2 Ερευνητικά Ερωτήματα	51
3.3 Μεθοδολογία της έρευνας.....	51
3.4 Μέσο συλλογής των δεδομένων, Πληθυσμός και Δείγμα της έρευνας	52
4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ.....	53
4.1 Ανάλυση δεδομένων της έρευνας.....	65
5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ.....	66
5.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση	69
6 Βιβλιογραφία.....	73
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....	76

Περίληψη

Η εμφάνιση της Πανδημίας Covid-19 άλλαξε τα δεδομένα κυρίως για την εκπαίδευση καθώς τα σχολεία σταμάτησαν να λειτουργούν και οι μαθητές δεν θα μπορούσαν να παρακολουθήσουν τα μαθήματα. Με δεδομένο αυτό αλλά και την ευρύτερη βιβλιογραφία σχετικά με εναλλακτικούς τρόπους μάθησης πάρθηκε η απόφαση να εφαρμοσθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση η οποία θα έδινε τη δυνατότητα στους μαθητές να παρακολουθήσουν τα μαθήματα από το σπίτι και τους εκπαιδευτικούς να αναδιαμορφώσουν τις μεθόδους τους. Με βάση αυτό ο σκοπός της εν λόγω εργασίας ήταν η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και σε ποιο βαθμό αυτή επηρέασε την εκπαιδευτική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα, παρουσιάζονται οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών που προκύπτουν μέσα από μια έρευνα που σχεδιάστηκε και υλοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου το οποίο βρισκόταν σε ηλεκτρονική μορφή. Τα ερευνητικά ευρήματα της συγκεκριμένης εργασίας έδειξαν ότι η εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης πρόσφερε θετικά οφέλη στους εκπαιδευτικούς, επηρέασε θετικά την εκπαιδευτική διαδικασία χωρίς ωστόσο να υπάρξει η προοπτική να επαναχρησιμοποιηθεί στο μέλλον.

Λέξεις κλειδιά: εξ αποστάσεως εκπαίδευση, Πανδημία Covid-19, αλλαγή, αντιλήψεις.

Abstract

The outbreak of the Covid-19 Pandemic changed the whole educational process as schools closed and students could not attend classes. Having this as a given, as well as the wider bibliography on alternative ways of learning, a decision was made to implement distance education which would enable students to attend classes from home and teachers to reformulate their methods. Therefore, the purpose of this thesis was to investigate the perceptions of Primary Education teachers about distance learning and to what extent it influenced the educational process. More specifically, the aim was to present the perceptions of teachers that emerge through a survey conducted and implemented using a questionnaire that was in electronic form. The research findings of this thesis showed that the implementation of distance learning offered positive benefits to teachers and positively affected the educational process. However it is obvious that there is no willingness, on the part of teachers, to re-use it in the future.

Key words: distance education, Covid-19 Pandemic, change, perceptions.

1 ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

1.1 Εισαγωγή

Στις μέρες μας παρατηρείται μια συνεχής αλλαγή συνθηκών η οποία, όπως είναι φυσικό, επιφέρει δραστικές αλλαγές σε πολλούς τομείς της καθημερινότητας και απαιτείται η εύρεση άλλων τρόπων, προκειμένου να υπάρξει μια προσαρμογή στα νέα δεδομένα. Πιο συγκεκριμένα, είναι γεγονός ότι σήμερα στη χώρα η εξάπλωση της πανδημίας του «Κορονοϊού» έχει αποτελέσει την αρχή για μια σειρά από αλλαγές στις ήδη υπάρχουσες συνθήκες. Με αυτό ως δεδομένο, είναι σαφές ότι ένας από τους τομείς που έχει επηρεαστεί, είναι αυτός της εκπαίδευσης με την εφαρμογή μιας άλλης της μορφής, της εξ' αποστάσεως. Ο σκοπός της παρούσας Μεταπτυχιακής Διπλωματικής εργασίας αφορά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση: αφενός να φανεί η απήχησή της στο εκπαιδευτικό σύστημα γενικότερα αλλά και πιο συγκεκριμένα, και αφετέρου μέσα από μια σχετική έρευνα που θα διεξαχθεί να καταδειχθεί η αποδοχή της από το εκπαιδευτικό σύστημα και κυρίως από τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς.

1.2 Ορισμός εξ αποστάσεως εκπαίδευσης

Ο όρος «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» είναι διαδεδομένος σε όλες τις χώρες ανά τον κόσμο εδώ και πολλά χρόνια. Όμως, τι ακριβώς σημαίνει «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» και πώς αυτή μεταφράζεται; Αρχικά, ένας ορισμός που διατίθεται από την «UNESCO» αναφέρει πως: *«Εξ αποστάσεως εκπαίδευση είναι η υποβοηθούμενη από τα μέσα επικοινωνίας εκπαίδευση με μικρή ή καθόλου διαπροσωπική ή σε τάξη επαφή μεταξύ εκπαιδευτικού και μαθητή, ατομική ή/ και σε ομάδα»*. Μάλιστα, αξίζει να σημειωθεί πως το 1999 ο ορισμός προστέθηκε στο «Medical Subject Headings» το οποίο είναι ένα λεξικό που περιλαμβάνει όρους και βρίσκεται στην Εθνική Ιατρική Βιβλιοθήκη στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. (Οικονόμου 2020)

1.2.1 Γιατί «εξ αποστάσεως εκπαίδευση»;

Όπως είναι ήδη γνωστό η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» μέχρι τώρα έχει γνωρίσει μια σχετικά μεγάλη απήχηση σε όλες τις χώρες του κόσμου ως μια εναλλακτική μορφή εκπαίδευσης. Ωστόσο, τι ήταν αυτό που ώθησε ως προς την αλλαγή από την συμβατική/παραδοσιακή μορφή εκπαίδευσης στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση; Αυτό που παρατηρήθηκε είναι πως οι εποχές άλλαξαν και υπήρξαν πολλές εξελίξεις στους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας με αποτέλεσμα να επηρεαστεί και ο τομέας της εκπαίδευσης, ο οποίος θα έπρεπε πλέον να κάνει αλλαγές προκειμένου να καταφέρει να προσαρμοστεί στις νέες απαιτήσεις. Με δεδομένο αυτό, η βασική αλλαγή σχετικά με τον τρόπο που θα οργανωνόταν ο τομέας της εκπαίδευσης έλαβε χώρα στη «μεταβιομηχανική εποχή» όπου εκεί ο προσανατολισμός της εκπαίδευσης άλλαξε και ο στόχος ήταν να αναβαθμιστεί για να καταφέρει να δημιουργήσει ευκαιρίες και να προσφέρει γνώσεις οι οποίες θα είχαν ένα μεγάλο βαθμό εξειδίκευσης. Ακόμα, αξίζει να αναφερθεί πως έτσι ήταν πιο εύκολο να εισαχθούν κάποιες μορφές εκπαίδευσης, όπως η «εξ αποστάσεως», «η τεχνική», «η δια βίου», «η επιμόρφωση», «η συνεχιζόμενη» και «η επαγγελματική», οι οποίες θα είχαν ένα βαθμό ευελιξίας και θα βοηθούσαν τον τομέα της εκπαίδευσης να προσαρμοστεί στις νέες συνθήκες που είχαν ήδη δημιουργήσει οι αλλαγές στο τομέα της οικονομίας και της κοινωνίας. Επιπλέον, δεν πρέπει να παραλειφθεί το

γεγονός πως η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» κατάφερε να βοηθήσει στο να εξελιχθεί γενικότερα ο τομέας της εκπαίδευσης χάρη στην τεχνολογία, αλλά και με διάφορα μέσα, που θα αναφερθούν στη συνέχεια. (Οικονόμου 2020)

1.2.2 Τα χαρακτηριστικά της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης».

Ενώ παραπάνω αναφέρθηκε το πλαίσιο μέσα στο οποίο ήταν απαραίτητη η ανάπτυξη της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης», σ' αυτό το κομμάτι θα αναλυθεί περισσότερο το πεδίο, οι μορφές αλλά και τα βασικά χαρακτηριστικά που την αντιπροσωπεύουν, για να φανεί αφενός η διαφορά της με τη παραδοσιακή/συμβατική εκπαίδευση και αφετέρου τι προσφέρει στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Έτσι, όπως είναι ήδη γνωστό και αναφέρθηκε και παραπάνω, η τεχνολογία και η πληροφορική ήταν δυο τομείς χάρη στους οποίους η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» κατάφερε να αποκτήσει μια ταυτότητα και με τη χρήση κατάλληλων μέσων να χρησιμοποιηθεί για καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα και να προσφέρει περισσότερες ευκαιρίες για μάθηση. Βέβαια, για να είναι πιο κατανοητό αυτό, πρέπει να αναφερθούν τα στοιχεία που δηλώνουν πώς ακριβώς μεταφράζεται «η εξ αποστάσεως εκπαίδευση». Για τον λόγο αυτόν, όσον αφορά τον τρόπο λειτουργίας της, χωρίζεται σε Σύγχρονη και Ασύγχρονη. Στη πρώτη περίπτωση, οι διαδικασίες για τη μάθηση και τη διδασκαλία πραγματοποιούνται την ίδια ακριβώς στιγμή. Πιο συγκεκριμένα, τη στιγμή που το μάθημα παραδίδεται από τον εκπαιδευτή ζωντανά, ταυτόχρονα ο εκπαιδευόμενος παρακολουθεί κανονικά το μάθημα, με μόνη τη διαφορά ότι βρίσκεται σε άλλο μέρος. Φυσικά, πρέπει να σημειωθεί ότι ένα αντιπροσωπευτικό παράδειγμα για αυτό το είδος της εξ αποστάσεως αποτελεί η «τηλεδιάσκεψη». Επιπλέον, στη δεύτερη περίπτωση, δηλαδή στην Ασύγχρονη, ο εκπαιδευόμενος έχει την ευκαιρία να παρακολουθήσει τα μαθήματα που παραδίδονται από τον εκπαιδευτή όποτε ο ίδιος χρονικά έχει τη δυνατότητα. Να σημειωθεί ότι η Ασύγχρονη έχει μεγαλύτερη απήχηση και διάδοση.

Ακόμα, όπως είναι φυσικό, η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» έχει και κάποιες μορφές, δηλαδή τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιείται και εφαρμόζεται. Αν οι μορφές αυτές παρθούν με διαδοχική σειρά, η πρώτη μορφή είναι αυτή της αλληλογραφίας με το ηλεκτρονικό και κανονικό ταχυδρομείο, η δεύτερη είναι η μετάδοση από το ραδιόφωνο, η τρίτη μέσα από τη τηλεόραση και η τέταρτη μέσα από τον υπολογιστή.

Επιπρόσθετα, αξίζει να τονιστεί ότι η εξ αποστάσεως εκπαίδευση μπορεί να λειτουργήσει ως ένα εργαλείο συμπληρωματικό που έχει τη δυνατότητα να προεκτείνει το μάθημα με τη χρησιμοποίηση και άλλων μέσων πέρα από τα συμβατικά για την αποτελεσματικότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιείται ο όρος «μικτή μάθηση» ή αλλιώς και «blended learning», όπου οι μαθητές έχουν την ευκαιρία να οργανώσουν το δικό τους χρόνο για τη μελέτη των μαθημάτων τους, στο δικό τους σπίτι ο καθένας, και ταυτόχρονα να επιτευχθεί η αλληλεπίδραση με τους υπόλοιπους μαθητές και τον καθηγητή με τη βοήθεια εικονικών περιβαλλόντων και εργαλείων του ιστού web2.0.

Ακόμα, κάτι το οποίο είναι απαραίτητο να διατυπωθεί εδώ και αποτελεί ένα σημαντικό στοιχείο για την αποτελεσματικότερη κατανόηση του όρου «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» είναι ότι υπάρχει και ο όρος «εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση». Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για την εκπαίδευση η οποία είναι από απόσταση και αφορά την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Μάλιστα, υπάρχουν και κάποιες διακρίσεις αυτής της εκπαίδευσης: η συμπληρωματική και η αυτοδύναμη. Ειδικότερα, στην περίπτωση της συμπληρωματικής οι μαθητές παρακολουθούν κανονικά τα μαθήματά τους στα σχολεία, στα οποία φοιτούν, έχοντας παράλληλα την ευκαιρία να παρακολουθήσουν, εάν το επιθυμούν, μαθήματα και από άλλα σχολεία ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς. Εν συνεχεία, στην περίπτωση της αυτοδύναμης, οι φοιτητές παρακολουθούν τα προγράμματα σπουδών που παρέχονται από τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς στους οποίους αυτοί φοιτούν και τα οποία προγράμματα είναι ολοκληρωμένα. Μάλιστα οι φοιτητές, όταν ολοκληρωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία, έχουν τη δυνατότητα να αποκτήσουν «τίτλους σπουδών» οι οποίοι είναι αντίστοιχοι και ισοδύναμοι με τους τίτλους που παρέχονται από τα συμβατικά σχολεία.

Επιπλέον, κάτι που είναι απαραίτητο να διατυπωθεί εδώ είναι το γεγονός πως η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» για την υλοποίηση και την υποστήριξή της χρειάζεται τον ηλεκτρονικό υπολογιστή και πιο ειδικά το περιβάλλον του διαδικτύου. Μάλιστα, με δεδομένο αυτό χρησιμοποιείται η έννοια της «ηλεκτρονικής μάθησης» ή αλλιώς «e-learning», που θεωρείται αντιπροσωπευτική για να περιγράψει την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση». Βέβαια, υπάρχουν και κάποιες άλλες έννοιες μαζί με την «ηλεκτρονική μάθηση» όπου ενδεικτικά είναι: «η εκπαίδευση που βασίζεται στο διαδίκτυο» ή αλλιώς «web-based education», η «διαδικτυακή εκπαίδευση» ή αλλιώς «online education», η μάθηση που πραγματοποιείται μέσα από το διαδίκτυο ή αλλιώς

«online learning» και τέλος, η μάθηση που χρειάζεται τη βοήθεια του υπολογιστή για να υποστηριχτεί ή αλλιώς «computer assisted learning».

Επιπρόσθετα, μιλώντας για τα χαρακτηριστικά που φέρει η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» και σε συνδυασμό με όλα όσα έχουν ήδη αναφερθεί, αυτό που μπορεί να ειπωθεί είναι ότι ένα βασικό χαρακτηριστικό, που την κάνει ξεχωριστή, είναι το στοιχείο της απόστασης. Πιο συγκεκριμένα, υπάρχει μια απόσταση μεταξύ του μαθητή και του καθηγητή κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας όπου οι ενδιαφερόμενοι βρίσκονται σε όποιον χώρο εκείνοι επιθυμούν και παρακολουθούν τα μαθήματα. Ακόμα, ένα σημαντικό χαρακτηριστικό είναι το γεγονός πως η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» προσφέρει έναν εναλλακτικό τρόπο για να πραγματοποιηθεί η επικοινωνία μεταξύ των ενδιαφερόμενων μελών και αυτός είναι με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Πιο ειδικά, μέσα από τα εικονικά περιβάλλοντα ή αλλιώς τάξεις, όλοι οι ενδιαφερόμενοι έχουν την ευκαιρία να βλέπουν ο ένας τον άλλο την ίδια στιγμή που πραγματοποιείται η εκπαιδευτική διαδικασία ηλεκτρονικά, παρόλο που μπορεί να βρίσκονται σε διαφορετικό μέρος ο καθένας, και να παρακολουθούν κανονικά τα μαθήματα, να επικοινωνούν με το καθηγητή τους και τους υπόλοιπους συμμαθητές τους, να θέτουν ερωτήσεις και να κάνουν συζητήσεις.

Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι για την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με τη βοήθεια και της τεχνολογίας, όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω, περισσότερο διαδεδομένη με μεγαλύτερο βαθμό λειτουργικότητας είναι η ασύγχρονη. Ύστερα, εξίσου σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός πως δεν υπάρχει κάποιο κόστος που θα μπορούσε να επιβαρύνει τον ενδιαφερόμενο και να τον αποτρέψει να χρησιμοποιήσει την εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό είναι το γεγονός πως η τεχνολογία προσφέρει πολλά πλεονεκτήματα στον τομέα της εκπαίδευσης ως προς τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να οργανωθεί η εκπαιδευτική διαδικασία και να λειτουργήσει ομαλά. Φυσικά, αυτά τα πλεονεκτήματα μεταφράζονται στη πραγματικότητα με μέσα όπου ενδεικτικά είναι ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, τα «έντυπα» και «οπτικοακουστικά».

Τέλος, είναι γεγονός ότι τα μέσα που προσφέρονται από την τεχνολογία για τη διευκόλυνση της διαδικασίας της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» συμβάλλουν ώστε η διαδικασία της μάθησης και της διδασκαλίας - παράδοσης να είναι πιο ζωντανή, δημιουργική και να προσφέρει ευκαιρίες για αναστοχασμό και συζήτηση. Βέβαια, όπως μπορεί να καταλάβει ο καθένας, υπάρχει μια πληθώρα τέτοιων μέσων που στη παρούσα εργασία δεν είναι εφικτό όλα να αναφερθούν. Ωστόσο, θα

σημειωθούν ενδεικτικά κάποια τέτοια μέσα, τα πιο σημαντικά, που αντιπροσωπεύουν την εν λόγω διαδικασία.

Αυτά είναι: «Σύστημα Διαχείρισης Μάθησης» ή με άλλα λόγια «LMS», «Παιχνίδια», «Εξομοιωτές», «Εκπαιδευτικό Κινούμενο Σχέδιο», «Σύγχρονη Συζήτηση με Κείμενο», «Λογισμικό Υποστήριξης Συνεργασίας», «Ηλεκτρονικοί χώροι Ασύγχρονης Συζήτησης», «Ιστοσελίδες και Κοινότητες web2.0», Εκπαιδευτικό Υλικό που βασίζεται στο διαδίκτυο και τις τεχνολογίες του, «Συσκευές Αναπαραγωγής Αρχείων Ήχου με υποστήριξη Πολυμέσων», «Ηλεκτρονικές Συλλογές Υλικού που διαχειρίζονται Χρήστες ή Εκπαιδευτές». Αυτά με άλλα λόγια ονομάζονται και «eportfolios». Τελευταίο αλλά εξίσου σημαντικό η «Κινούμενη Εικόνα».

Συνεπώς, με βάση όλα αυτά τα στοιχεία που προαναφέρθηκαν για την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» και πώς αυτή μπορεί να συμβάλει και να αλλάξει το μέχρι σήμερα «συμβατικό» εκπαιδευτικό σύστημα, είναι φανερό πως αποτελεί ένα εξ ολοκλήρου διαφορετικό πεδίο που όμως είναι ικανό να προσφέρει δυνατότητες και ευκαιρίες στους μαθητές αλλά και στους καθηγητές να εμπλακούν με κάτι διαφορετικό, να αναστοχαστούν και ακόμα και να αναθεωρήσουν, αν είναι απαραίτητο, τη γνώμη που μπορεί να έχουν για τη νέα αυτή εκπαιδευτική διαδικασία. (Οικονόμου 2020).

2 ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

2.1 Βιβλιογραφική επισκόπηση ερευνών συναφών με το θέμα της εργασίας

2.1.1 Αλλαγή στους ρόλους και τις δεξιότητες των εκπαιδευτικών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση

Από όσα αναφέρθηκαν παραπάνω για την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» είναι φανερό ότι αποτελεί μια τάση και μια πρόταση για τον εμπλουτισμό της συμβατικής εκπαίδευσης με τη βοήθεια της τεχνολογίας και των μέσων που διαθέτει για να είναι αποτελεσματικότερη η όλη αυτή προσπάθεια για την αναβάθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος. Ωστόσο, όπως είναι ήδη γνωστό, ο εκπαιδευτικός παίζει έναν σημαντικό ρόλο μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα καθώς είναι εκείνος που παρέχει γνώσεις στους μαθητές.

Βέβαια, αυτό που παρατηρείται είναι ότι με την εμφάνιση της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει. Πιο συγκεκριμένα, από εκεί που ήταν ο φορέας της γνώσης ή αλλιώς «αυθεντία» με την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» αποκτά έναν ρόλο περισσότερο συμβουλευτικό, καθοδηγητικό και συντονιστικό. Ακόμα, ο εκπαιδευτικός συμμετέχει πιο ενεργά στη διαδικασία της μάθησης και μπορεί να διευκολύνει στην ανάπτυξη του εκπαιδευόμενου. Επιπλέον, είναι υπεύθυνος για τον έλεγχο της διαδικασίας έχοντας ευελιξία προκειμένου να καταφέρνει να καλύπτει όσο το δυνατόν καλύτερα τις ανάγκες που προκύπτουν από τους εκπαιδευόμενους. Επιπρόσθετα, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να είναι δημιουργικός, να βρίσκεται σε ετοιμότητα, να έχει την ευθύνη για τον τρόπο και τον ρυθμό οργάνωσης της μελέτης του, δεδομένου ότι βρίσκεται σε απόσταση από τους εκπαιδευόμενους. (Βογιατζάκη 2019).

Φυσικά, η επικοινωνία από τη μεριά του εκπαιδευτικού προς τους εκπαιδευόμενους αποτελεί κομβικό σημείο για την αποτελεσματικότητα της εν λόγω μαθησιακής διαδικασίας, δεδομένου ότι υπάρχει η πιθανότητα κάποιοι εκπαιδευόμενοι εξαιτίας της απόστασης να αισθάνονται κάποια ανασφάλεια για το πώς θα καταφέρουν να ανταπεξέλθουν σ' αυτή τη διαδικασία που μπορεί να είναι για πολλούς νέα. Τέλος, είναι πολύ σημαντικό για τον εκπαιδευτικό ο βαθμός υποστήριξης προς τους εκπαιδευόμενους, προσωπικά και ακαδημαϊκά, για να μπορέσει να θεωρηθεί αποτελεσματική η συμβολή του (Βογιατζάκη 2019).

Εν συνεχεία, και με δεδομένο ότι με την εφαρμογή εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ο ρόλος του εκπαιδευτικού αλλάζει και νέες δεξιότητες αναδύονται για αυτόν, πρέπει να φανεί αν οι εκπαιδευτικοί είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν καθώς επίσης και αν βλέπουν με μια θετική ματιά αυτό τον εναλλακτικό τρόπο μάθησης.

Έτσι λοιπόν, μελετώντας τη βιβλιογραφία για τις απόψεις/στάσεις των εκπαιδευτικών απέναντι στην «εξ αποστάσεως εκπαίδευση», διακρίνεται κάτι θετικό, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι είναι και κάτι το εύκολο.

2.1.2 Έρευνες που αφορούν εφαρμογές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης με την αξιοποίηση των ΤΠΕ

Έτσι, από αυτές τις εφαρμογές αποτέλεσε η προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση για μαθητές οι οποίοι δεν βρίσκονταν συνέχεια στο σχολείο για διάφορους λόγους και έπρεπε να βρεθεί ένας τρόπος προκειμένου να καταφέρουν να αναπληρώσουν τα μαθήματα που έχαναν από απόσταση με τη βοήθεια της τεχνολογίας. Πιο συγκεκριμένα, ήθελαν να δουν μέσα από αυτή τη προσπάθεια σε ποιο βαθμό μπορούσε να βοηθήσει η τεχνολογία σ' αυτό το εγχείρημα, την αποτελεσματικότητά της καθώς επίσης και αν η χρήση μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας θα βοηθούσε ή όχι στο να γίνει πράξη η εν λόγω προσπάθεια.

Πιο ειδικά, στην αρχή επιχειρήθηκε ένα πλάνο και μια συζήτηση από όλους τους εμπλεκόμενους στη διαδικασία, σχετικά με τον τρόπο που θα πραγματοποιούνταν η προσπάθεια αυτή. Η ηλεκτρονική πλατφόρμα που θα ήταν διαθέσιμη για τα παιδιά, επιλέχθηκε να είναι η «Edmodo» η οποία, ενημερωτικά, έχει ξαναχρησιμοποιηθεί σε παρόμοιες εκπαιδευτικές εφαρμογές που αφορούν στην «εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για να γίνει στη συνέχεια έρευνα και να φανούν τα αποτελέσματα από τα δεδομένα, ήταν η «Έρευνα Δράσης» όπου ακολουθήθηκαν όλοι οι κανόνες δεοντολογίας και όλοι οι εμπλεκόμενοι συμμετείχαν με δική τους θέληση. (Παπανικολάου, Μανούσου 2019)

Πιο συγκεκριμένα, σχετικά με τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε προκειμένου να γίνει πράξη το εν λόγω εγχείρημα και να φανούν τα αποτελέσματά του, διαμορφώθηκαν τέσσερα στάδια-φάσεις. Το πρώτο στάδιο αφορούσε το σχεδιασμό της διαδικασίας. Σε αυτό συζητήθηκαν και δημιουργήθηκαν οι στόχοι αλλά και ο σκοπός που θα είχε η συγκεκριμένη δράση, το πόσο θα διαρκούσε συνολικά και με ποιον τρόπο θα υλοποιούταν. Επίσης, δημιουργήθηκε ένα

περιβάλλον διαδικτυακό με τη πλατφόρμα «Edmodo» το οποίο θα παρείχε ασφάλεια, θα πληρούσε τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και της διαδικασίας, και η πλατφόρμα «Edmodo» θα ενσωματωνόταν στην ιστοσελίδα που διέθετε το εν λόγω Δημοτικό Σχολείο. Ακόμα, ήταν απαραίτητο οι εκπαιδευτικοί του σχολείου να επιμορφωθούν πάνω στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και γενικότερα στις ανάγκες της εξ αποστάσεως, όπως και έγινε. Επιπλέον, εξασφαλίστηκε ότι όλοι οι συμμετέχοντες ήταν σύμφωνοι να εμπλακούν στη συγκεκριμένη προσπάθεια. Το πρώτο στάδιο ολοκληρώθηκε με την εξασφάλιση της πρόσβασης στην ηλεκτρονική πλατφόρμα «Edmodo» των μαθητών που αφορούσε η δράση, δημιουργήθηκαν ομάδες στο διαδικτυακό περιβάλλον και ο κάθε μαθητής εγγράφηκε στην ομάδα του. Τέλος, επειδή στο εγχείρημα αυτό συμμετείχαν και οι γονείς των μαθητών, ήταν απαραίτητο να επιμορφωθούν και αυτοί, όπως και έγινε.

Στη συνέχεια, το δεύτερο στάδιο αφορούσε τη δράση των συμμετεχόντων. Πιο συγκεκριμένα, δόθηκαν στους γονείς των εν λόγω παιδιών οδηγίες για το πώς θα εγγραφούν στην ηλεκτρονική πλατφόρμα «Edmodo» οι οποίες ήταν αναρτημένες και στην ιστοσελίδα που διέθετε το συγκεκριμένο Δημοτικό Σχολείο. Ακόμα, έγινε μια επίδειξη της ηλεκτρονικής πλατφόρμας στους μαθητές για το πώς θα πρέπει να χρησιμοποιείται και με ποιο τρόπο θα μπορούν οι μαθητές να επικοινωνούν. Εν συνεχεία, οι εκπαιδευτικοί καθημερινά αναρτούσαν τα μαθήματα που έκαναν στη τάξη για τους μαθητές που απουσίαζαν. Μάλιστα, στη πλατφόρμα ανέβαινε και εκπαιδευτικό υλικό και πληροφορίες που ήταν πρόσθετα και ειπώθηκαν στη τάξη την ώρα των μαθημάτων για τη καλύτερη κατανόηση των απόντων μαθητών. (Παπανικολάου, Μανούσου 2019)

Το τρίτο στάδιο αφορούσε τη παρατήρηση. Πιο συγκεκριμένα, αποτυπώθηκαν σε καθημερινή βάση και σ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας οι ενέργειες που έγιναν από όλους τους συμμετέχοντες σε αυτό το εγχείρημα προκειμένου να φανεί η αποτελεσματικότητα και η αλληλεπίδραση όλων των μελών. Μάλιστα, όσον αφορά τις ενέργειες των ίδιων των εκπαιδευτικών αυτές αποτυπώθηκαν μέσα από τον τρόπο με τον οποίο συνεργάστηκαν και επικοινωνήσαν μέσα στο διαδικτυακό και εικονικό περιβάλλον από τη μια με τους εν λόγω μαθητές που αφορούσε η συγκεκριμένη προσπάθεια και από την άλλη με τους υπόλοιπους συναδέλφους εκπαιδευτικούς. Ακόμα, παρατηρήθηκε η συχνότητα αναρτήσεων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα υλικού και πληροφοριών αλλά και το πώς αντέδρασαν συνολικά σ' όλη τη διαδικασία.

Επιπρόσθετα, σχετικά με τους εν λόγω μαθητές παρατηρήθηκε σ' όλη τη διάρκεια της συγκεκριμένης προσπάθειας ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποίησαν και εξοικειώθηκαν με την ηλεκτρονική πλατφόρμα, ο οποίος αποτυπώθηκε στις ενδιαφέρουσες αναρτήσεις που έκαναν με διάφορες πληροφορίες και υλικό για τα μαθήματα που είχαν, και γενικότερα, ο τρόπος που επικοινωνήσαν με τη δασκάλα τους αλλά και με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους. Μάλιστα, παρατηρήθηκε και η ενεργή συμμετοχή τους στις ομάδες που είχαν δημιουργηθεί στο διαδικτυακό εικονικό περιβάλλον, καθώς έγιναν πολλές συζητήσεις με τα υπόλοιπα εμπλεκόμενα μέλη όπως επίσης και ο τρόπος με τον οποίο αντιδρούσαν κάθε φορά που ανέβαινε κάτι νέο και ιδιαίτερο στην ηλεκτρονική πλατφόρμα. (Παπανικολάου, Μανούσου 2019)

Επιπλέον, σχετικά με τους γονείς των εν λόγω μαθητών, οι οποίοι συμμετείχαν στη συγκεκριμένη διαδικασία, παρατηρήθηκε ο τρόπος με τον οποίο αντιμετώπισαν το όλο εγχείρημα, ο οποίος αποτυπώθηκε μέσα από τον τρόπο που αντέδρασαν όταν παρακολούθησαν τη διαδικασία και διατύπωσαν ερωτήσεις-απορίες οι οποίες και απαντήθηκαν για να τους βοηθήσουν στη περαιτέρω εξέλιξη της εν λόγω προσπάθειας. Ακόμα, μέσα από αυτό τον σχεδιασμό και την υλοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας μ' αυτό τον εναλλακτικό τρόπο, παρατηρήθηκε κατά πόσο και η συγκεκριμένη ηλεκτρονική πλατφόρμα μπορούσε να θεωρηθεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τέτοιου είδους πρωτοβουλίες.

Τέλος, το τέταρτο στάδιο αφορούσε την ολοκλήρωση της εν λόγω διαδικασίας, η οποία πραγματοποιήθηκε, μέσα από όλα τα δεδομένα που προέκυψαν από τη παρατήρηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τα οποία συλλέχθηκαν και συζητήθηκαν προκειμένου να φανούν τα αποτελέσματα από αυτή τη πρωτοβουλία και αν θα μπορούσε να υπάρχει συνέχεια ανάλογων εκπαιδευτικών εγχειρημάτων. (Παπανικολάου, Μανούσου 2019)

Έτσι, μετά από τη σχετική έρευνα που ακολουθήθηκε με τη χρήση συνεντεύξεων από όλους τους συμμετέχοντες, αυτό που προέκυψε είναι ότι οι εκπαιδευτικοί με τις γνώσεις που διέθεταν για τις ΤΠΕ αλλά και τις εμπειρίες που είχαν αποκομίσει μέχρι εκείνη τη στιγμή, κατάφεραν να ανταπεξέλθουν στις ανάγκες αυτού του νέου τρόπου μάθησης που είχε ως αποτέλεσμα να χαρακτηριστεί με θετικό πρόσημο το όλο εγχείρημα. Επιπρόσθετα, προέκυψε ότι οι συμμετέχοντες μαθητές ωφελήθηκαν από αυτή τη διαδικασία καθώς ήρθαν σ' επαφή μ' ένα διαφορετικό τρόπο μάθησης ο οποίος τους βοήθησε στην αλληλεπίδραση με τους υπόλοιπους

συμμαθητές τους καθώς είχαν την ευκαιρία να μελετήσουν καλύτερα τα μαθήματα που είχαν χάσει στη τάξη. Επίσης, οι γονείς των εν λόγω παιδιών παρόλο, που δεν είχαν τη δυνατότητα να κάνουν κάποια συζήτηση με τα παιδιά στο ηλεκτρονικό περιβάλλον, είδαν θετικά και με ενθουσιασμό την όλη προσπάθεια. Μάλιστα, κάτι που προκάλεσε εντύπωση και αξίζει να αναφερθεί εδώ είναι το γεγονός πως οι μαθητές αλλά και οι γονείς αυτών οι οποίοι δεν συμμετείχαν στο εν λόγω εγχείρημα δήλωσαν ενδιαφέρον και θετικότητα για αυτή τη πρωτοβουλία. Τέλος, προέκυψε από όλους τους συμμετέχοντες ότι η συγκεκριμένη πρωτοβουλία βοήθησε και άξιζε να συνεχιστεί με μεγαλύτερη αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων που υπήρχαν, πράγμα που έγινε, καθώς η συγκεκριμένη πρωτοβουλία συνεχίστηκε με μεγαλύτερη επιτυχία και καλύτερη αξιοποίηση των δυνατοτήτων των μαθητών αλλά και της εν λόγω ηλεκτρονικής πλατφόρμας (Παπανικολάου, Μανούσου 2019).

Συνεπώς, από αυτή την έρευνα είναι προφανές ότι η νέα εκπαιδευτική διαδικασία είχε ένα θετικό αντίκτυπο κυρίως για τους εκπαιδευτικούς και ήταν κάτι το οποίο ήταν διατεθειμένοι να συνεχίσουν να κάνουν και να εξελίσσουν.

Επιπλέον, θα γίνει αναφορά σε μια εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που έλαβε χώρα στην Ελλάδα. Ωστόσο, είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως η συγκεκριμένη εφαρμογή πραγματοποιήθηκε στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και όχι στη Πρωτοβάθμια, που είναι το ζητούμενο της παρούσας εργασίας. Παρόλα αυτά θα χρησιμοποιηθεί εδώ διότι αναφέρει στοιχεία που είναι χρήσιμα για την εξέλιξη της εν λόγω εργασίας.

Πιο ειδικά, η εν λόγω εφαρμογή πραγματοποιήθηκε στα εκπαιδευτήρια «Μαντουλίδη» από το 2012 ως το 2014, όπου εφαρμόζεται ένα συγκεκριμένο παιδαγωγικό μοντέλο, το λεγόμενο «ΑΤ», το οποίο εν ολίγοις μετατοπίζει τη διδασκαλία από την τάξη σ' ένα περιβάλλον το οποίο είναι διαδραστικό και όπου οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να λάβουν καθοδήγηση από τους διδάσκοντες για να καταφέρουν να εμπλακούν δημιουργικά στη διδασκαλία. Για τον λόγο αυτόν έχει δοθεί και ο όρος «Αντίστροφη Τάξη». Επιπλέον, για να φανεί συνολικά η αποτελεσματικότητα αυτού του μοντέλου απέναντι στους μαθητές και τους διδάσκοντες, τα εν λόγω εκπαιδευτήρια κάθε χρόνο διεξάγουν έρευνα μοιράζοντας ερωτηματολόγια στους μαθητές και τους διδάσκοντες για τα αντίστοιχα μαθήματα. (Χατζάκης 2015)

Ακόμα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι τα ενδιαφερόμενα άτομα πρέπει να απαντήσουν υποχρεωτικά σ' αυτά τα ερωτηματολόγια για να μπορέσει να διεξαχθεί ομαλά η σχετική έρευνα. Πολύ σημαντικό, επίσης, είναι το γεγονός πως κάθε χρόνο διαμορφώνονται συγκεκριμένα και ρητά ερευνητικά ερωτήματα προκειμένου να επιτευχθεί αποτελεσματικά ο σκοπός της έρευνας και να διαμορφωθεί σημαντική ανατροφοδότηση για το μέλλον. (Χατζάκης 2015)

Τώρα, όσον αφορά τα αποτελέσματα που προέκυψαν για τους μαθητές και τους διδάσκοντες αυτό που ενδεικτικά καταγράφηκε για τους πρώτους ήταν ότι μέσα από τη χρήση του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού μοντέλου κατάφεραν να κατανοήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό το μάθημα και να λαμβάνουν κάθε φορά πληροφορίες που ήταν χρήσιμες για την ύλη και τον τρόπο διδασκαλίας. Βέβαια, από την άλλη πλευρά, παρατηρήθηκε ότι αυτός ο τρόπος δεν άλλαξε ουσιαστικά τη διεξαγωγή των μαθημάτων. (Χατζάκης 2015)

Επιπλέον, αυτό που προέκυψε για τους διδάσκοντες από την εν λόγω διαδικασία ήταν, όπως οι ίδιοι ανέφεραν, πως αυτή η μέθοδος με το διαδραστικό περιβάλλον βοήθησε σε αρκετά μεγάλο βαθμό τους μαθητές. Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκε πως άλλαξε ως έναν σημαντικό βαθμό προς το θετικότερο και ο τρόπος με τον οποίο γινόταν η διδασκαλία του μαθήματος με αυτή τη διαφορετική μέθοδο. Ακόμα, αυτό που φάνηκε από τις απαντήσεις των διδασκόντων σχετικά με το γεγονός ότι οι μαθητές δεν είχαν τη δυνατότητα να παρακολουθούν συνεχώς τα μαθήματα στο διαδραστικό περιβάλλον, ήταν ότι υπήρχε κυρίως έλλειψη χρόνου αλλά και τεχνικά προβλήματα, όπως η κακή σύνδεση στο διαδίκτυο και η απουσία ηλεκτρονικού υπολογιστή σε ορισμένες περιπτώσεις, που δυσχέραιναν την παρακολούθηση των μαθημάτων. (Χατζάκης 2015).

Από την παραπάνω έρευνα κατέστη σαφές ότι υπήρχε η δεκτικότητα και η προθυμία από τους διδάσκοντες για την εφαρμογή της νέας αυτής εκπαιδευτικής διαδικασίας, προκειμένου η χρήση της να τους βοηθήσει να αλλάξουν και ενδεχομένως να βελτιώσουν τη μέθοδο της διδασκαλίας τους αλλά και να δώσουν τη δυνατότητα στους μαθητές τους να κατανοήσουν περισσότερα πράγματα με την παροχή περαιτέρω πληροφοριών. Επομένως, η συνολική εικόνα ήταν θετική, με οφέλη και για τις δυο πλευρές.

Εν συνεχεία, στη προσπάθεια να διαμορφωθεί μια καλύτερη εικόνα για την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά και τον βαθμό απήχησης και λειτουργικότητάς της στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, θα ήταν παράλειψη να μην

γίνει λόγος για ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα που αφορούσε τη Συμπληρωματική Σχολική Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση, το πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ».

Στην παρούσα εργασία θα παρουσιαστεί η δράση του από το 2000 ως το 2015. Το εν λόγω πρόγραμμα από την αρχή της υλοποίησής του συνέπεσε με την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση και τη δυναμική που αυτές προσέφεραν στη μαθησιακή διαδικασία. Οπότε, ουσιαστικά αποτέλεσε μια προσπάθεια για το πώς θα μπορούσε η εκπαιδευτική διαδικασία να συνυπάρξει μέσα από τη χρήση των ΤΠΕ. Πρωτοπαρουσιάστηκε και εφαρμόστηκε στην Κύπρο με τη συμμετοχή σημαντικού αριθμού δημοτικών σχολείων και στη συνέχεια επεκτάθηκε και στην Ελλάδα. (Αναστασιάδης 2017)

Αξίζει να σημειωθεί ότι για να φανεί πώς θα μπορούσαν οι ΤΠΕ να αξιοποιηθούν παιδαγωγικά μέσα από αυτό το πρόγραμμα χρησιμοποιήθηκε η «Διαδραστική Τηλεδιάσκεψη» με την οποία, μαθητές και εκπαιδευτικοί είχαν τη δυνατότητα να συμμετάσχουν στην εκπαιδευτική διαδικασία μακριά ο ένας από τον άλλο αλλά και ταυτόχρονα, να έχουν την ευκαιρία να ανταλλάξουν απόψεις και ιδέες και να μπορούν να αλληλεπιδράσουν μεταξύ τους ανεξαρτήτως της απόστασης. Ουσιαστικά, αυτό ήταν και το στοίχημα όλου αυτού του προγράμματος. (Αναστασιάδης 2017)

Επιπλέον, με την υιοθέτηση της Τηλεδιάσκεψης ως μέθοδο αξιοποίησης των ΤΠΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία διαμορφώθηκε το «Παιδαγωγικό Πλαίσιο» το οποίο είχε κάποιους ειδικούς πυλώνες, οι οποίοι εδώ θα αναφερθούν ενδεικτικά. Αυτοί ήταν: Το «Project» ως μέθοδος προκειμένου οι μαθητές να έχουν τη δυνατότητα να συνεργάζονται, να ανταλλάσσουν απόψεις, να συμμετέχουν δημιουργικά μέσα σ' ένα διαδραστικό περιβάλλον. Οι «βασικές αρχές που έχει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση» με τον μαθητή στο κέντρο της εκπαιδευτικής διαδικασίας, με πολλές δυνατότητες ανοικτότητας και ευελιξίας, με συγκεκριμένους στόχους και σκοπούς, έχοντας στη διάθεσή τους, μαθητές και εκπαιδευτικοί, μια πληθώρα μεθόδων διδασκαλίας και μέσων τεχνολογίας, ώστε να μπορούν να εμπλακούν σε καταστάσεις οι οποίες είναι αυθεντικές και συνάδουν με την πραγματικότητα. Ακόμα, οι «θεωρίες που αφορούν την οικοδόμηση της γνώσης» στις οποίες συγκαταλέγονται η «θεωρία που αφορά την εγκατεστημένη μάθηση» όπου οι εκπαιδευόμενοι έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με άλλα άτομα, να ανταλλάσσουν απόψεις διαδραστικά και αλληλεπιδραστικά και με αυτό τον τρόπο να δημιουργούνται οι λεγόμενες «κοινότητες μάθησης» που συνεχίζουν να επεκτείνονται μέχρι και σήμερα, αλλά και

«η θεωρία που αφορά τον Επικοινωνιολογισμό» όπου οι εκπαιδευόμενοι έχουν την ευκαιρία να μαθαίνουν πράγματα και να λαμβάνουν γνώσεις και πληροφορίες σε πραγματικές και αληθινές συνθήκες. (Αναστασιάδης 2017)

Στη συνέχεια, είναι απαραίτητο να αναφερθεί συνοπτικά και η Μεθοδολογία που ακολουθήθηκε στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, ώστε αυτό να γίνει πράξη, με έμφαση στα στάδια της τηλεδιάσκεψης, ως το μέσο επίτευξης της παιδαγωγικής αξιοποίησης αυτής της μεθόδου, ώστε να καταδειχθεί και η αποτελεσματικότητά της. Πιο συγκεκριμένα, τα στάδια που πραγματοποιήθηκαν για την τηλεδιάσκεψη ήταν συνολικά 4. Το 1^ο στάδιο είχε να κάνει με την εξοικείωση των μαθητών και των δασκάλων στο διαδραστικό περιβάλλον που θα χρησιμοποιούσαν για πρώτη φορά, αλλά και τη γνωριμία των δύο μερών που βρίσκονταν σε απόσταση. Το στάδιο περιλάμβανε δραστηριότητες ήδη προετοιμασμένες, οι οποίες παρουσιάστηκαν διαδραστικά ώστε όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη να έχουν τη δυνατότητα να ανταλλάξουν απόψεις και ιδέες προκειμένου να υπάρξει αλληλεπίδραση. Τέλος, υπήρξε και η απαιτούμενη αξιολόγηση και πάρθηκε η απόφαση οι ενδιαφερόμενοι συνεργατικά να δουλέψουν πάνω σ' ένα θέμα που θα ήταν σχετικό με αυτά που θα ήθελαν να ασχοληθούν και του οποίου η διαδικασία εξελίχθηκε και στις υπόλοιπες τηλεδιασκέψεις. (Αναστασιάδης 2017)

Εν συνεχεία, το 2^ο στάδιο αφορούσε την αρχή της σύνθεσης μιας τάξης που θα βρισκόταν σ' ένα εικονικό περιβάλλον και που θα συμμετείχαν όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη. Πιο συγκεκριμένα, για την πραγματοποίηση αυτού του σταδίου υπήρξε προετοιμασία από τους δασκάλους για να δημιουργηθούν κοινές δραστηριότητες αλλά και αρχικές πληροφορίες σε ένα προσυμφωνημένο θέμα με την αξιοποίηση διάφορων πηγών. Η διαδικασία συνεχιζόταν μέσω τηλεδιάσκεψης με στόχο την εμπλοκή των μελών και σκοπό την διερεύνηση της δομής του θέματος. Ακολουθούσε ανταλλαγή απόψεων και συζήτηση, και οι μαθητές με τη προτροπή των δασκάλων τους προχωρούσαν στην ανάλυση και τη συσχέτιση των δεδομένων που είχε το θέμα καθώς και στη διερεύνηση προβληματικών καταστάσεων. Με αυτό τον τρόπο προέκυψαν κάποιες υποενότητες τις οποίες ομάδες μαθητών θα αναλάμβαναν να επεξεργαστούν. Φυσικά, στο τέλος, υπήρξε η καθορισμένη αξιολόγηση με τη μορφή της διαρθρωτικής. (Αναστασιάδης 2017)

Στο 3^ο στάδιο οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να συνεργαστούν μέσα σ' αυτό το εικονικό περιβάλλον χωρισμένοι σε ομάδες και η κάθε ομάδα ασχολήθηκε με την υποενότητα που είχε αναλάβει. Ακόμα, ανταλλάχθηκαν απόψεις και έγιναν

συζητήσεις μεταξύ των ομάδων για τη διαδικασία που θα ακολουθούσαν για να διερευνήσουν την υποενότητά τους και τα στοιχεία που την αφορούσαν, το τι θα έκανε το κάθε μέλος και με ποιο τρόπο θα γινόταν η παρουσίαση τους. Όπως πάντα, στο τέλος της διαδικασίας, ακολούθησε η απαιτούμενη αξιολόγηση. Κάτι που, επίσης, πρέπει να ειπωθεί είναι ότι, όπως και παραπάνω, πριν από το 3^ο στάδιο της τηλεδιάσκεψης υπήρξε και πάλι η απαιτούμενη προετοιμασία σύμφωνα και με αυτά που προέκυψαν από το 2^ο στάδιο από μαθητές και δασκάλους για τις υποενότητες που δημιουργήθηκαν. (Αναστασιάδης 2017)

Τέλος, στο 4^ο στάδιο όπου λάμβανε χώρα και η τελευταία τηλεδιάσκεψη στα πλαίσια της παραπάνω διαδικασίας με τη συγκεκριμένη μέθοδο, πραγματοποιήθηκε η παρουσίαση μέσα σ' αυτό το εικονικό περιβάλλον των προσπαθειών των μαθητών μέσα από τις ομάδες τους καθώς και η ανάλογη υποστήριξη και επιχειρηματολογία για τα θέματά τους. Ταυτόχρονα, είχαν τη δυνατότητα να ανταλλάξουν ιδέες και απόψεις και να δημιουργηθεί μια επικοινωνιακή συζήτηση η οποία εξελίχθηκε ενεργά και διαδραστικά. (Αναστασιάδης, 2017).

Τώρα, όσον αφορά το εν λόγω πρόγραμμα πρέπει να αναφερθεί ότι έχουν πραγματοποιηθεί κάποιες έρευνες για την αποτελεσματικότητά του και για το τι άφησε πίσω μετά το πέρας του. Ωστόσο, στη παρούσα εργασία και με βάση το ζητούμενό της θα παρατεθούν τα αποτελέσματα μιας έρευνας όπου συμπεριλαμβάνει και τις απόψεις των δασκάλων για τη λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα του προγράμματος αυτού. Η συγκεκριμένη έρευνα πραγματοποιήθηκε σε επίπεδο Διδακτορικής Διατριβής το 2005 και σε ένα από τα σημεία που εστίασε ήταν η εμπειρία σε παιδαγωγικό επίπεδο που κατάφεραν να αποκομίσουν οι δάσκαλοι με τη συμμετοχή τους. Σύμφωνα με τον Χαμπιαούρη τονίστηκε ότι οι συμμετέχοντες δάσκαλοι υποστήριξαν ότι με αυτό το πρόγραμμα, την ιδέα και τη μεθοδολογία του, το σχολείο κατάφερε να ανοίξει σε διαφορετικά περιβάλλοντα, σε πολιτισμικό και κοινωνικό επίπεδο. Και τα δύο μέρη πίστεψαν περισσότερο στον εαυτό τους και ενισχύθηκαν οι διαπροσωπικές σχέσεις όλων των ενδιαφερόμενων μελών. Η τηλεδιάσκεψη ως μέσο για τη συνεργασία και την επικοινωνία έκανε πιο άμεση την επαφή όλων των συμμετεχόντων μεταξύ τους και όλη αυτή η εμπειρία συνέβαλε και άλλαξε θετικά το κλίμα της τάξης. (Χαμπιαούρης, 2005: 384 στο Αναστασιάδης, 2017).

Ύστερα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί άλλη μια περίπτωση όπου η εξ αποστάσεως εκπαίδευση χρησιμοποιήθηκε στη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση ως ένας

διαφορετικός και εναλλακτικός τρόπος μάθησης και διδασκαλίας, στον οποίο θα μπορούσαν οι μαθητές να έρθουν σε επαφή με κάτι καινούργιο και να φανεί αν θα υπάρξουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Αυτός είναι και ο λόγος που η συγκεκριμένη περίπτωση θα αναφερθεί εδώ για την περαιτέρω υποστήριξη της παρούσας εργασίας.

Πιο συγκεκριμένα, αυτό που είναι απαραίτητο να αναφερθεί είναι πως, για ακόμα μια φορά, η πλατφόρμα του Edmodo διατέθηκε ηλεκτρονικά για τις ανάγκες αυτής της προσπάθειας των μαθητών στο Δημοτικό σχολείο και για την εκπαιδευτικό των παιδιών, προκειμένου να φανεί αν και σε ποιο βαθμό θα μπορούσε να λειτουργήσει ως ένας εναλλακτικός τρόπος μάθησης αλλά και βοηθητικός για τους μαθητές να ανακαλύψουν τις ικανότητες τους ή να τις εξελίσσουν αντίστοιχα.

Πιο ειδικά, σε πρώτη φάση, για να επιτευχθεί αυτή η προσπάθεια μέσα στη πλατφόρμα του edmodo δημιουργήθηκε το κατάλληλο εικονικό περιβάλλον ή αλλιώς τάξη όπου οι μαθητές θα είχαν τη δυνατότητα να επικοινωνούν με τη δασκάλα τους για αυτά που θα χρειάζονταν να κάνουν. Στη συνέχεια, και αφού δημιουργήθηκε αυτό το εικονικό περιβάλλον, πραγματοποιήθηκε η πρώτη επίσκεψη των μαθητών και της δασκάλας τους σ' αυτή την «εικονική τάξη» προκειμένου να εξοικειωθούν μ' αυτήν, να καταλάβουν πώς θα έπρεπε να τη χρησιμοποιήσουν, και να λάβουν πληροφορίες σχετικά με τη πρόσβαση τους σε αυτή αλλά και στο τι ακριβώς θα έκαναν. (Λάζαρη, Μουζάκης, Κουτρομάνος 2015).

Μάλιστα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως πριν ξεκινήσει η εν λόγω διαδικασία διατυπώθηκαν συγκεκριμένα ερωτήματα μεθοδολογικά προκειμένου να φανεί ποια θα ήταν τα αποτελέσματα για όλους τους εμπλεκόμενους. Έγινε σίγουρο πως όλοι οι εμπλεκόμενοι στη διαδικασία θα είχαν πρόσβαση στην «εικονική τάξη» με τις κατάλληλες οδηγίες και τη βοήθεια, όπου αυτή θα χρειαζόταν, και πως όλοι οι συμμετέχοντες θα είχαν τα απαραίτητα εργαλεία, όπως ηλεκτρονικό υπολογιστή, για να μπορούν να παρακολουθήσουν τη διαδικασία, αλλά, φυσικά, και τη σύμφωνη γνώμη των γονιών τους καθώς οι μαθητές ήταν ανήλικοι. Έτσι, αφού έγινε απόλυτα βέβαιο ότι όλες αυτές οι προϋποθέσεις τηρήθηκαν, στη συνέχεια ξεκίνησε η εκπαιδευτική διαδικασία στην «εικονική τάξη» του Edmodo. (Λάζαρη, Μουζάκης, Κουτρομάνος 2015)

Εν συνεχεία, αυτό που είναι απαραίτητο να αναφερθεί είναι ότι στο αρχικό στάδιο οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να μπουν στην «εικονική τάξη», να περιηγηθούν σ' αυτή προκειμένου να εξοικειωθούν και να δουν κάποιες

δραστηριότητες οι οποίες είχαν αναρτηθεί από τη δασκάλα τους και οι οποίες πληρούσαν τις ανάγκες τους, την ηλικία τους και το πλαίσιο μέσα στο οποίο βρίσκονταν. Μάλιστα, η δασκάλα τους ήταν αυτή που τους συντόνιζε. Είχαν τη δυνατότητα της επικοινωνίας με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους αλλά και με τη δασκάλα τους στις περιπτώσεις που ήθελαν να ρωτήσουν κάτι ώστε να γίνει πιο κατανοητό. Μπορούσαν, ακόμα, να δουν το οτιδήποτε ανέβαινε στη πλατφόρμα για τις ανάγκες της εκπαιδευτικής διαδικασίας αλλά και για δικό τους όφελος.

Επιπλέον, προχωρώντας η εκπαιδευτική διαδικασία με αυτό τον τρόπο και προκειμένου να τηρηθεί ένα συγκεκριμένο πλαίσιο στη χρήση της πλατφόρμας και με την επισκεψιμότητα των μαθητών στην «εικονική τάξη» έγινε κατανοητό στους μαθητές μετά από τη παρέμβαση της δασκάλας τους αλλά και των γονιών τους ότι η εν λόγω πλατφόρμα υφίστατο για εκπαιδευτική χρήση κατά κύριο λόγο και όχι μόνο για τη συχνή μεταξύ τους επικοινωνία. (Λάζαρη, Μουζάκης, Κουτρομάνος 2015)

Επιπρόσθετα, με τη πάροδο του χρόνου και ιδιαίτερα των μηνών που ακολούθησαν οι μαθητές όλο και πιο συχνά επισκέπτονταν την «εικονική τάξη», διατύπωναν τυχόν απορίες που μπορεί να είχαν, ανέβαζαν τις εργασίες που τους είχαν ανατεθεί και συχνά υλικό και πληροφορίες που αφορούσαν τα διάφορα αντικείμενα και θέματα που πραγματεύονταν στις συζητήσεις τους με τη δασκάλα τους μέσα στην «εικονική τάξη». Μάλιστα, στη πορεία οι μαθητές έφτασαν να είναι σε πολύ μεγάλο βαθμό εξοικειωμένοι με τη χρήση της πλατφόρμας και η επισκεψιμότητα στην «εικονική τάξη» σημείωσε μεγάλη αύξηση χάρη και σ' ένα πρόγραμμα που ήταν ευρωπαϊκό και στο οποίο συμμετείχαν. Έτσι, οι μαθητές σχεδόν κάθε μέρα επισκέπτονταν την «εικονική τάξη» με τις εργασίες τους, τις τυχόν απορίες τους, τα διάφορα σχόλια και τις πληροφορίες που αναζητούσαν με σκοπό την ανταλλαγή απόψεων και την αλληλεπίδραση με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες αλλά και τη δασκάλα τους.

Εν συνεχεία, πρέπει να αναφερθεί ότι καθ' όλη τη διάρκεια όλης αυτής της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσα στην «εικονική τάξη» αλλά και γενικότερα στην ηλεκτρονική πλατφόρμα του Edmodo καταγράφηκαν όλες οι ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν από τους μαθητές αλλά και από τη δασκάλα τους, όπως επίσης και ο βαθμός της επισκεψιμότητας και της συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων μελών καθώς και όλες τις υποχρεώσεις που είχαν, προκειμένου να φανεί αν υπήρξαν αποτελέσματα από αυτή τη προσπάθεια και αν προσέφερε κάτι διαφορετικό και

θετικό αφενός στους μαθητές και τη δασκάλα τους και από αφετέρου συνολικά στην εκπαιδευτική διαδικασία. (Λάζαρη, Μουζάκης, Κουτρομάνος 2015)

Έτσι, λοιπόν, και με αυτό που αναφέρθηκε παραπάνω ως δεδομένο, πράγματι προέκυψαν αποτελέσματα από όλα τα καταγεγραμμένα δεδομένα της εν λόγω διαδικασίας. Πιο συγκεκριμένα, αυτό που παρατηρήθηκε σχετικά με τα αποτελέσματα ήταν πως μέσα σ' αυτό το εικονικό περιβάλλον στο Edmodo προέκυψε ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό συμμετοχής, αλληλεπίδρασης αλλά και επικοινωνίας όλων των ενδιαφερόμενων μελών και κυρίως των μαθητών οι οποίοι φάνηκε ότι γενικότερα ανέλαβαν αρκετές πρωτοβουλίες σχετικά με την εκπαιδευτική διαδικασία στην «εικονική τάξη» και γεγονός που βοήθησε να γίνει πιο λειτουργική η εν λόγω διαδικασία. Μάλιστα, παρατηρήθηκε ότι η δασκάλα τους είχε περισσότερο συντονιστικό και καθοδηγητικό ρόλο στη συγκεκριμένη διαδικασία και με την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, την αλληλεπίδραση μεταξύ τους επιτεύχθηκαν, σ' ένα αρκετά μεγάλο βαθμό, οι προσδοκίες από αυτή τη προσπάθεια. (Λάζαρη, Μουζάκης, Κουτρομάνος 2015).

Επομένως, είναι φανερό ότι και από αυτή την προσπάθεια με τη χρήση της «εικονικής τάξης» οι μαθητές και η δασκάλα τους ανταποκρίθηκαν σ' αυτή τη διαφορετική μέθοδο μάθησης και διδασκαλίας και παράλληλα τα αποτελέσματα ήταν θετικά με την προοπτική στο μέλλον το εγχείρημα αυτό να συνεχιστεί.

Εν συνεχεία, είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως με βάση το πλαίσιο που μέχρι στιγμής έχει διαμορφωθεί για τη χρήση της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, υπάρχουν αρκετές εφαρμογές της οι οποίες δείχνουν να έχουν θετικά αποτελέσματα για τους μαθητές, τους εκπαιδευτικούς αλλά και γενικότερα για την εκπαιδευτική διαδικασία οι οποίες μάλιστα έχουν ήδη αναφερθεί παραπάνω.

Επιπλέον, δίνεται η δυνατότητα να παρατεθεί εδώ άλλη μια προσπάθεια που πραγματοποιήθηκε στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και η οποία είχε μια διαφορετική κατεύθυνση, αυτή του σχεδιασμού εκπαιδευτικού υλικού που θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» στις δυο τελευταίες τάξεις Ε' και ΣΤ', το οποίο θα βρισκόταν σε έντυπη μορφή με θέμα το «Περιβάλλον», με στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών σ' αυτό αλλά και την επίτευξη γενικότερων στόχων για τους μαθητές όπως η ενεργητικότερη συμμετοχή τους, η αλληλεπίδραση

με τους υπόλοιπους συμμαθητές και γενικότερα η επαφή και εξοικείωση μ' ένα διαφορετικό και εναλλακτικό τρόπο μάθησης.

Ειδικότερα και με βάση αυτά που προαναφέρθηκαν, αποφασίστηκε για αυτή την προσπάθεια και τη δημιουργία του εκπαιδευτικού υλικού το θέμα να αφορά το «Περιβάλλον» και πιο συγκεκριμένα τις αλλαγές που έχουν δημιουργηθεί στο περιβάλλον και στον πλανήτη αλλά και ποιες είναι οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας. Μάλιστα, ο τίτλος αυτού του υλικού που σχεδιάστηκε και θα ήταν σε έντυπη μορφή ονομάστηκε «*Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας*». Στη συνέχεια, ο σχεδιασμός του εκπαιδευτικού υλικού βασίστηκε στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση με σκοπό να προωθηθεί η ενεργή εμπλοκή των μαθητών μ' ένα θέμα όπως είναι το περιβάλλον, το τι προκαλούν οι αλλαγές στο πλανήτη αλλά πώς λειτουργούν οι πηγές ενέργειας για τη σταθερότητα του περιβάλλοντος. Μάλιστα, αυτός ήταν και ο βασικός σκοπός αυτού του υλικού για τους μαθητές. Ακόμα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ενδεικτικά πως αυτό το εκπαιδευτικό υλικό βασίστηκε και σε κάποιους ειδικούς στόχους οι οποίοι διακρίθηκαν σε συναισθηματικούς, σε ψυχοκινητικούς αλλά και σε γνωστικούς. (Καραγιάννη, Αναστασιάδης 2009)

Επιπρόσθετα, το περιεχόμενο αυτού του Εντύπου με το υλικό βασίστηκε σε συγκεκριμένες ενότητες σχετικά με το Περιβάλλον και το αντίστοιχο μάθημα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης των δυο τάξεων του εν λόγω σχολείου. Ενδεικτικά, αυτές οι ενότητες αφορούσαν «*Προσδιορίζοντας το πρόβλημα*», «*Ενέργεια βιομάζας*», «*Υδραυλική Ενέργεια*», «*Αιολική Ενέργεια*», «*Ηλιακή Ενέργεια*» και «*ο Αναστοχασμός μας*». Μάλιστα, αυτές οι ενότητες περιλάμβαναν για τον κάθε μαθητή διάφορες δραστηριότητες που αφορούσαν στην κάθε ενότητα μαζί με όλες τις απαιτούμενες πληροφορίες. Ακόμα, ο κάθε μαθητής, με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού υπολογιστή που έπρεπε να διαθέτει, είχε πρόσβαση στο υλικό για να έχει τη δυνατότητα να κάνει τις εργασίες που του είχαν ανατεθεί αλλά και να έχει την ευκαιρία να συνεργαστεί και να αλληλεπιδράσει με τους υπόλοιπους συμμαθητές του. (Καραγιάννη, Αναστασιάδης 2009)

Επιπλέον, είναι απαραίτητο να σημειωθεί ότι η κάθε δραστηριότητα ήταν σχεδιασμένη με τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνεται στις ανάγκες του κάθε μαθητή και να τον βοηθήσει να διαμορφώσει μια σαφή εικόνα για το εν λόγω θέμα. Τέλος, ο ρόλος του εκπαιδευτικού σ' αυτή την εκπαιδευτική διαδικασία ήταν περισσότερο συμβουλευτικός, διευκολυντικός και όπου χρειαζόταν και υποστηρικτικός με σκοπό

να δείξει στους μαθητές τη σωστή κατεύθυνση για να συλλέξουν τις πληροφορίες και να έχουν πρόσβαση στο υλικό και στη χρήση του διαδικτύου.

Ακόμα, σχετικά με τη προετοιμασία και τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκαν για να πραγματοποιηθεί η υλοποίηση, προέκυψαν 4 στάδια. Όσον αφορά το πρώτο στάδιο, συναντήθηκε ο εκπαιδευτικός μ' αυτόν που σχεδίασε το υλικό προκειμένου να γίνει ο κανονισμός του χρονοδιαγράμματος, των απαιτήσεων που θα έχει το υλικό αλλά και το ποιος θα ήταν ο ρόλος που θα είχε ο εκπαιδευτικός μέσα σ' αυτή τη διαδικασία. Ακόμα καθορίστηκε το πώς θα μπορούσε να επικοινωνήσει αυτός που θα σχεδίαζε το εκπαιδευτικό υλικό με τους μαθητές αλλά και με τους εκπαιδευτικούς. Εν συνεχεία, στο δεύτερο στάδιο πραγματοποιήθηκε η γνωριμία με τα παιδιά και παράλληλα αξιολογήθηκαν οι γνώσεις που είχαν, οι επιθυμίες αλλά και οι απόψεις. Παράλληλα, παρουσιάστηκε το πρόγραμμα αλλά και ο τρόπος με τον οποίο θα επικοινωνούσαν οι μαθητές μ' αυτόν που θα σχεδίαζε το εκπαιδευτικό υλικό. Μάλιστα, για να καταφέρουν οι μαθητές να εγκλιματιστούν και να έρθουν σε ουσιαστική επαφή με το εν λόγω πρόγραμμα, παρουσιάστηκε η πρώτη ενότητα του εκπαιδευτικού υλικού «Προσδιορίζοντας το πρόβλημα» και επιχειρήθηκε, σε αρχικό στάδιο, η επεξεργασία της. (Καραγιάννη, Αναστασιάδης 2009)

Επιπρόσθετα, στο τρίτο στάδιο η εφαρμογή υλοποιήθηκε και οι συμμετέχοντες σ' αυτή τη προσπάθεια συνεργάστηκαν εξ αποστάσεως. Πιο ειδικά, οι μαθητές χωρίστηκαν σε τέσσερις ομάδες για να καταφέρουν να εργαστούν και έγινε επεξεργασία των 5 ενοτήτων του εκπαιδευτικού υλικού. Παράλληλα, οι εκπαιδευτικοί παρατήρησαν εξωτερικά τη διαδικασία και όπου ήταν απαραίτητο συμμετείχαν συμβουλευτικά και υποστηρικτικά προκειμένου να καθοδηγήσουν και να βοηθήσουν τους μαθητές αλλά και την εξέλιξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Επιπλέον, στο τέταρτο και τελευταίο στάδιο επεξεργάστηκαν την 6^η ενότητα του εκπαιδευτικού υλικού προκειμένου να μπορέσει να γίνει και αξιολόγηση από τις εμπειρίες που αποκόμισαν οι μαθητές μέσα από αυτή την εκπαιδευτική διαδικασία. Ακόμα, οι εκπαιδευτικοί συζήτησαν με τους μαθητές για το πώς τους φάνηκε η εν λόγω διαδικασία προκειμένου να βγουν και κάποια συμπεράσματα από αυτή τη προσπάθεια.

Μάλιστα, το αποτέλεσμα που προέκυψε από όλη αυτή τη διαδικασία ήταν να χρησιμοποιηθεί το συγκεκριμένο εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάστηκε τόσο για τη δημιουργία όσο και την υλοποίηση συνεργατικών δραστηριοτήτων οι οποίες είχαν διαθεματικό χαρακτήρα και πραγματοποιήθηκαν εξ αποστάσεως με τηλεδιάσκεψη με

θέμα : «Περιβάλλον-Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας». (Καραγιάννη, Αναστασιάδης 2009).

Επομένως, σ' αυτή την περίπτωση φαίνεται ο σημαντικός ρόλος που επιτελεί το εκπαιδευτικό υλικό που θα χρησιμοποιηθεί στην εκπαιδευτική διαδικασία και κυρίως για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, η οποία έχει κάποιες ιδιαίτερες προδιαγραφές καθώς είναι ένας διαφορετικός τρόπος μάθησης.

2.1.3 Έρευνες που αφορούν τη χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης για συγκεκριμένα μαθήματα

Ακόμα, σε συνέχεια των προηγούμενων αναφορών σε εφαρμογές της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης είναι απαραίτητο να αναφερθεί ακόμα μια περίπτωση που συμβάλλει περισσότερο στην απήχηση που έχει η εξ αποστάσεως εκπαίδευση γενικότερα στη Πρωτοβάθμια εκπαίδευση μέσα από τη συγκεκριμένη εφαρμογή που θα παρατεθεί παρακάτω προκειμένου να φανεί ακόμα περισσότερο το πώς μπορεί να συνδυαστεί η εκπαιδευτική διαδικασία με τη χρήση της τεχνολογίας και από απόσταση.

Πιο συγκεκριμένα, αυτή η περίπτωση αφορά την προσπάθεια στο μάθημα των αγγλικών η ενότητα ώρα και η ημερομηνία να διδαχθεί ηλεκτρονικά με τη βοήθεια του διαδικτύου και εξ αποστάσεως στην Πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μάλιστα, η συγκεκριμένη εφαρμογή βασίστηκε σ' ένα λογισμικό μέσα από το οποίο οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να δουν και να κάνουν διαφόρων ειδών ασκήσεις που αφορούσαν τα αγγλικά καθώς και διάφορα γραμματικά φαινόμενα μόνοι τους από απόσταση. Μάλιστα, το λογισμικό που χρησιμοποιήθηκε δημιουργήθηκε με τη βοήθεια του διαδικτύου και υπήρχε σε μια ιστοσελίδα για να είναι προσβάσιμο και διαθέσιμο από όλους για να χρησιμοποιηθεί οποιαδήποτε στιγμή. (Αναστασίου, Ανδρούτσου, Γεωργάλας 2015)

Για να μπορέσει το λογισμικό αυτό να λειτουργήσει στη διδασκαλία και γενικότερα στην εκπαιδευτική διαδικασία διαμορφώθηκε ένα συγκεκριμένο πρότυπο το οποίο περιλάμβανε κάποιους συνδέσμους οι οποίοι αφορούσαν από μια κατηγορία ο καθένας. Οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να πατήσουν στον κάθε σύνδεσμο και να δουν τις ανάλογες πληροφορίες. Ενδεικτικά, οι κατηγορίες που αφορούσαν οι

σύνδεσμοι ήταν με τη σειρά: «θεωρία», «παραδείγματα», «Δραστηριότητα τάξης», «Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής κειμένου» και «Ασκήσεις πολλαπλής επιλογής ήχου».

Παράλληλα, όσον αφορά τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για τη συγκεκριμένη διαδικασία προέκυψαν 6 βήματα τα οποία και ακολουθήθηκαν. Πιο συγκεκριμένα, στο 1^ο βήμα οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να δουν την ημερομηνία και την ώρα παραδοσιακά μέσα από το βιβλίο χωρίς οι εκπαιδευτικοί να αναφερθούν σε κάτι άλλο εκείνη τη στιγμή. Εν συνεχεία, στο 2^ο βήμα οι μαθητές παρέλαβαν κάποια φύλλα στα οποία έπρεπε να ολοκληρώσουν κάποιες ασκήσεις σχετικές με τα αντικείμενα της ώρας και της ημερομηνίας προκειμένου να ελεγχθεί κατά πόσο είχαν κατανοήσει τα εν λόγω αντικείμενα. Όσον αφορά το 3^ο βήμα παρουσιάστηκε μέσα στη τάξη η ιστοσελίδα που φτιάχτηκε ηλεκτρονικά για τη διδασκαλία των εν λόγω αντικειμένων από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή για να κατανοήσουν τι ακριβώς είναι και τι μπορεί να κάνει. Μάλιστα, όταν ρώτησαν τους μαθητές πώς τους φάνηκε η ιστοσελίδα αυτή, όλοι εξέφρασαν θετικά σχόλια και μεγάλο ενθουσιασμό. Στο 4^ο βήμα δόθηκε η ευκαιρία στους μαθητές να χρησιμοποιήσουν οι ίδιοι την ιστοσελίδα πατώντας στους συνδέσμους και κάνοντας κάποιες ασκήσεις μέσα από αυτή χωρισμένοι σε ομάδες για τη καλύτερη κατανόηση. Μάλιστα, αυτό που φάνηκε ήταν ότι όλοι οι μαθητές συμμετείχαν δημιουργικά και ενεργά μ' ένα αίσθημα ενθουσιασμού κατανοώντας, παράλληλα, τι έκαναν σωστό τι λάθος. Πολύ μεγάλο ρόλο, επίσης, έπαιξε και η ανατροφοδότηση που πήραν από τους δασκάλους τους ή ακόμα και οι πληροφορίες που υπήρχαν μέσα στην ιστοσελίδα σε κάθε σύνδεσμο για κάθε αντικείμενο. Στο 5^ο βήμα και αφού οι μαθητές ήδη είχαν αποκτήσει έναν βαθμό εξοικείωσης με τη συγκεκριμένη ιστοσελίδα, τους δόθηκαν κάποιες ερωτήσεις να απαντήσουν προκειμένου να φανεί η λειτουργικότητα της διαδικασίας, η αποτελεσματικότητά της, και με το διαδίκτυο ως βοηθητικό μέσο, αν είναι εφικτό αυτή να πραγματοποιηθεί και εξ αποστάσεως. Μάλιστα, αυτό που προέκυψε ήταν αρκετά ενθαρρυντικό καθώς παρατηρήθηκε θετική στάση ως προς αυτή την ιδέα. Όσον αφορά στο 6^ο βήμα πρέπει να αναφερθεί ότι η εν λόγω ιστοσελίδα ήταν προσβάσιμη και ανοιχτή σε όλους τους ενδιαφερόμενους μαθητές, να περιηγηθούν και να τη χρησιμοποιήσουν. Με βάση το βαθμό επισκεψιμότητας που απέσπασε από αυτούς που τη χρησιμοποίησαν προέκυψαν και κάποιες ερωτήσεις οι οποίες αφορούσαν στο περιεχόμενό της με τις ασκήσεις που περιλάμβανε στους αντίστοιχους συνδέσμους. Μάλιστα, με αυτά τα δεδομένα στηρίχθηκε και η έρευνα που ακολούθησε για αυτή την ιδέα για να φανεί η εξέλιξή της και ο βαθμός επιτυχίας

και συμβατότητάς της με την παραδοσιακή διδασκαλία των αντικειμένων της ώρας και ημερομηνίας στα αγγλικά. (Αναστασίου, Ανδρούτσου, Γεωργάλας 2015)

Έτσι λοιπόν, όπως ήδη αναφέρθηκε με βάση αυτές τις 3 ερωτήσεις που διατυπώθηκαν στηρίχθηκε και η έρευνα για την εν λόγω δράση. Αυτό που παρατηρήθηκε αρχικά ήταν ότι σε σχέση με το είδος των ασκήσεων που οι μαθητές ολοκλήρωσαν στην ιστοσελίδα μεταξύ ήχου και κειμένου, η πλειοψηφία των μαθητών έδειξε μια ξεκάθαρη προτίμηση στις ασκήσεις του κειμένου παρά του ήχου. Επιπρόσθετα, προέκυψε ότι μεταξύ των ασκήσεων συμπλήρωσης και των ασκήσεων πολλαπλής επιλογής που ήταν και λυμένες φάνηκε μια σαφής προτίμηση των μαθητών στις ασκήσεις της πολλαπλής επιλογής. Τέλος, σχετικά με τα αντικείμενα της ώρας και της ημερομηνίας και το είδος των ασκήσεων και των παραδειγμάτων που ήρθαν σε επαφή όλοι οι μαθητές, αυτό που προέκυψε ήταν ότι η πλειοψηφία των μαθητών εξέφρασε την προτίμηση περισσότερο στα παραδείγματα και στις ασκήσεις που υπήρχαν στην ιστοσελίδα που ήταν πιο πρακτικές για αυτούς παρά στις παρουσιάσεις μέσα στη τάξη σε θεωρητικό επίπεδο. Ακόμα παρατηρήθηκε πως ήταν πιο εύκολο για τους μαθητές να κατανοήσουν την ημερομηνία παρά την ώρα στα αγγλικά. (Αναστασίου, Ανδρούτσου, Γεωργάλας 2015).

Επομένως, είναι φανερό ότι και από αυτήν την εφαρμογή υπήρξαν θετικά στοιχεία και αποτελέσματα και η προσπάθεια για τη διδασκαλία συγκεκριμένων αντικειμένων στα αγγλικά με τη βοήθεια του διαδικτύου και τη δημιουργία της ιστοσελίδας απέδωσε καρπούς και οφέλη προς τους μαθητές, αφού ήρθαν σε επαφή μ' έναν διαφορετικό τρόπο μάθησης και διδασκαλίας.

Παράλληλα με τις προηγούμενες εφαρμογές που αναφέρθηκαν για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πώς αυτή μπορεί να συμβάλει στην εκπαιδευτική και διδακτική διαδικασία είναι απαραίτητο να παρουσιαστεί ακόμα μια παρόμοια εφαρμογή στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα, αυτό που επιχειρήθηκε να πραγματοποιηθεί ήταν η προσπάθεια να χρησιμοποιηθεί μια συγκεκριμένη μέθοδος της «Ανεστραμμένης Τάξης» σ' ένα μάθημα το οποίο επιλέχθηκε από τους εκπαιδευτικούς ενός δημοτικού σχολείου στην Ε' Τάξη, στα Μαθηματικά χρησιμοποιώντας, παράλληλα, την εξ αποστάσεως εκπαίδευση για να φανεί ο βαθμός αποτελεσματικότητας και λειτουργικότητας της συγκεκριμένης προσπάθειας. Ειδικότερα, έγινε επιλογή τριών κεφαλαίων του μαθήματος των Μαθηματικών τα οποία θεωρήθηκαν ότι έχουν ένα σημαντικό βαθμό δυσκολίας και γίνει η διδασκαλία αυτών των συγκεκριμένων κεφαλαίων με την «Ανεστραμμένη Τάξη». Μάλιστα για

να φανούν καλύτερα τα αποτελέσματα αποφασίστηκε τα ίδια αυτά κεφάλαια να διδαχθούν σε άλλο τμήμα της Ε΄ Δημοτικού αλλά με τη παραδοσιακή μέθοδο προκειμένου να γίνει στο τέλος μια σύγκριση και στις δυο περιπτώσεις για να αναδειχθούν τα αποτελέσματα.

Είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι για τη μεθοδολογία χρησιμοποιήθηκαν 3 στάδια από την αρχή μέχρι το τέλος της διαδικασίας αυτής. Έτσι, στο 1^ο στάδιο δημιουργήθηκαν βίντεο με μικρή σχετικά διάρκεια τα οποία περιλάμβαναν γνωστικά αντικείμενα και πληροφορίες για το κάθε ένα από τα 3 κεφάλαια. Στη συνέχεια, χρησιμοποιήθηκε η ψηφιακή πλατφόρμα του «Edmodo» μέσα από την οποία οι μαθητές οδηγήθηκαν σε μια άλλη πλατφόρμα επίσης ψηφιακή την «Edpuzzle», η οποία είναι ειδική για βιντεομαθήματα όλων των ειδών και μέσα από την οποία οι μαθητές είχαν τη δυνατότητα να δουν τα βίντεο για τα 3 κεφάλαια των Μαθηματικών. Μάλιστα, μαζί με τα βίντεο αυτά υπήρχαν πολλές και διαφορετικές ερωτήσεις που όμως ήταν σχετικές με τα εν λόγω κεφάλαια και οι μαθητές έπρεπε να δώσουν απαντήσεις ώστε, παράλληλα, να εξασφαλιστεί και μια διαδραστικότητα, αμεσότητα και δημιουργική ενεργητικότητα σ' όλη τη διαδικασία. (Μακροδήμος, Παπαδάκης, Κουτσούμπα 2017)

Το 2^ο στάδιο εστίασε περισσότερο στους μαθητές και αυτό επιτεύχθηκε με τη δημιουργία κάποιων δραστηριοτήτων οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στη τάξη και βασίστηκαν σ' αυτά που ήδη υπήρχαν στα βίντεο που είχαν παρακολουθήσει οι μαθητές. Τέλος, στο 3^ο στάδιο, για να φανεί ο βαθμός προόδου της εν λόγω διαδικασίας με τη παρακολούθηση των βίντεο και τις απαντήσεις στις ερωτήσεις με βάση αυτά, οι μαθητές υποβλήθηκαν σε μια γραπτή δοκιμασία προκειμένου να διαπιστωθεί ο βαθμός κατανόησης των γνωστικών στόχων που είχαν τεθεί για το κάθε κεφάλαιο και των πληροφοριών που περιλαμβάνονταν στα βίντεο. Ταυτόχρονα, έγινε σύγκριση με το άλλο τμήμα που διδάχθηκε τα ίδια αλλά με τη παραδοσιακή μέθοδο για να φανεί αν προέκυψαν διαφορές ή όχι στην αποτελεσματικότητα της νέας μεθόδου που εφαρμόστηκε στους μαθητές. (Μακροδήμος, Παπαδάκης, Κουτσούμπα 2017)

Στη συνέχεια, σχετικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτή τη προσπάθεια αλλά και από τη σύγκριση που επιχειρήθηκε ανάμεσα στη παραδοσιακή και στη πρωτοποριακή μέθοδο παρατηρήθηκε ότι για τα 2 από τα 3 κεφάλαια των Μαθηματικών, όπου χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της «ανεστραμμένης τάξης» με τη βοήθεια των βιντεομαθημάτων, όλοι οι μαθητές έδειξαν ενθουσιασμό για τη

διαδικασία και δημιουργήθηκαν δραστηριότητες για την επίλυση προβλημάτων. Φάνηκε, επίσης, ότι αν και οι μαθητές χρειάστηκαν λίγο παραπάνω χρόνο, τελικά κατάφεραν να τα λύσουν σωστά. Ακόμα, στην αξιολόγηση έγινε σύγκριση των αποτελεσμάτων με αυτά των μαθητών στους οποίους χρησιμοποιήθηκε η παραδοσιακή μέθοδος και προέκυψε ότι οι μαθητές με τη μέθοδο της ανεστραμμένης τάξης τα πήγαν καλύτερα από αυτούς με τη παραδοσιακή μέθοδο.

Επιπλέον, στο 3^ο κεφάλαιο χρησιμοποιήθηκε ένας εναλλακτικός τρόπος στα βιντεομαθήματα καθώς πάρθηκε η απόφαση αυτός που θα μιλάει στο βίντεο και θα εξηγεί το κεφάλαιο αυτό και τις πληροφορίες του θα ήταν ένας από τους μαθητές, κάτι που έγινε και μάλιστα απέσπασε θετικά σχόλια από τους υπόλοιπους μαθητές και τους προκάλεσε εντύπωση. Εν συνεχεία, πρέπει να αναφερθεί ότι φάνηκε πιο εύκολο για τους μαθητές με τα βιντεομαθήματα να καταλάβουν το εν λόγω κεφάλαιο και να επιλύσουν τα προβλήματα και τις δραστηριότητες ως ομάδες. Τέλος, από τη σχετική σύγκριση ανάμεσα στους μαθητές που παρακολούθησαν τα βιντεομαθήματα και σε αυτούς που χρησιμοποιήθηκε η παραδοσιακή μέθοδος προέκυψε ότι οι πρώτοι είχαν καλύτερα αποτελέσματα από τους δεύτερους. (Μακροδμήμος, Παπαδάκης, Κουτσούμπα 2017).

Επομένως, αυτό που φαίνεται και σ' αυτή τη περίπτωση είναι ότι μια τέτοια μέθοδος διαφορετική με μια δόση καινοτομίας φάνηκε ότι έφερε θετικά αποτελέσματα στους μαθητές που είχαν την ευκαιρία να διδαχθούν μ' ένα διαφορετικό τρόπο αλλά και στην εκπαιδευτική διαδικασία η οποία εμπλουτίστηκε με τη συγκεκριμένη εναλλακτική μέθοδο και απέδωσε καρπούς ως ένα βαθμό.

Στη συνέχεια, είναι σημαντικό να αναφερθεί ακόμα μια προσπάθεια στην οποία χρησιμοποιήθηκε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο πλαίσιο της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, στο μάθημα των Μαθηματικών, με σκοπό να φανεί ο ρόλος που μπορεί να έχει η εξ αποστάσεως στο σχολικό σύστημα, αν μπορεί να λειτουργήσει παράλληλα με τη παραδοσιακή διδασκαλία και μάθηση του εν λόγω μαθήματος καθώς και αν μπορεί να συνδυαστεί με τα ψηφιακά εργαλεία και αφηγήσεις, δημιουργώντας μια ολοκληρωμένη εκπαιδευτική διαδικασία από απόσταση.

Πιο συγκεκριμένα, για να γίνουν περισσότερο κατανοητά τα Μαθηματικά αποφασίστηκε να γίνει απόπειρα να χρησιμοποιηθούν διαφορετικοί τρόποι στη μαθησιακή διδασκαλία που θα μπορούσαν να εμπλέξουν τους μαθητές ενεργά στη διαδικασία και να ενισχυθεί η συμμετοχή τους και η συνεργασία με τους υπόλοιπους συμμαθητές τους. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, χρησιμοποιήθηκε η έρευνα δράσης και

συμμετείχαν οι μαθητές και οι εκπαιδευτικοί 4 σχολείων αξιοποιώντας το πρόγραμμα «eTwinning». Μάλιστα, η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν ποιοτική αλλά και ποσοτική και το μοντέλο περιλάμβανε 4 στάδια, τα οποία ήταν ο σχεδιασμός, η δράση, η παρατήρηση και ο σχεδιασμός για τη συνέχεια της δράσης. (Τζήλου, Παπαδημητρίου 2019)

Επιπρόσθετα, σχετικά με τις εκπαιδευτικές δράσεις που υλοποιήθηκαν για το μάθημα των Μαθηματικών, ώστε να γίνει πιο προσιτό στους μαθητές, μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, και με βάση τα στάδια του μοντέλου που αναφέρθηκαν παραπάνω, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι υπήρξε μια πληθώρα δραστηριοτήτων και δράσεων που εστίασαν, κατά κύριο λόγο, στη διαμόρφωση μιας καλλιτεχνικής άποψης για τους μαθητές αλλά και τους εκπαιδευτικούς, καθώς υπήρχαν εικαστικά, ζωγραφική, χορός, μουσική, ποίηση για παιδιά αλλά και κινούμενα σχέδια. Μάλιστα, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να έρθουν σ' επαφή με αυτές τις τέχνες μέσα σ' ένα εικονικό περιβάλλον, να συνεργαστούν μεταξύ τους, να επικοινωνήσουν, να χρησιμοποιήσουν τις νέες τεχνολογίες, μέσα σε ομάδες προκειμένου να συμμετάσχουν ενεργά, να εμπλακούν δημιουργικά και να εξοικειωθούν με αρκετά διαφορετικά αντικείμενα τα οποία δεν είχαν την ευκαιρία, μέχρι εκείνη τη στιγμή τουλάχιστον όντας στην Πρωτοβάθμια και σε μικρή ηλικία, να έρθουν σ' επαφή και να τα χρησιμοποιήσουν. Μάλιστα, στο τέλος, αυτής της διαδικασίας οι μαθητές είχαν την ευκαιρία με τις ομάδες τους να δημιουργήσουν κάτι δικό τους με βάση όλα αυτά που έμαθαν και αξιολογήθηκαν προκειμένου να φανεί ο βαθμός επιτυχίας και κατανόησης όλων των στοιχείων που διδάχθηκαν από απόσταση και διαδικτυακά καθώς επίσης και το αν η προσπάθεια αυτή κατάφερε να κάνει τους μαθητές να δουν διαφορετικά το μάθημα των Μαθηματικών και να το κατανοήσουν καλύτερα. (Τζήλου, Παπαδημητρίου 2019)

Επιπλέον, όσον αφορά τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την έρευνα που πραγματοποιήθηκε για την αποτελεσματικότητα του εν λόγω προγράμματος έδειξαν να βρίσκονται σε θετικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα, παρατηρήθηκε ότι μετά το πέρας του προγράμματος η πλειοψηφία των μαθητών βελτίωσε και ανέπτυξε τις γνώσεις τους σχετικά με τη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, κατανόησε καλύτερα τα Μαθηματικά, οι περισσότεροι εμπλεκόμενοι ήταν υπέρ της συνεργασίας με τα υπόλοιπα σχολεία μέσα από τη δημιουργία κοινών και, τέλος, προέκυψε πως η πλειοψηφία των μαθητών ανέπτυξε τις γνώσεις και τις ικανότητες σχετικά με τη

τέχνη και το πώς αυτή θα μπορούσε να εμπλουτίσει τέτοιου είδους προγράμματα αλλά και γενικότερα την εκπαιδευτική διαδικασία.

Ακόμα, παρατηρήθηκε πως η πλειοψηφία των μαθητών ανέπτυξε φιλικές σχέσεις με τους μαθητές των άλλων σχολείων με τα οποία συνεργάστηκαν αλλά και καλύτερη συνεργασία με τους συμμαθητές τους μέσα από δραστηριότητες. Μάλιστα, παρατηρήθηκε η επιθυμία από σχεδόν όλους τους μαθητές για τη συνέχιση του εν λόγω προγράμματος την επόμενη σχολική χρονιά. Επιπρόσθετα, προέκυψε ότι η πλειοψηφία των μαθητών έδειξε ενθουσιασμό και ήταν θετικοί με το γεγονός ότι έκαναν ασκήσεις και δραστηριότητες με τους μαθητές από άλλα σχολεία και κατάφεραν να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν καλύτερα μαζί τους καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. (Τζήλου, Παπαδημητρίου 2019)

Τώρα, όσον αφορά την πλευρά των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν και είδαν από κοντά όλη τη διαδικασία που ακολουθήθηκε, δήλωσαν ότι με τέτοιου είδους προγράμματα ήταν εφικτό να χρησιμοποιηθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση συμπληρωματικά και πως οι δραστηριότητες που χρησιμοποιήθηκαν βοήθησαν τους μαθητές να επικοινωνήσουν και να συνεργαστούν αποτελεσματικότερα με τους μαθητές άλλων σχολείων αλλά και με τους συμμαθητές τους. Έπειτα, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών υποστήριξε πως για να υπάρχουν αποτελέσματα στη χρήση της εξ αποστάσεως με τη συμπληρωματική μορφή στα σχολεία είναι απαραίτητο οι εκπαιδευτικοί να έχουν εμπειρία, να βελτιώνουν συνεχώς τις γνώσεις τους στις ΤΠΕ μέσα από την επιμόρφωση. Σαφώς η ύπαρξη του κατάλληλου τεχνολογικού εξοπλισμού θα μπορούσε να προσφέρει αποτελεσματικότερη συμμετοχή όλων των μελών στη διαδικασία. Ακόμα, οι περισσότεροι εκπαιδευτικοί δήλωσαν ότι οι δραστηριότητες όπως και οι διάφορες τεχνικές ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν καθ' όλη τη διάρκεια του εν λόγω προγράμματος ενίσχυσαν την καλύτερη επικοινωνία και συνεργασία των μαθητών μεταξύ τους.

Παράλληλα, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσαν πως προέκυψαν πολλά οφέλη για τους μαθητές καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος όπως το γεγονός ότι κατάφεραν να αποκτήσουν γνώσεις, να αναπτύξουν στάσεις και κοινωνικές δεξιότητες, να έρθουν σε επαφή με τις νέες τεχνολογίες, να μάθουν να συνεργάζονται και να κατανοούν τη διαφορετικότητα που υπάρχει και να την αντιμετωπίζουν με σεβασμό. Οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν ότι μέσα από αυτό το πρόγραμμα και τη διαδικασία που ακολουθήθηκε έκαναν τη δική τους «ενδοεπιμόρφωση» και τόνισαν τον ενθουσιασμό και την ανυπομονησία των

μαθητών κάθε φορά που επρόκειτο να κάνουν μια δραστηριότητα ή να απαντήσουν σε μια ερώτηση. Τέλος, ανέφεραν και κάποιες δυσκολίες που προέκυψαν οι οποίες όμως, από ότι φάνηκε, ήταν περισσότερο τεχνικές και δεν επηρέασαν τη συνολικότερη διάθεση και θετική στάση απέναντι στην εν λόγω διαδικασία. (Τζήλου, Παπαδημητρίου 2019).

Επομένως, αυτό που μπορεί να παρατηρηθεί εδώ μετά από ακόμα μια προσπάθεια με τη χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στη Πρωτοβάθμια, είναι ότι πρόσφερε θετικά αποτελέσματα, οφέλη και στάσεις σε όλα τα εμπλεκόμενα μέλη με την προοπτική να υπάρχει συνέχεια.

2.1.4 Έρευνες που αφορούν απόψεις εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τη λήψη έκτακτων μέτρων επί Covid-19

Συνεχίζοντας, παρατηρήθηκε μια έρευνα που διεξήχθη το 2020, την περίοδο που η Πανδημία του Κορονοϊού έδειξε έξαρση και ήταν απαραίτητο τα σχολεία να κλείσουν προκειμένου να υπάρξει πρόληψη και μείωση της διασποράς μεταξύ των μαθητών στα σχολεία αλλά και γενικότερα στην ευρύτερη κοινότητα. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, που χαρακτηρίστηκε μια κρίσιμη περίοδος, η είσοδος και εφαρμογή της εξ αποστάσεως κυρίως στη Πρωτοβάθμια κρίθηκε απαραίτητη, ως ένας άλλος τρόπος μάθησης και διδασκαλίας προκειμένου να συνεχιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία μέσα σ' αυτή την περίοδο.

Έτσι, μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, επιχειρήθηκε από το Νομό Πρέβεζας μια προσπάθεια προκειμένου να φανεί αν οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας εκεί ήταν προετοιμασμένοι να αντιμετωπίσουν τις νέες συνθήκες και να χρησιμοποιήσουν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως ένα εναλλακτικό τρόπο μάθησης υπέρ αυτών και των μαθητών τους. Πραγματοποιήθηκε, λοιπόν, έρευνα όπου διατυπώθηκαν συγκεκριμένα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θα απαντούσαν στο σκοπό για τον οποίο πραγματοποιήθηκε η εν λόγω έρευνα, που δεν ήταν άλλος, από τις αντιλήψεις, στάσεις αλλά και δεξιότητες των εκπαιδευτικών μέσα σ' αυτή την κρίσιμη περίοδο της Πανδημίας. Μάλιστα, δημιουργήθηκαν ερωτηματολόγια που περιλάμβαναν ερωτήσεις κλειστού τύπου και τα οποία διανεμήθηκαν ηλεκτρονικά σε 103 εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας στο Νομό Πρέβεζας οι οποίοι αποτέλεσαν και το

δείγμα της εν λόγω έρευνας. Μάλιστα, τα δεδομένα που συλλέχθηκαν από τα ερωτηματολόγια αναλύθηκαν ποσοτικά. (Σουτόπουλος, Γεωργίτσης 2021)

Εν συνεχεία, διεξήχθη έρευνα και προέκυψαν συγκεκριμένα αποτελέσματα. Αρχικά, σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία, όπως αυτά προέκυψαν από τις απαντήσεις των εκπαιδευτικών, φάνηκε ότι η πλειοψηφία του δείγματος ήταν γυναίκες με ηλικιακή βαθμίδα άνω των 40 με 50, Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης με το βασικό πτυχίο τους. Μάλιστα, σχετικά με την επιμόρφωση στις Νέες Τεχνολογίες ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών δήλωσε πως έχει κάνει.

Εν συνεχεία, σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση αυτό που προέκυψε ήταν ότι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών έκαναν χρήση της εξ αποστάσεως σε εικονικό περιβάλλον-τάξη 3 με 4 φορές την εβδομάδα ή 1 με 2, με αποκορύφωμα την πλειοψηφία να δηλώνει ότι έκανε χρήση επί 2 συνεχείς μήνες. Επιπλέον, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι η διαδικασία για να υλοποιηθεί η εξ αποστάσεως ήταν σε μέτριο επίπεδο καθώς επίσης και το ότι οι περισσότεροι από αυτούς έδειξαν προτίμηση για τη χρήση της σύγχρονης εκπαίδευσης. Ακόμα, προέκυψε από την πλειοψηφία των εκπαιδευτικών πως ο τεχνικός εξοπλισμός που είχαν στην κατοχή τους για τη χρήση της εξ αποστάσεως ήταν η δυνατότητα χρησιμοποίησης του διαδικτύου. (Σουτόπουλος, Γεωργίτσης 2021)

Επιπρόσθετα, σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί επισήμαναν ότι υπήρξαν οφέλη από τη χρήση της εξ αποστάσεως, όπως το γεγονός ότι είχαν πρόσβαση σε πολλά και διαφορετικά ψηφιακά μέσα αλλά και εκπαιδευτικό υλικό που τους βοήθησε να διευρύνουν τους ορίζοντές τους. Παράλληλα, από πολλούς εκπαιδευτικούς τονίστηκαν και κάποια μειονεκτήματα της χρήσης της που είχαν περισσότερο σχέση με το τεχνικό μέρος. Επίσης, σχετικά με τα μαθήματα που διδάχθηκαν μέσω της εξ αποστάσεως από τους εκπαιδευτικούς ήταν κατά πλειοψηφία τα Μαθηματικά και η Γλώσσα. Ταυτόχρονα, σχετικά με την Επιμόρφωση που πραγματοποιήθηκε την κρίσιμη εκείνη περίοδο της Πανδημίας για την προετοιμασία των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση της εξ αποστάσεως, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών τη χαρακτήρισε ότι ήταν σε μέτριο επίπεδο.

Βέβαια, αρκετοί εκπαιδευτικοί δήλωσαν πως είναι σημαντικό να υπάρχει επιμόρφωση για τη χρήση της εξ αποστάσεως και μάλιστα να υπάρχει και πιστοποίηση. Παράλληλα, θετική αίσθηση προκάλεσε το γεγονός ότι σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί υποστήριξαν πως η χρήση της εξ αποστάσεως σ' αυτή τη κρίσιμη

περίοδο και εν μέσω της Πανδημίας λειτούργησε και έφερε θετικά αποτελέσματα. Επιπλέον, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών δήλωσε πως οι μαθητές αλλά και οι γονείς ανταποκρίθηκαν σε ικανοποιητικό βαθμό σε σχέση με την εισαγωγή της εξ αποστάσεως λόγω της έκτακτης κατάστασης. Ακόμα, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών δήλωσαν πως το επίπεδο των γνώσεων και των δεξιοτήτων που κατείχαν ήταν αρκετό για να μπορούν να ανταπεξέλθουν στις συνθήκες και να χρησιμοποιήσουν την εξ αποστάσεως. Τέλος, πολλοί εκπαιδευτικοί υποστήριξαν πως θα πρέπει να πραγματοποιηθεί επιμόρφωση μέσα στο σχολείο ή αλλιώς «ενδοσχολική» προκειμένου να υπάρχουν καλύτερα αποτελέσματα. (Σουτόπουλος, Γεωργίτσης 2021).

Επομένως, είναι φανερό πως οι απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τη χρήση της εξ αποστάσεως στη Πρωτοβάθμια εν μέσω της Πανδημίας του Κορονοϊού κρίνονται θετικές σε μεγάλο βαθμό, με την προοπτική η εξ αποστάσεως να μπορεί να χρησιμοποιηθεί και να βοηθήσει στη συμβατική διδασκαλία, όχι μόνο λόγω της έκτακτης κατάστασης που προέκυψε αλλά και γενικότερα στο κοντινό μέλλον έχοντας μία συνέχεια.

Εν συνεχεία, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ακόμα μια προσπάθεια που πραγματοποιήθηκε στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και η οποία αφορούσε την περίοδο 2019-2020 όπου η Πανδημία του Κορονοϊού εξαπλωνόταν ραγδαία και ήταν αναγκαίο να εφαρμοσθούν μέτρα προστασίας για όλους. Φυσικά, δεν θα μπορούσε να αποτελεί εξαίρεση και η εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα τα σχολεία. Κάπως έτσι ξεκίνησε η εφαρμογή της εξ αποστάσεως, με αργά αλλά σταθερά βήματα, με τη προοπτική η εκπαιδευτική διαδικασία να συνεχιστεί και οι μαθητές να μην χάσουν την επαφή τους με τα μαθήματα αλλά και με τους δασκάλους τους.

Πιο συγκεκριμένα, πρέπει να αναφερθεί ότι το διάστημα 2019-2020, ακριβώς λίγο πριν από την έξαρση της Πανδημίας και την ανακοίνωση ότι θα σταματούσαν οι μαθητές να πηγαίνουν στο σχολείο, είχε ξεκινήσει να εφαρμόζεται ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα το οποίο αφορούσε τη Συμπερίληψη. Μάλιστα, το εν λόγω πρόγραμμα ήταν «Erasmus» και συμμετείχαν συνεργατικά 90 σχολεία από όλη την Ευρώπη. Στο πρόγραμμα αυτό συμμετείχαν και 2 Δημοτικά σχολεία τα οποία βρίσκονταν στην Αθήνα και θα συνεργάζονταν και θα επικοινωνούσαν με το «Βρετανικό Συμβούλιο». Ακόμα, οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν ήταν 12 και οι μαθητές συνολικά ήταν από τις τάξεις Α, Γ, Δ και ΣΤ. Έτσι, το πρόγραμμα αυτό, στην αρχή λειτούργησε για να πραγματοποιηθεί δια ζώσης με διάφορες δραστηριότητες για τους μαθητές, σε

συνεργασία με τους εκπαιδευτικούς, αλλά και με διάφορες δράσεις. Μετά το πέρας αυτής της διαδικασίας συγκεντρώθηκαν κάποια δεδομένα προκειμένου να φανούν τα αποτελέσματα. (Ιωακειμίδου, Βλαχοστέργιου, Σούρας, Λιόπα, Κοκκινιά, Σούλα, Τσαλαμπαμπούνη 2021)

Ωστόσο, πάνω στο σημείο που ήταν έτοιμη να ολοκληρωθεί η διαδικασία με την ανάλυση των δεδομένων για να προκύψουν αποτελέσματα, ανακοινώθηκε, λόγω της κατάστασης της Πανδημίας, το κλείσιμο των σχολείων. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, και με το πρόγραμμα να βρίσκεται σε εξέλιξη αλλά και την είσοδο της εξ αποστάσεως, πάρθηκε η απόφαση να πραγματοποιηθεί μια τηλεδιάσκεψη, όπου θα συμμετείχαν όσοι μαθητές το επιθυμούσαν, προκειμένου να συνεχιστεί το πρόγραμμα. Μάλιστα, αξιοποιήθηκε η «ψηφιακή αφήγηση» καθώς το πρόγραμμα θα περιελάμβανε «ήρωες» και εικόνες για να είναι πιο ζωντανό.

Παράλληλα, οι τηλεδιασκέψεις κράτησαν συνολικά 8 εβδομάδες. Η πρώτη δημιουργήθηκε αναγνωριστικά και στην τελευταία οι μαθητές παρουσίασαν τις τελικές εργασίες. Βέβαια, πρέπει να αναφερθεί ότι για να πραγματοποιηθεί η κάθε τηλεδιάσκεψη οι μαθητές δούλευαν ομαδικά καθ' όλη τη διάρκεια της εβδομάδας. Επιπλέον, για να είναι πιο ζωντανό και αλληλεπιδραστικό το εν λόγω πρόγραμμα οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες και δημιούργησαν ήρωες σε ψηφιακή μορφή με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά τους οποίους και παρουσίασαν στη Τηλεδιάσκεψη που είχαν. (Ιωακειμίδου, Βλαχοστέργιου, Σούρας, Λιόπα, Κοκκινιά, Σούλα, Τσαλαμπαμπούνη 2021)

Βέβαια, το πιο βασικό σ' αυτό ήταν ότι αυτοί οι «ήρωες» που δημιούργησαν οι μαθητές με τη βοήθεια και τον εμπλουτισμό ψηφιακών στοιχείων και μέσων, αφηγήθηκαν τις ιστορίες τους, το ποιος ήταν ο προορισμός τους και τι ήθελαν να κάνουν. Μέσα από αυτή τη «διαδρομή» κάποια στιγμή έφταναν στο τέλος. Ύστερα, οι μαθητές παρουσίασαν αυτές τις «ψηφιακές αφηγήσεις» στα υπόλοιπα μέλη μέσω τηλεδιάσκεψης έτσι ώστε να γίνει μια συζήτηση, να αποτυπωθούν οι απόψεις των ενδιαφερόμενων μελών και να αποτιμηθεί τι προσέφερε τελικά όλη αυτή η προσπάθεια. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως όταν ολοκληρώθηκε το συγκεκριμένο πρόγραμμα το άτομο από το «Βρετανικό Συμβούλιο» με το οποίο συνεργάστηκαν τα δυο σχολεία, επισκέφθηκε τους μαθητές των τάξεων εξωτερικά, προκειμένου να τηρηθούν τα μέτρα προστασίας λόγω της κατάστασης της Πανδημίας, πραγματοποιήθηκαν κάποιες δραστηριότητες σ' ευχάριστο κλίμα και εκφράστηκαν οι

ιδέες και οι απόψεις για όλη αυτή τη διαδικασία. Κάπως έτσι επήλθε και η οριστική ολοκλήρωση του εν λόγω προγράμματος.

Μετά την ολοκλήρωση του ανωτέρω προγράμματος ακολούθησε η έρευνα, προκειμένου να εξαχθούν αποτελέσματα και εντυπώσεις για τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιήθηκε το πρόγραμμα με τη βοήθεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αν αυτό πρόσφερε κάτι νέο στην ήδη υπάρχουσα κατάσταση της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Μάλιστα, χρησιμοποιήθηκαν συνεντεύξεις οι οποίες ήταν ημιδομημένες προκειμένου να ερωτηθούν οι μαθητές για τις απόψεις τους και πραγματοποιήθηκε μια διαδικτυακή συνέντευξη σε εικονικό περιβάλλον, σε μια ηλεκτρονική πλατφόρμα η οποία ονομάζεται «webex», όπου οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν είχαν την ευκαιρία να συζητήσουν για τις απόψεις τους σχετικά με το συγκεκριμένο πρόγραμμα, τον τρόπο με τον οποίο κατέληξε να γίνει, και τι τελικά αποκόμισαν από αυτή την προσπάθεια. (Ιωακειμίδου, Βλαχοστέργιου, Σούρας, Λιόπα, Κοκκινιά, Σούλα, Τσαλαμπαμπούνη 2021)

Έτσι λοιπόν, σχετικά με τους μαθητές, αυτό που προέκυψε από την έρευνα ήταν ότι χάρηκαν που η επικοινωνία τους με τους συμμαθητές τους δεν διακόπηκε, λόγω της έξαρσης της Πανδημίας και κατάφεραν με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως να κάνουν μάθημα δημιουργώντας αυτές τις ιστορίες. Επιπρόσθετα, έδειξαν ενθουσιασμό για το ότι συνεργάστηκαν και αντάλλαξαν απόψεις με μαθητές που βρίσκονταν σ' άλλες τάξεις διαδικτυακά, και κατάφεραν να δώσουν στους ήρωές τους μορφή και χαρακτηριστικά.

Επιπρόσθετα, σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν, αυτό που προέκυψε από την έρευνα ήταν ότι αναγνωρίστηκε η βοήθεια της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην ολοκλήρωση του εν λόγω προγράμματος με τέτοιο τρόπο που οι μαθητές το χάρηκαν και κινητοποιήθηκαν ενεργά. Ακόμα, παρατηρήθηκε πως μέσα από αυτό τον εναλλακτικό τρόπο και την ενεργή συμμετοχή και ανταλλαγή των απόψεων μεταξύ των μαθητών, αναπτύχθηκαν αξίες σχετικές με τη Συμπερίληψη που ήταν και το ζητούμενο του εν λόγω προγράμματος. Επιπλέον, οι εκπαιδευτικοί είχαν την ευκαιρία να αναστοχαστούν τις πρακτικές τους και το πώς θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί η εξ αποστάσεως παράλληλα με τον παραδοσιακό τρόπο μέσα από μοντέλα τα οποία θα μπορούσαν να είναι μικτά. Επίσης παρατηρήθηκε αλλαγή στον ρόλο τους ο οποίος χαρακτηρίστηκε περισσότερο υποστηρικτικός και καθοδηγητικός, με τους μαθητές πλέον να είναι σε θέση να παίρνουν αποφάσεις και να δρουν αυτόνομα. Τέλος, παρόλο που αναφέρθηκαν και

κάποιες τεχνικές δυσκολίες η όλη προσέγγιση συνολικά ήταν θετική δείχνοντας, παράλληλα, πως παρά τη δύσκολη κατάσταση που επικρατούσε, δόθηκε λύση. (Ιωακειμίδου, Βλαχοστέργιου, Σούρρας, Λιόπα, Κοκκινιά, Σούλα, Τσαλαμπαμπούνη 2021).

Επομένως, μέσα από αυτή την προσπάθεια προέκυψαν οφέλη από τη χρήση της εξ αποστάσεως, σε μια κομβική στιγμή και φάνηκε πως το στοίχημα κερδήθηκε αυξάνοντας παράλληλα την προοπτική να συνεχιστεί.

Επιπρόσθετα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ακόμα μια περίπτωση που αφορά την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στις συνθήκες της Πανδημίας του Κορονοϊού στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση όπου οι εμπλεκόμενοι στην εκπαιδευτική διαδικασία, μαθητές και εκπαιδευτικοί, ήταν αναγκαίο να δράσουν κάτω από αυτές τις ιδιαίτερες συνθήκες και η διδασκαλία να επιτευχθεί με έναν τρόπο διαφορετικό που μέχρι τότε δεν είχε χρησιμοποιηθεί σχεδόν καθόλου στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Έτσι λοιπόν, μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, πραγματοποιήθηκε η εν λόγω προσπάθεια, που αναφέρεται εδώ και η οποία θα βοηθήσει σε μεγάλο βαθμό και τη δική μας εργασία με το θέμα της και την υποστήριξη που θα μας παρέχει το θεωρητικό πλαίσιο της αφού αφορά τη χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης σε σχολεία της Ρόδου όπου συμμετείχαν όλοι οι εκπαιδευτικοί προκειμένου να διερευνηθούν οι απόψεις τους.

Πιο ειδικά, όσον αφορά τη μεθοδολογία αυτής της έρευνας, δημιουργήθηκαν ερευνητικά ερωτήματα που ανταποκρίνονταν στο βασικό σκοπό της εν λόγω έρευνας, που δεν ήταν άλλος, από τη διερεύνηση των απόψεων των εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων της Ρόδου σχετικά με τις αντιλήψεις και στάσεις που υιοθέτησαν σχετικά με την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εν μέσω της Πανδημίας του Κορονοϊού. Ακόμα, προκειμένου να διεξαχθεί η εν λόγω έρευνα δημιουργήθηκαν ερωτηματολόγια τα οποία περιείχαν ερωτήσεις κλειστού τύπου. (Αθανάτου, Υφαντόπουλος 2021)

Μάλιστα, το δείγμα των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν στην εν λόγω έρευνα επιλέχθηκε τυχαία με αποτέλεσμα να συμμετάσχουν 102 εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας διαφόρων σχολείων της Ρόδου το διάστημα 2019-2020 όπου η Πανδημία του Κορονοϊού βρισκόταν στο ζενίθ. Επίσης, οι βασικοί άξονες γύρω από τους οποίους στηρίχθηκαν οι ερωτήσεις που δημιουργήθηκαν για τα ερωτηματολόγια περιστράφηκαν γύρω από τις αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως, προηγούμενες γνώσεις και εμπειρία πάνω σ' αυτή, καθώς και ποια στάση υιοθέτησε

το αρμόδιο υπουργείο μέσα σ' αυτές τις συνθήκες της Πανδημίας. Όλα αυτά αποτέλεσαν τα δεδομένα που συλλέχθηκαν προκειμένου να προκύψουν τα αποτελέσματα.

Επιπρόσθετα, σχετικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν για τους συγκεκριμένους άξονες που διαμορφώθηκαν, αυτά ήταν τα εξής: Όσον αφορά τα δημογραφικά στοιχεία, παρατηρήθηκε ότι οι πιο πολλοί εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη έρευνα ήταν γυναίκες, από τη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, με προηγούμενες γνώσεις, σε μεγάλο ποσοστό, με πιστοποίηση στις ΤΠΕ, αλλά και με σεβαστό εκπαιδευτικό προφίλ καθώς ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό από αυτούς είχαν και Μεταπτυχιακό. Ακόμα, αυτό που αξίζει να σημειωθεί είναι πως παρατηρήθηκε ότι ένα αρκετά μεγάλο ως πολύ μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών είχαν καλή σχέση με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και μάλιστα στη πλειοψηφία, είχαν παρακολουθήσει ως συμμετέχοντες διάφορα προγράμματα τα οποία αφορούσαν στον νέο αυτόν τρόπο διδασκαλίας. (Αθανάτου, Υφαντόπουλος 2021)

Επιπλέον, ανάλογα με τις απαντήσεις που δόθηκαν στα ερωτηματολόγια σχετικά με τον τρόπο διδασκαλίας που χρησιμοποίησαν οι εκπαιδευτικοί αλλά και τις προτιμήσεις μεταξύ της *«σύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας»* και της *«ασύγχρονης εξ αποστάσεως διδασκαλίας»*, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών απάντησε πως χρησιμοποίησαν και τους δυο τρόπους διδασκαλίας. Παράλληλα, ένα σχετικά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών δήλωσε πως η διδασκαλία με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως αποδείχθηκε χρήσιμη σε μεγάλο βαθμό για την εκπαιδευτική διαδικασία, μέσα στις ιδιαίτερες συνθήκες της Πανδημίας του Κορονοϊού.

Ακολούθως, από ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών προέκυψε το γεγονός πως η επιμόρφωση για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση αλλά και γενικότερα για τις ΤΠΕ αποτελεί βασική προϋπόθεση προκειμένου οι εκπαιδευτικοί να βελτιώνονται συνεχώς και να είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν σ' αυτές τις συνθήκες. Επίσης, η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών δήλωσε ότι είχε σχετική εμπειρία με τηλεδιασκέψεις και εκπαιδευτικές πλατφόρμες καθώς τα είχαν χρησιμοποιήσει στο παρελθόν και είχαν γνώσεις πάνω σ' αυτά. Τέλος, σχεδόν όλοι οι εκπαιδευτικοί στο σύνολό τους τόνισαν την αναγκαιότητα να διατίθεται ο υλικοτεχνικός εξοπλισμός για τη διαδικασία αυτή όπως και το να γίνεται συχνή επιμόρφωση καθώς, όπως δήλωσαν, η συμμετοχή τους σ' αυτή τη διαδικασία δεν ήταν λόγω της υποχρεωτικότητας, λόγω της κατάστασης, αλλά επειδή επιθυμούσαν να είναι σε επαφή με τους μαθητές τους, έστω και με αυτό τον διαφορετικό τρόπο. (Αθανάτου, Υφαντόπουλος 2021).

Επομένως, αυτό που διεφάνη από την έρευνα που παρατέθηκε ήταν μια θετική νότα, καθώς παρατηρήθηκε ότι οι εκπαιδευτικοί δεν αντιμετώπισαν ιδιαίτερες δυσκολίες ως προς τη χρήση της εξ αποστάσεως στα σχολεία με τους μαθητές τους, αφού αντιμετώπισαν το όλο εγχείρημα με σοβαρότητα, υπευθυνότητα και με την προοπτική ότι θα μπορούσε να χρησιμοποιείται πιο συχνά στην εκπαιδευτική διαδικασία στο μέλλον.

Επιπρόσθετα, η εμφάνιση της πανδημίας του Κορονοϊού είχε ως αποτέλεσμα την ανάγκη να αναπτυχθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και τα σχολεία σχεδόν όλων των χωρών στην Ευρώπη να τη χρησιμοποιήσουν ως μέσο για να συνεχιστεί η εκπαιδευτική διαδικασία.

Έτσι λοιπόν, με αυτό ως δεδομένο, πραγματοποιήθηκε μια έρευνα στις χώρες της Ευρώπης σχετικά με το πώς ανταποκρίθηκαν τα εκπαιδευτικά συστήματα σ' αυτή τη νέα πρόκληση. Πιο συγκεκριμένα, συμμετείχε ένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών που ρωτήθηκαν για τις απόψεις τους σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και πώς τους φάνηκε όλη αυτή η διαδικασία ως ένας άλλος τρόπος μάθησης και διδασκαλίας. Μάλιστα, σχετικά με τα αποτελέσματα που προέκυψαν από αυτή την έρευνα, αυτό που παρατηρήθηκε ως πρώτο στοιχείο ήταν το γεγονός ότι για τα περισσότερα σχολεία και τους εκπαιδευτικούς αυτή ήταν η πρώτη φορά που θα χρησιμοποιούσαν την εξ αποστάσεως εκπαίδευση χωρίς να είχαν κάποια παρόμοια εμπειρία στο παρελθόν. Επιπλέον, κάτι που προέκυψε και θεωρήθηκε θετικό ήταν το γεγονός πως πολλοί εκπαιδευτικοί κατάφεραν να καινοτομήσουν με αυτή τη μέθοδο και να πειραματιστούν ως προς τους τρόπους που θα μπορούσαν να διδάξουν τους μαθητές τους από απόσταση σ' ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό. Φυσικά, δεν παρέλειψαν να τονίσουν ότι με αυτή τη μέθοδο μπορούσαν να είναι πιο ευέλικτοι, να έρθουν σε επαφή με ψηφιακά εργαλεία, πλατφόρμες, πόρους, υλικά, να είναι περισσότερο αυτόνομοι με τις πρακτικές τους, όπως επίσης και να παρακινούν ευκολότερα τους μαθητές τους στην νέα αυτή μαθησιακή διαδικασία. (SchoolEducationGateway 2020)

Ακόμα, επισημάνθηκαν και κάποιες δυσκολίες. Πολλοί τόνισαν πως υπήρχαν τεχνικά προβλήματα που τους δημιούργησαν κάποιο άγχος, αλλά και πως έπρεπε να οργανώσουν κατάλληλα το χρόνο τους και τις άλλες υποχρεώσεις που είχαν για να ανταπεξέλθουν στον νέο τους ρόλο. Επίσης, εντοπίστηκαν δυσκολίες σχετικά με το πώς θα κατάφερναν να προσελκύσουν τους μαθητές τους μέσα σ' αυτό το περιβάλλον να παρακολουθήσουν το μάθημα και να συμμετέχουν. Επιπρόσθετα, από ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών διατυπώθηκαν τρόποι που θα μπορούσαν να τους

βοηθήσουν να είναι περισσότερο αποτελεσματικοί στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπως οδηγίες από το Υπουργείο Παιδείας σχετικά με τη χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης αλλά και από ειδικούς οι οποίοι θα έχουν εμπειρία σε τέτοια θέματα για να συνεισφέρουν. Τέλος, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών υποστήριξε πως η χρήση γενικότερα του διαδικτύου θα έχει συνέχεια και μετά τη πανδημία στην εκπαιδευτική διαδικασία και πως θα υπάρξει μια γενικότερη αλλαγή στο εκπαιδευτικό σύστημα. (SchoolEducationGateway 2020).

Επομένως, αυτό που παρατηρήθηκε από αυτή την έρευνα είναι πως η χρήση της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» από τους εκπαιδευτικούς είχε μια θετική εξέλιξη ως ένας διαφορετικός τρόπος μάθησης, χωρίς βέβαια να παραλειφθεί το γεγονός πως υπάρχουν και κάποιες προκλήσεις οι οποίες θα πρέπει να αντιμετωπιστούν κατάλληλα από τους εκπαιδευτικούς.

Μάλιστα, στο ίδιο πλαίσιο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, έρευνα που πραγματοποιήθηκε στην Αυστρία για την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» κατέγραψε τις απόψεις των εκπαιδευτικών ότι η εξ αποστάσεως μάθηση θα αφήσει το στίγμα της στο εκπαιδευτικό σύστημα και στους μαθητές. Παράλληλα, διαπιστώθηκε από ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών το γεγονός πως διδάσκοντας στο δικό τους χώρο και από απόσταση τους βοήθησε ώστε να καταλάβουν καλύτερα τη κατάσταση στην οποία βρίσκονταν οι μαθητές τους σε προσωπικό επίπεδο. Τέλος, για πολλούς εκπαιδευτικούς ήταν θετικό το ότι μέσα από αυτή τη διαδικασία κατάφεραν να κατανοήσουν περισσότερο τις συνθήκες στις οποίες ζούσαν οι μαθητές τους και να έρθουν πιο κοντά τους. (SchoolEducationGateway 2020)

Επομένως, βλέποντας και αυτή την έρευνα είναι φανερό ότι η χρήση της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» αντιμετωπίστηκε θετικά από τους εκπαιδευτικούς προσφέροντάς τους οφέλη.

Στο ίδιο πλαίσιο πραγματοποιήθηκε ακόμα μια έρευνα, αυτή τη φορά στη Γερμανία και συγκεκριμένα από το Ινστιτούτο «Allensbach» το οποίο πήρε συνεντεύξεις από έναν μεγάλο αριθμό εκπαιδευτικών με σκοπό να καταγραφούν οι απόψεις τους σχετικά με την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση». Από τα αποτελέσματα που προέκυψαν φάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί δίνουν μεγάλη έμφαση στη δυνατότητα επαφής σε προσωπικό επίπεδο με τους μαθητές τους, κάτι που όμως δεν επιτεύχθηκε από το σύνολο των εκπαιδευτικών αλλά από ένα σχετικά μικρό ποσοστό αυτών.

Ακόμα, διαπιστώθηκε ότι οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στη συγκεκριμένη έρευνα ήταν ικανοί να διατηρήσουν επικοινωνία με τους περισσότερους μαθητές τους και να πραγματοποιηθεί η μαθησιακή διαδικασία. (SchoolEducationGateway 2020)

Σε ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών παρατηρήθηκε άγχος σε υψηλό επίπεδο αλλά όχι σε τόσο μεγάλο βαθμό από όσο όταν πραγματοποιούν τη συμβατική διαδικασία μάθησης και διδασκαλίας. Ταυτόχρονα, προέκυψε πως και για θέματα όπως: ο τρόπος αξιολόγησης στις εργασίες των μαθητών, η ανατροφοδότηση σ' αυτούς και ο τρόπος οργάνωσης των υποχρεώσεών τους, σε συνδυασμό με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση και μάθηση, τους προκαλεί άγχος ως προς τα προσδοκώμενα αποτελέσματα. Επιπρόσθετα, παρατηρήθηκε ότι σχεδόν οι μισοί από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν στην έρευνα αντιμετώπισαν τεχνικές δυσκολίες και αυτό τους επηρέασε ψυχολογικά δημιουργώντας τους πίεση. Τέλος, ένα σημαντικό στοιχείο που προέκυψε από την εν λόγω έρευνα και τις απόψεις των εκπαιδευτικών ήταν ότι στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση η χρήση της «εξ αποστάσεως εκπαίδευσης» δυσχέραινε την επικοινωνία των εκπαιδευτικών με τους γονείς των μαθητών τους. (SchoolEducationGateway 2020)

Επομένως, μελετώντας τη συγκεκριμένη έρευνα φαίνεται ότι υπήρχε διάθεση και προθυμία από τους εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιήσουν την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση». Ωστόσο, αναδύθηκαν και οι προκλήσεις που αντιμετώπισαν οι εκπαιδευτικοί, γεγονός που υπογραμμίζει ότι η «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» έχει και απαιτήσεις πέρα από οφέλη.

Συνεπώς, αυτό που προέκυψε και από αυτή την προσπάθεια ήταν η θετική εξέλιξη που παρατηρήθηκε με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως προς την εκπαιδευτική διαδικασία με ένα διαφορετικό τρόπο και μια μέθοδο μάθησης περισσότερο ανοικτή, δημιουργική, συνεργατική, ενεργά συμμετοχική και διαδραστική, που επέφερε θετικά αποτελέσματα και αλλαγές στη διαδικασία της μάθησης αλλά και σε όλους τους συμμετέχοντες.

2.1.5 Εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Έτσι, υπάρχει μια έρευνα που μελέτησε απόψεις εκπαιδευτικών σχετικά με την «εξ αποστάσεως εκπαίδευση» και πιο συγκεκριμένα την παρακολούθηση μαθημάτων των ίδιων από απόσταση. Εκ πρώτης όψεως υπάρχει η πιθανότητα η συγκεκριμένη έρευνα να μην έγκειται απόλυτα στην υποστήριξη του θέματος της εργασίας καθώς αυτό αφορά κυρίως απόψεις εκπαιδευτικών για μεθόδους εξ αποστάσεως στη Πρωτοβάθμια, στο πλαίσιο του σχολείου τους και στο αν μπορούν να τις εφαρμόσουν. Παρόλα αυτά, η συγκεκριμένη έρευνα περιλαμβάνει απόψεις και στάσεις εκπαιδευτικών που παρακολούθησαν τα ηλεκτρονικά μαθήματα εξ αποστάσεως από συγκεκριμένη πλατφόρμα και με ένα συγκεκριμένο μοντέλο μάθησης το «υβριδικό», με τη σκέψη ότι μετά από αυτά τα μαθήματα θα ήταν περισσότερο εξοικειωμένοι με τη μέθοδο αυτή και θα μπορούσαν να τη χρησιμοποιήσουν στις τάξεις τους. Οπότε, φαίνεται ότι τουλάχιστον στο πρώτο κομμάτι που αφορά απόψεις/στάσεις για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση από τους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας η συγκεκριμένη έρευνα συμβαδίζει για αυτό και θα αναφερθεί εδώ.

Στην εν λόγω έρευνα, συμμετείχαν 471 εκπαιδευτικοί και για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκαν ερωτηματολόγια. Έτσι, εστιάζοντας στα αποτελέσματα, προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί βρήκαν σε αρκετά μεγάλο ποσοστό αποτελεσματική όλη αυτή τη διαδικασία με το μοντέλο μάθησης που χρησιμοποιήθηκε και συνολικά ήταν μια εμπειρία θετική και κάτι που θα το έκαναν ξανά. Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι αποκόμισαν πολλά οφέλη που θα μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν και στο μέλλον στην διδασκαλία τους. Ενδεικτικά, εξοικειώθηκαν περισσότερο με τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές και τις ευκαιρίες που προσφέρθηκαν από το εικονικό περιβάλλον καθώς και τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν και συνέθεσαν τη διαδικασία, εξοικονόμησαν χρόνο και είχαν την πολυτέλεια και την ευκολία να παρακολουθήσουν το πρόγραμμα από απόσταση καταφέροντας να ανταποκριθούν και στις άλλες υποχρεώσεις τους χωρίς να χάσουν τα μαθήματα. (Τζιφόπουλος 2015)

Ακόμα, τονίστηκε το γεγονός ότι κατάφεραν να χρησιμοποιήσουν όλα τα μέσα που είχαν στη διάθεση τους χωρίς δυσκολία ή πολυπλοκότητα. Επιπρόσθετα, οι εκπαιδευτικοί μέσα από αυτή τη διαδικασία διαπιστώθηκε ότι κατάφεραν να διευρύνουν τους ορίζοντές τους και να αναστοχαστούν πάνω στις ήδη υπάρχουσες γνώσεις και πρακτικές τους. Επιπλέον, σημαντικό για τους εκπαιδευτικούς υπήρξε το γεγονός ότι μέσα από το εικονικό περιβάλλον και με ηλεκτρονικά μέσα είχαν την

ευκαιρία να έρθουν σε επαφή με πλούσιο υλικό για τα θέματα που συζητούσαν στα μαθήματα αλλά και άλλο υλικό που θα τους βοηθούσε να μάθουν περισσότερες πληροφορίες για διάφορα ενδιαφέροντα θέματα. Επίσης, άλλο ένα σημαντικό στοιχείο που φάνηκε ήταν ότι οι εκπαιδευτικοί βοηθήθηκαν πολύ από το γεγονός ότι μπορούσαν να επικοινωνούν με τους υπόλοιπους συναδέλφους τους μέσα στο εικονικό περιβάλλον και να ανταλλάσσουν απόψεις και ιδέες όπως και με τον εκπαιδευτή τους. Τέλος, παρατηρήθηκαν σε κάποιες περιπτώσεις κάποια τεχνικά προβλήματα στην όλη διαδικασία αλλά η συνολική εικόνα σ' αυτά που προαναφέρθηκαν ήταν πολύ θετική (Τζιφόπουλος 2015).

Συνεπώς, βλέποντας και αυτή την έρευνα είναι φανερό ότι είχε θετικά αποτελέσματα η εξ αποστάσεως εκπαίδευση για τους εκπαιδευτικούς καθώς τους βοήθησε να έρθουν σε επαφή με έναν άλλο τρόπο μάθησης ο οποίος μπορεί να χρησιμοποιηθεί από αυτούς στις τάξεις τους και να έχει αποτελέσματα.

Εν συνεχεία, κάτι το οποίο δεν μπορεί αλλά και δεν πρέπει να παραλειφθεί είναι η σημασία που έχει η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών με τη μέθοδο της εξ αποστάσεως αφενός όσον αφορά στην βελτίωση των ικανοτήτων τους και αφετέρου στην αναβάθμιση των γνώσεων τους, προκειμένου να αποκτήσουν εξοικείωση και να είναι ικανοί να την χρησιμοποιήσουν με επιτυχία στις τάξεις με τους μαθητές τους.

Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο και με βάση το πόσο σημαντικό ρόλο παίζει η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών γενικότερα αλλά και ειδικότερα με τη συμβολή της εξ αποστάσεως, δημιουργήθηκε ένα συγκεκριμένο μοντέλο με την εφαρμογή αυτής στην επιμόρφωση, με αφορμή το πρόγραμμα που σχεδιάστηκε για την εκπαίδευση μαθητών οι οποίοι ήταν αλλοδαποί και παλιννοστούντες, προκειμένου να είναι πιο ομαλή η ένταξή τους στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και γενικότερα. Έτσι ήταν απαραίτητη η επιμόρφωση για τους εκπαιδευτικούς η οποία αποφασίστηκε να γίνει από απόσταση. Μάλιστα, πρέπει να αναφερθεί ότι αυτό το πρόγραμμα είχε σκοπό να καλύψει μια πληθώρα ενοτήτων και θεμάτων που αφορούσαν τη διαπολιτισμική εκπαίδευση ώστε να προετοιμάσει κατάλληλα τους εκπαιδευτικούς.

Επιπλέον, σχετικά με το τεχνικό κομμάτι, το μοντέλο το οποίο αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθεί για την εφαρμογή και πραγματοποίηση του εν λόγω προγράμματος ήταν το λεγόμενο «μεικτό μοντέλο μάθησης» το οποίο αποτελούσε έναν συνδυασμό από δραστηριότητες που αφορούσαν την ασύγχρονη και τη σύγχρονη εκπαίδευση παράλληλα με συναντήσεις που ήταν δια ζώσης. Ακόμα, για την περαιτέρω υποστήριξη και επιτυχία της εξ αποστάσεως χρησιμοποιήθηκε η

ηλεκτρονική πλατφόρμα «Big Blue Button» η οποία είναι εκπαιδευτική και ειδική για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση γενικότερα. (Μπίκος, Τζιφόπουλος 2013)

Επιπρόσθετα, σχετικά με το πλαίσιο εφαρμογής, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ότι δημιουργήθηκε ένα εικονικό περιβάλλον το οποίο θα μπορούσε να θεωρηθεί και εικονική τάξη μέσα στη πλατφόρμα και στο οποίο οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να αλληλεπιδράσουν με τους υπόλοιπους εκπαιδευόμενους, κάτι που έγινε. Ακόμα, για κάθε ενότητα και αντικείμενο του προγράμματος, και προκειμένου οι εκπαιδευόμενοι να επιμορφωθούν, δημιουργήθηκαν συγκεκριμένες δραστηριότητες τις οποίες έπρεπε να πραγματοποιούν κάθε φορά. Ακόμα, είχαν πρόσβαση και σε εκπαιδευτικό υλικό το οποίο περιλάμβανε πολλές και διαφορετικές πληροφορίες για κάθε αντικείμενο και ενότητα, προκειμένου να διευρυνθούν οι γνώσεις τους σε αυτά τα ιδιαίτερα θέματα. Επίσης, πραγματοποιήθηκε αξιολόγηση της όλης διαδικασίας με την προσφορά ανατροφοδότησης κάθε φορά, για την καλύτερη κατανόηση και επιμόρφωση των εκπαιδευόμενων. Παράλληλα, είναι απαραίτητο να αναφερθεί το γεγονός πως το συγκεκριμένο μοντέλο διαμορφώθηκε με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι προσιτό στους εκπαιδευόμενους και να ανταποκρίνεται στις ανάγκες τους με μια μορφή ευελιξίας. Μάλιστα, πέρα από τις δραστηριότητες που αναλάμβαναν να πραγματοποιήσουν, οι επιμορφούμενοι είχαν τη δυνατότητα της συνεργασίας και της αλληλεπίδρασης μέσα από το «forum» που υπήρχε στην πλατφόρμα για αυτόν τον σκοπό.

Συνολικά, παρατηρήθηκε ότι οι επιμορφούμενοι παρακινήθηκαν μέσα από αυτή την διαδικασία και συμμετείχαν ενεργά προκειμένου να επιμορφωθούν σε μεγαλύτερο βαθμό, να κατανοήσουν το νόημα και τον σκοπό της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και να εξοικειωθούν, να βελτιωθούν στη μέθοδο της εξ αποστάσεως και να τη χρησιμοποιήσουν και οι ίδιοι στο άμεσο μέλλον στους μαθητές τους. (Μπίκος, Τζιφόπουλος 2013)

Εν συνεχεία, είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως μετά το πέρας του συγκεκριμένου επιμορφωτικού προγράμματος επιχειρήθηκε να πραγματοποιηθεί μια έρευνα προκειμένου να φανεί η αποτελεσματικότητα του εν λόγω προγράμματος αλλά και οι απόψεις και στάσεις που προέκυψαν από τους εκπαιδευτικούς που συμμετείχαν σ' αυτό. Για τον λόγο αυτόν συλλέχθηκαν πληροφορίες και δεδομένα από ερωτηματολόγια τα οποία απάντησαν 1068 εκπαιδευτικοί και των οποίων οι ερωτήσεις ήταν «κλειστού τύπου». Ενδεικτικά, τα μέρη του ερωτηματολογίου αποτελούνταν από το εκπαιδευτικό και προσωπικό προφίλ των εκπαιδευτικών που

συμμετείχαν, τις απόψεις για τη διαδικασία εκτέλεσης και την οργάνωση των επιμορφωτικών σεμιναρίων του προγράμματος και την εν τέλει προοπτική συνέχισης και εξοικείωσης με τις Νέες Τεχνολογίες. Διερευνήθηκαν τυχόν παραλείψεις που μπορεί να υπήρχαν ή σημεία που ενδεχομένως να ήθελαν περαιτέρω βελτίωση.

Έτσι, σε συνέχεια των προηγούμενων στοιχείων που αναφέρθηκαν, αυτά που προέκυψαν για το προφίλ των εκπαιδευτικών ήταν ότι το μεγαλύτερο ποσοστό αυτών ήταν γυναίκες εκπαιδευτικοί, στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση με προϋπηρεσία πλέον των 15 ετών, κάτοχοι Μεταπτυχιακού διπλώματος. Ακόμα, ενδιαφέρον αποτελεί το ότι ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό θεώρησαν πως τα επιμορφωτικά σεμινάρια τους βοήθησαν πολύ για να βελτιώσουν τις ικανότητές τους και να αναπτύξουν τις γνώσεις τους, γεγονός που επισημάνθηκε ως πολύ ενθαρρυντικό και θετικό. Επίσης, προέκυψε από τις απαντήσεις της πλειοψηφίας των εκπαιδευτικών θετική στάση σχετικά με την αλληλεπίδραση και τη δυνατότητα ανταλλαγής απόψεων και αρμονικής συνεργασίας με τους υπόλοιπους συμμετέχοντες αλλά και τον επιμορφωτή τους σε ζητήματα της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και της μεταφορά των ιδεών της στη σχολική τάξη. (Μπίκος, Τζιφόπουλος 2013)

Επιπλέον, ένα αρκετά μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών είδαν με θετικό μάτι τη χρήση της εξ αποστάσεως ως μέθοδο για την πραγματοποίηση του εν λόγω επιμορφωτικού προγράμματος και ιδιαίτερα για τη χρήση της και μετέπειτα στις τάξεις τους. Μάλιστα, το μεγαλύτερο ποσοστό δήλωσε ότι εξοικειώθηκε σε μεγάλο βαθμό με τις Νέες Τεχνολογίες γενικότερα και ειδικότερα με την εξ αποστάσεως, ότι υπήρξε εξοικονόμηση χρόνου για σχεδόν όλους τους εκπαιδευτικούς, ευελιξία και συνεχής πρόσβαση στο αναρτημένο εκπαιδευτικό υλικό. Επιπρόσθετα, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των εκπαιδευτικών επισήμανε το πόσο λειτουργική ήταν η πλατφόρμα της ασύγχρονης και της σύγχρονης εκπαίδευσης γεγονός που διευκόλυνε σχεδόν όλους τους εκπαιδευτικούς που δεν αντιμετώπισαν ιδιαίτερο πρόβλημα. Παράλληλα, για σχεδόν όλους τους εκπαιδευτικούς αποδείχθηκαν πολύ χρήσιμες και η πρώτη συνάντηση αλλά και η τελευταία με την οποία έκλεισε ο κύκλος, καθώς επίσης και το πόσο διήρκεσε συνολικά ολόκληρο το επιμορφωτικό πρόγραμμα με τα σεμινάρια τα οποία πιο συγκεκριμένα χαρακτηρίστηκαν «εύστοχα». (Μπίκος, Τζιφόπουλος 2013).

Συνεπώς, σ' αυτή την περίπτωση φαίνεται και ο ρόλος της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών αλλά και ο συνδυασμός της με την εξ αποστάσεως για την καλύτερη εξοικείωση και λειτουργικότητα γενικά μα και ειδικότερα στις σχολικές τάξεις.

Παράλληλα με όσα έχουν αναφερθεί μέχρι τώρα για τη χρήση της εξ αποστάσεως στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση αλλά και σύμφωνα με την προηγούμενη περίπτωση για τον ρόλο της Επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών πάνω σ' αυτήν, είναι απαραίτητο να αναφερθεί ακόμα μια περίπτωση σχετικά με το πόσο σημαντική φαίνεται να είναι η Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών γενικότερα στις Νέες Τεχνολογίες και ειδικότερα στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και στη μετέπειτα χρήση της από αυτούς με τους μαθητές τους.

Έτσι μέσα στο πλαίσιο αυτό με τις Νέες Τεχνολογίες και την εξ αποστάσεως να κερδίζουν έδαφος στο εκπαιδευτικό σύστημα όλο και περισσότερο, γίνεται όλο και πιο σημαντική η ανάγκη της επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Πιο συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε ένα επιμορφωτικό πρόγραμμα το οποίο ονομάστηκε «Οι ΤΠΕ στο ΕΑΕΠ» και αφορούσε εκπαιδευτικούς της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης προκειμένου να επιμορφωθούν και να εξοικειωθούν ταυτόχρονα με τις Νέες Τεχνολογίες έτσι ώστε να είναι ικανοί στη συνέχεια να τις χρησιμοποιήσουν στη διδασκαλία τους με τους μαθητές τους. Επιπρόσθετα, τα αντικείμενα πάνω στα οποία πραγματοποιήθηκε το εν λόγω επιμορφωτικό πρόγραμμα ήταν οι Φυσικές Επιστήμες, η Ιστορία, τα Μαθηματικά και η Γλώσσα με την χρήση διαδραστικού πίνακα. (Κελεσίδης, Μανάφης, Μπότσας 2016)

Επιπλέον, σχετικά με το σχεδιασμό του εν λόγω προγράμματος χρησιμοποιήθηκε ο συνδυασμός δια ζώσης συναντήσεων με συναντήσεις εξ αποστάσεως, το λεγόμενο «μεικτό μοντέλο μάθησης», με τη χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Moodle αλλά και το εργαλείο Big Marker που θεωρούνται εξειδικευμένα για μαθήματα και συναντήσεις σε εικονικά περιβάλλοντα. Αυτό συνέβη έτσι ώστε οι εκπαιδευτικοί να βελτιώσουν τις ικανότητές τους σχετικά με τον τρόπο διδασκαλίας, να αναπτύξουν τις γνώσεις τους καθώς επίσης να εξοικειωθούν με σκοπό την επιτυχή εφαρμογή των νέων πρακτικών στη διδασκαλία τους μετά το πέρας της επιμόρφωσης.

Μάλιστα, δημιουργήθηκαν 5 θεματικοί κύκλοι. Για τον καθένα, η εκπαίδευση γινόταν ασύγχρονα για 4 εβδομάδες και στο τέλος υπήρξε αξιολόγηση με βάση μια δραστηριότητα στο Moodle, μια συνάντηση η οποία πραγματοποιήθηκε με τηλεδιάσκεψη σύγχρονα και στην οποία υπήρξε ανατροφοδότηση και μια δια ζώσης συνάντηση στην οποία υλοποιήθηκε μια μικροδιδασκαλία που έκανε ο κάθε επιμορφούμενος. Φυσικά, πριν από αυτά, είχε προηγηθεί μια πρώτη συνάντηση για να γνωριστούν οι συμμετέχοντες και να μάθουν πως θα χρησιμοποιήσουν τα

τεχνολογικά εργαλεία και τις πλατφόρμες. Επιπρόσθετα, υπήρχε αναρτημένο εκπαιδευτικό υλικό στο οποίο όλοι οι επιμορφούμενοι είχαν πρόσβαση όπως επίσης και χώροι όπου οι συμμετέχοντες είχαν τη δυνατότητα να συζητήσουν και να ανταλλάσσουν απόψεις μεταξύ τους, τα λεγόμενα «forum». (Κελεσιδής, Μανάφης, Μπότσας 2016)

Εν συνεχεία, και μετά το πέρας του επιμορφωτικού προγράμματος, πραγματοποιήθηκε έρευνα προκειμένου να φανεί η αποτελεσματικότητα και η λειτουργικότητα του ως προς τους συμμετέχοντες εκπαιδευτικούς αλλά και γενικότερα η δυνατότητα συνέχειας τέτοιων προγραμμάτων για την επιμόρφωση. Έτσι, για τη συλλογή των δεδομένων οι εκπαιδευτικοί απάντησαν σε ερωτηματολόγια τα οποία περιλάμβαναν 3 μέρη και οι ερωτήσεις αφορούσαν τις απόψεις τους για τις μεθόδους που ακολούθησε το εν λόγω επιμορφωτικό πρόγραμμα, τη βαρύτητα που δόθηκε στα μέρη από τα οποία αποτελούνταν, και τα θετικά στοιχεία που προέκυψαν από αυτό. Ακόμα, σχετικά με τα δημογραφικά στοιχεία των συμμετεχόντων εκπαιδευτικών στο φάνηκε ότι η πλειοψηφία αυτών ήταν άνδρες με μεγάλη σχολική εμπειρία στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, με πιστοποίηση αλλά μην έχοντας συμμετάσχει μέχρι εκείνη τη στιγμή σε κάποιο ανάλογο επιμορφωτικό πρόγραμμα με τις συγκεκριμένες προδιαγραφές που έγινε το εν λόγω, τη μεθοδολογία που ακολουθήθηκε και τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν.

Παράλληλα, από αυτή τη διαδικασία προέκυψε ότι οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί - επιμορφούμενοι στη πλειοψηφία τους δήλωσαν πως είδαν πολύ θετικά το εν λόγω επιμορφωτικό πρόγραμμα και θεώρησαν πως ήταν εύκολο τελικά για αυτούς να το παρακολουθήσουν καθώς αποδείχθηκε και χρήσιμο και επωφελές, σύμφωνα με τις απαντήσεις τους. Μάλιστα, τονίστηκε και η σημαντικότητα της εφαρμογής της σύγχρονης και ασύγχρονης εκπαίδευσης που βοήθησε στην εξέλιξή του. Συνολικά, για το 1^ο μέρος οι απόψεις ήταν θετικές σ' ένα μεγάλο βαθμό. Έπειτα, σχετικά με το πού θα έπρεπε να δοθεί χρόνος και βαρύτητα για τη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε, οι εκπαιδευτικοί στη πλειοψηφία τους υποστήριζαν πως έπρεπε να δοθεί στην ασύγχρονη. Ωστόσο σε συνολικό επίπεδο τα αποτελέσματα δεν επηρεάστηκαν σε μεγάλο βαθμό. Τέλος, σχετικά με το πρόγραμμα συνολικά για το πώς σχεδιάστηκε και διενεργήθηκε και τι προέκυψε από αυτό, όπως φάνηκε, αξιολογήθηκε πολύ θετικά από τους εκπαιδευτικούς-επιμορφούμενους καθώς ικανοποιήθηκαν με το πώς αυτό προγραμματίστηκε, τις ενότητες που ήταν μοιρασμένο, τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίθηκε στις προσδοκίες τους, τα θετικά

στοιχεία που προέκυψαν αλλά και τη στοχοθεσία όλου του επιμορφωτικού προγράμματος. (Κελεσίδης, Μανάφη, Μπότσας 2016).

Επομένως, όπως φάνηκε και σ' αυτή την περίπτωση, η επιμόρφωση και ιδιαίτερα με τη συμβολή των Νέων Τεχνολογιών και πιο συγκεκριμένα της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης μπορεί να συμβάλει θετικά για στην ανάπτυξη των εκπαιδευτικών ώστε να είναι ικανοί να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις αυτές στις δικές τους τάξεις και να υπάρχει μια συνέχεια.

2.2 Κριτική αποτίμηση των ερευνών

Βλέποντας και αναλύοντας όλες τις έρευνες που προαναφέρθηκαν αυτό που πρέπει να σημειωθεί είναι ότι γενικότερα δεν υπήρχαν πολλές έρευνες που να σχετίζονται με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση, τις εφαρμογές της αλλά και τις απόψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Παρόλα αυτά όμως βρέθηκαν και παρατέθηκαν έρευνες οι οποίες θεωρήθηκε ότι συνάδουν με το ζητούμενο της συγκεκριμένης εργασίας για αυτό και χρησιμοποιήθηκαν εδώ.

Ακόμα, παρατηρήθηκε σ' όλες τις έρευνες ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε η εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τις εφαρμογές της αλλά και τις απόψεις που διατυπώθηκαν προκειμένου να προκύψουν τα αποτελέσματα. Ακόμα, φάνηκε ότι σ' όλες τις έρευνες που αναφέρθηκαν και αναλύθηκαν τα αποτελέσματα που εξήχθησαν ήταν σε μεγάλο βαθμό κοινά αλλά και θετικά για τους μαθητές και για τους εκπαιδευτικούς. Όσο, δε, αφορά την εκπαιδευτική διαδικασία, φάνηκε ότι προστέθηκε σε αυτήν κάτι καινούργιο, καινοτόμο και διαφορετικό με τη συμβολή της τεχνολογίας. Έτσι, συνολικά, μπορεί να γίνει κατανοητή η διαφορά που σημειώθηκε με την εφαρμογή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης. Επομένως, το ανωτέρω θεωρητικό πλαίσιο που αναπτύχθηκε πάνω στο συγκεκριμένο θέμα θα βοηθήσει στη συνέχεια της εργασίας και θα αποτελέσει τη βάση για την διεξαγωγή και ολοκλήρωση της έρευνας που θα ακολουθήσει, καθώς και την αποτίμηση των αποτελεσμάτων που θα εξαχθούν από αυτή.

3 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

3.1 Σκοπός της έρευνας

Είναι γεγονός πως η Πανδημία του Κορονοϊού, όπως έχει ήδη αναφερθεί και στο Θεωρητικό Πλαίσιο, άλλαξε τα δεδομένα σ' ευρύτερη κλίμακα αλλά και στην εκπαίδευση ως προς τον τρόπο μάθησης και διδασκαλίας. Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ήρθε στο προσκήνιο προκειμένου να χρησιμοποιηθεί ως ένας άλλος τρόπος για τη συνέχεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, παρόλο που μέχρι τώρα, τουλάχιστον στην Ελλάδα, ήταν παραμελημένη ως και ξεχασμένη από το εκπαιδευτικό σύστημα. Παρόλα αυτά, η χρήση της φάνηκε να έχει θετικά αποτελέσματα και δημιούργησε την ευκαιρία να δοκιμαστούν και άλλοι τρόποι εκμάθησης των μαθητών όχι με φυσική παρουσία αλλά από απόσταση. Με αφορμή τις παραπάνω διαπιστώσεις η παρούσα εργασία στοχεύει στη διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με το αν η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ως εναλλακτική μέθοδος διδασκαλίας και μάθησης, είναι ικανή να υποστηρίξει την εκπαιδευτική διαδικασία προσφέροντας ευκαιρίες σε εκπαιδευτικούς και μαθητές και να λειτουργήσει συμπληρωματικά στη βασική εκπαίδευση.

3.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Από όσα αναφέρθηκαν στο θεωρητικό πλαίσιο κατέστη σαφές ότι εξ αποστάσεως εκπαίδευση, όπου και όταν αυτή εφαρμόστηκε στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση, συνέβαλε θετικά στην εκπαιδευτική διαδικασία καθώς όλα τα μέλη της σχολικής κοινότητας είχαν τη δυνατότητα να συμμετέχουν για να εκφράζουν τις απόψεις, να λαμβάνουν πρωτοβουλίες, να συνεργάζονται και να επιλέγουν τον τρόπο μάθησής τους. Κέντρο της μαθησιακής αυτής διαδικασίας που λειτουργεί σε ένα διαφορετικό περιβάλλον, είναι ο μαθητής, ο οποίος αλληλοεπιδρά τόσο με τους συμμαθητές του όσο και με τους εκπαιδευτικούς. Εξ άλλου από τις έρευνες που παρουσιάστηκαν στο θεωρητικό μέρος έγινε κατανοητό ότι υπήρξαν σημαντικές αλλαγές και στον ρόλο του εκπαιδευτικού σε σχέση με αυτόν που ο κάθε εκπαιδευτικός αναπτύσσει κατά την παραδοσιακή διδασκαλία που πραγματοποιείται δια ζώσης. Με αυτά τα δεδομένα η έρευνα επιδιώκει να δώσει απάντηση στα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- ✚ Σε ποιον βαθμό η εξ αποστάσεως εκπαίδευση επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία;
- ✚ Ποιες μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς για την αποτελεσματικότερη διαδικασία;
- ✚ Ποια είναι η προοπτική της εξ αποστάσεως στο μέλλον;

3.3 Μεθοδολογία της έρευνας

Η παρούσα έρευνα έχει τα χαρακτηριστικά της επισκόπησης καθώς με τέτοιου είδους έρευνες προσπαθούμε να συλλέξουμε δεδομένα και να διαπιστώσουμε τις διαθέσεις και τις στάσεις των εκπαιδευτικών αναφορικά με τα ερευνητικά ερωτήματα που διατυπώθηκαν παραπάνω (Δημητρόπουλος, 2004). Τα ερευνητικά ερωτήματα αλλά και το είδος της μεθόδου, εξάλλου, μας παραπέμπουν στην επιλογή της ποσοτικής μεθόδου, καθώς μπορούμε να συλλέξουμε πληροφορίες σε γρήγορο χρονικό διάστημα, να τις επεξεργαστούμε όσο το δυνατόν ευκολότερα και τέλος, να προβούμε σε συμπεράσματα και γενικεύσεις.

3.4 Μέσο συλλογής των δεδομένων, Πληθυσμός και Δείγμα της έρευνας

Για την διεξαγωγή της έρευνας αποφασίστηκε να χρησιμοποιηθεί για τη συλλογή των δεδομένων, το ερωτηματολόγιο, το οποίο, ως μέσο συλλογής δεδομένων, μας δίνει τη δυνατότητα να πάρουμε αρκετές πληροφορίες, να τις αποτυπώσουμε με αριθμητικές τιμές σε πίνακες και να τις ομαδοποιήσουμε. Ακόμα, είναι σημαντικό να σημειωθεί πως το ερωτηματολόγιο ως μια τεχνική συλλογής δεδομένων χρησιμοποιείται από τους ερευνητές έτσι ώστε να συλλέξουν δεδομένα με περιγραφικό και επεξηγηματικό τρόπο και τα οποία αφορούν στάσεις, αντιλήψεις, συμπεριφορές και απόψεις. Μάλιστα, υπάρχει πληθώρα πλεονεκτημάτων για τη χρήση των ερωτηματολογίων, όπως το ότι δεν απαιτείται πολύς χρόνος για τη δημιουργία τους, οι απαντήσεις δεν επηρεάζονται από τον εκάστοτε ερευνητή, ο τρόπος με τον οποίο αναλύεται το υλικό είναι τυποποιημένος, το δείγμα των ερωτώμενων μπορεί να εκφραστεί χωρίς περιορισμούς, δημιουργούνται και χρησιμοποιούνται εύκολα, μπορούν να απαντηθούν από πολλά άτομα και συμφέρουν οικονομικά. Βέβαια, υπάρχουν και κάποια μειονεκτήματα, όπως ο τρόπος με τον οποίο πρέπει να απαντήσουν οι ερωτώμενοι ο οποίος είναι τυποποιημένος γεγονός

που μπορεί να τους δυσκολέψει, αλλά και το ότι οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου συχνά χρειάζονται αποσαφήνιση.

Παρόλα αυτά, το ερωτηματολόγιο είναι μια μέθοδος που χρησιμοποιείται στην έρευνα για τη συλλογή δεδομένων. Επιλέξαμε να κατασκευάσουμε και να διανεύουμε ερωτηματολόγιο σε μορφή google forms καθώς είναι σε ηλεκτρονική μορφή και επομένως είναι περισσότερο προσβάσιμο στους ερωτώμενους στο να το παραλάβουν και να το απαντήσουν.

Στο ερωτηματολόγιο συμπεριλήφθηκαν ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου, δοσμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι κατανοητές, και οι ερωτώμενοι να είναι σε θέση να τις απαντήσουν γρήγορα και με σαφή τρόπο. Ακόμα, για να είναι πιο εύκολη και κατανοητή η ανάλυση των αποτελεσμάτων που θα προέκυπταν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων, χρησιμοποιήθηκε η κλίμακα Linker από το 1 ως 5 προκειμένου να αποτυπωθούν ποσοτικά τα αποτελέσματα.

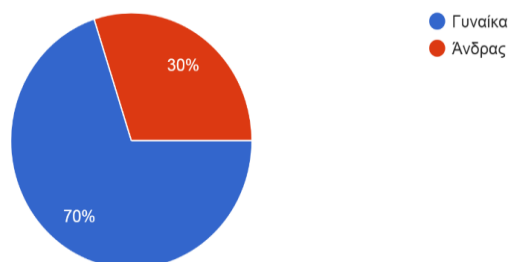
Όσον αφορά το δείγμα των ερωτώμενων, αυτό αποτελείται από 80 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σε 8 σχολικές μονάδες από 8 περιοχές της Αττικής (Πειραιάς, Παλαιό Φάληρο, Κορυδαλλός, Νέα Σμύρνη, Ταύρος, Άγιος Δημήτριος, Κερασίνη και Περιστερί). Τα σχολεία ήταν πολυθέσια με οργανικότητα μεγαλύτερη από 10/θέσιου. Ακόμα, αξίζει να σημειωθεί ότι χρησιμοποιήθηκε η «τυχαία δειγματοληψία» που με βάση αυτή έγινε η επιλογή του Δείγματος. Τέλος, όλοι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν στα ερωτηματολόγια χωρίς να υπάρξουν ιδιαίτερα προβλήματα.

4 ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

4.1 Ανάλυση δεδομένων της έρευνας

Στο σημείο αυτό θα παρατεθούν και αναλυθούν τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τις απαντήσεις των ερωτώμενων Εκπαιδευτικών στο Ερωτηματολόγιο για κάθε ερώτηση ξεχωριστά.

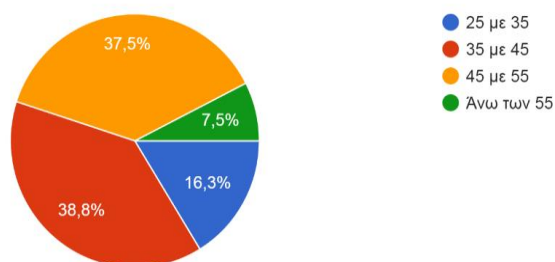
Φύλο
80 απαντήσεις

Γράφημα 1: Φύλο συμμετεχόντων

Παρατηρούμε ότι η πλειοψηφία των εκπαιδευτικών που συμμετείχαν ήταν Γυναίκες με ποσοστό 70% (56 άτομα) ενώ οι Άνδρες ανήλθαν σε ποσοστό 30% (24 άτομα).

Ηλικία
80 απαντήσεις

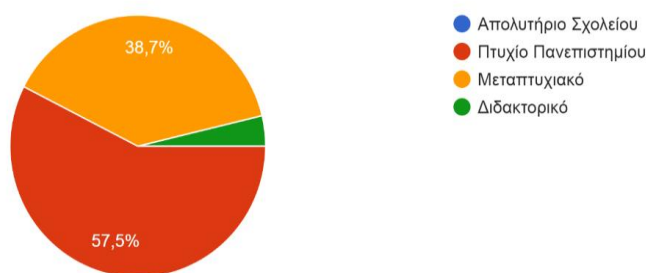

Γράφημα 2: Ηλικία συμμετεχόντων

Όσον αφορά την ηλικία των ερωτώμενων εκπαιδευτικών που συμμετείχαν αυτό που προέκυψε από τις απαντήσεις ήταν ότι η απάντηση που συγκέντρωσε το υψηλότερο ποσοστό από τους εκπαιδευτικούς του δείγματος ήταν οι ηλικίες 35 με 45

με ποσοστό 38,8% (31 άτομα). Μετά οι ηλικίες 45 με 55 με ποσοστό 37,5% (30 άτομα). Στη συνέχεια, ακολούθησαν οι ηλικίες 25 με 35 με ποσοστό 16,3% (13 άτομα) και τέλος άνω των 55 με ποσοστό 7,5% (6 άτομα).

Σπουδές
80 απαντήσεις

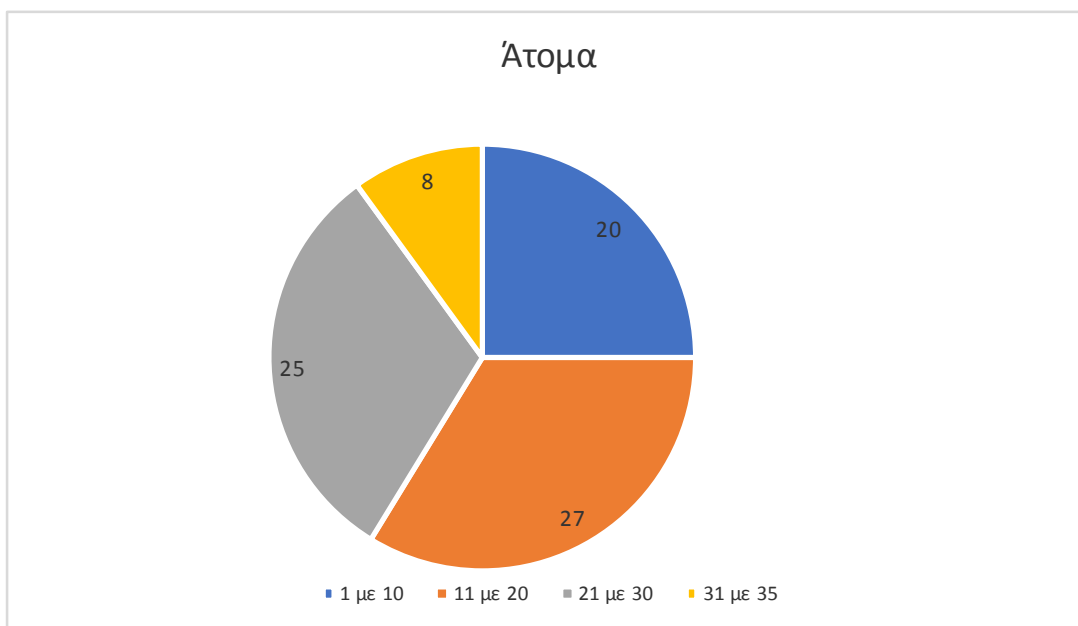

Γράφημα 3: Σπουδές συμμετεχόντων

Σχετικά με το επίπεδο σπουδών των ερωτώμενων εκπαιδευτικών η πλειοψηφία αυτών απάντησαν πως κατείχαν μόνο Πτυχίο Πανεπιστημίου με ποσοστό 57,5% (46 άτομα). Στη συνέχεια, ακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί με Μεταπτυχιακό στη κατοχή τους με ποσοστό 38,7% (31 άτομα) και τέλος οι εκπαιδευτικοί που κατείχαν Διδακτορικό σ' ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 3,7% (3 άτομα).

ΧΡΟΝΙΑ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ	ΑΤΟΜΑ
1 - 10	20
11 - 20	27
21 - 30	25
31 - 35	8

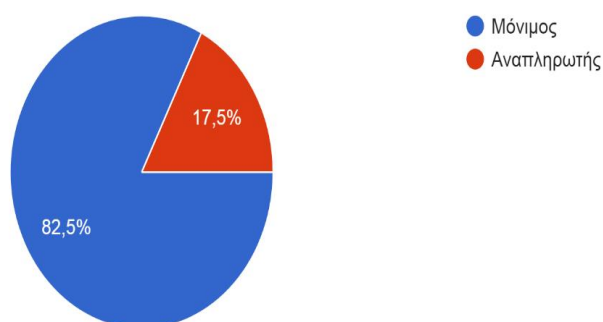
Πίνακας 1: Χρόνια υπηρεσίας των εκπαιδευτικών

Γράφημα 4: Χρόνια υπηρεσίας των εκπαιδευτικών

Σχετικά με αυτή την ερώτηση η πλειοψηφία των ερωτώμενων εκπαιδευτικών απάντησαν πως είχαν 11 με 20 χρόνια υπηρεσίας (27 άτομα). Στη συνέχεια ακολούθησαν αυτοί που είχαν 21 με 30 χρόνια (25 άτομα), αυτοί που είχαν 1 με 10 χρόνια (20 άτομα) και τέλος αυτοί που είχαν 31 με 35 χρόνια (8 άτομα).

Υπηρεσιακή Κατάσταση Εκπαιδευτικών
80 απαντήσεις

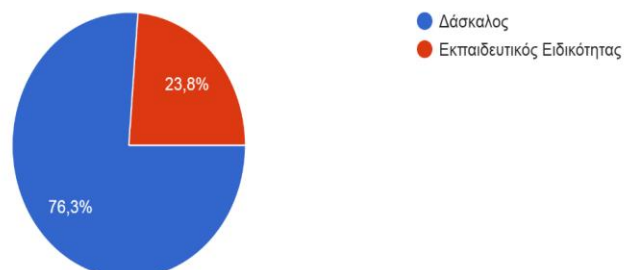

Γράφημα 5: Υπηρεσιακή κατάσταση συμμετεχόντων

Σχετικά με την υπηρεσιακή κατάσταση των εκπαιδευτικών αυτό που προέκυψε από τις απαντήσεις του Δείγματος είναι πως στη πλειοψηφία τους οι ερωτώμενοι ήταν

Μόνιμοι Εκπαιδευτικοί με ποσοστό 82,5% (66 άτομα) ενώ οι Αναπληρωτές κυμάνθηκαν σε ποσοστό της τάξεως του 17,5% (14 άτομα).

Ειδικότητα
80 απαντήσεις

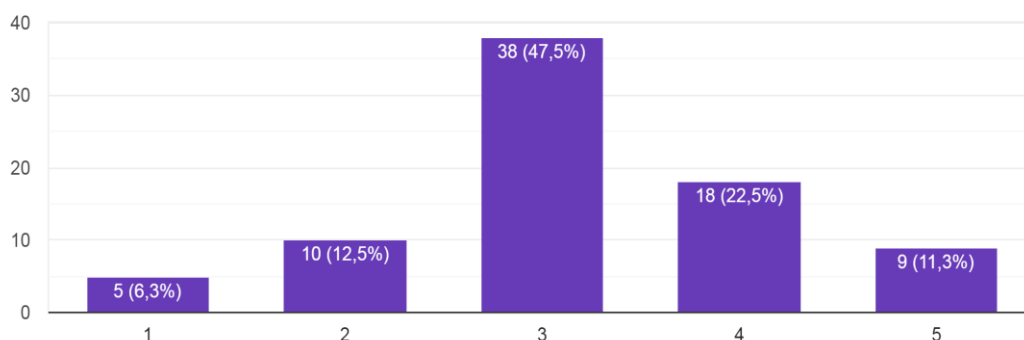
Γράφημα 6: Ειδικότητα συμμετεχόντων

Σύμφωνα με τις απαντήσεις που δόθηκαν προέκυψε ότι η πλειοψηφία του Δείγματος αποτελούταν από Δασκάλους με ποσοστό 76,3% (61 άτομα) ενώ οι Εκπαιδευτικοί Ειδικότητας έφτασαν το ποσοστό του 23,8% (19 άτομα).

Στο επόμενο μέρος του Ερωτηματολογίου οι εκπαιδευτικοί του Δείγματος απάντησαν όπως παρακάτω περιγράφεται

Σας ικανοποίησε το γεγονός ότι λόγω του Κορωναιού πάρθηκε η απόφαση να εφαρμοσθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση

80 απαντήσεις

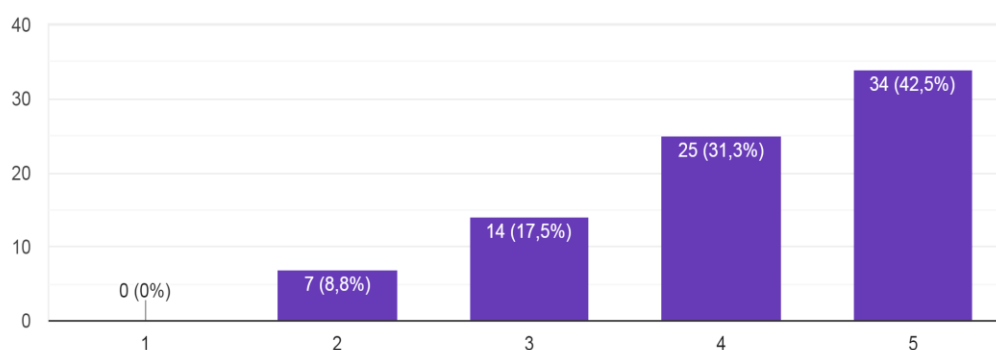

Γράφημα 7: Βαθμός ικανοποίησης για την εφαρμογή της εξ αποστάσεως

Σχετικά με τη πρώτη ερώτηση που διατυπώθηκε στο ερωτηματολόγιο οι απαντήσεις που προέκυψαν έδειξαν ότι η πλειοψηφία των ερωτώμενων εκπαιδευτικών ικανοποιήθηκαν αρκετά με ποσοστό της τάξεως του 47,5% (38 άτομα) ενώ ακολούθησαν αυτοί που ικανοποιήθηκαν λίγο με ποσοστό 22,5% (18 άτομα). Στη συνέχεια, ακολούθησαν αυτοί που ικανοποιήθηκαν πολύ με ποσοστό 12,5% (10 άτομα) όπως επίσης υπήρξαν και αυτοί που δήλωσαν ότι δεν ικανοποιήθηκαν καθόλου με αυτή την απόφαση με ποσοστό 11,3% (9 άτομα). Τέλος, υπήρξαν και αυτοί που δήλωσαν ότι ικανοποιήθηκαν πάρα πολύ με αυτή την απόφαση σ' ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 6,3% (5 άτομα).

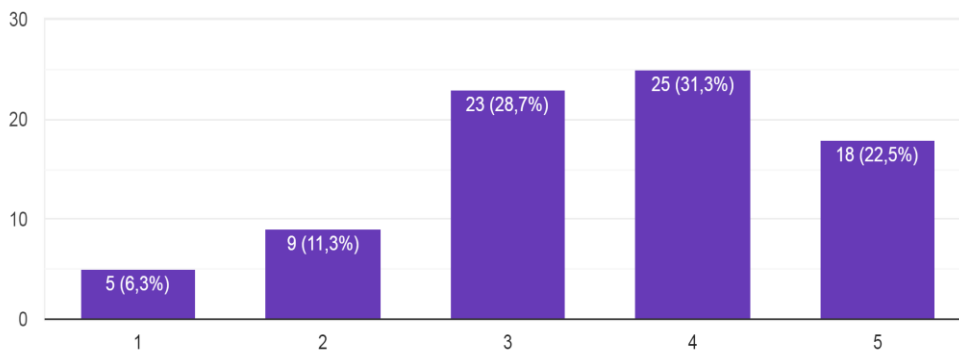
Ήταν έτοιμο το εκπαιδευτικό σύστημα και κυρίως τα σχολεία να ανταπεξέλθουν στις νέες συνθήκες?
80 απαντήσεις

Γράφημα 8: Βαθμός ετοιμότητας του εκπαιδευτικού συστήματος

Σχετικά με αυτήν την ερώτηση οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί δήλωσαν στη πλειοψηφία τους ότι τα σχολεία δεν ήταν καθόλου έτοιμα για αυτό με ποσοστό της τάξεως του 42,5% (34 άτομα) ενώ αυτοί που δήλωσαν λίγο έφτασαν στο ποσοστό του 31,3% (25 άτομα). Ακόμα, ακολούθησαν οι απαντήσεις αρκετά με ποσοστό 17,5% (14 άτομα) και πολύ με ποσοστό 8,8% (7 άτομα).

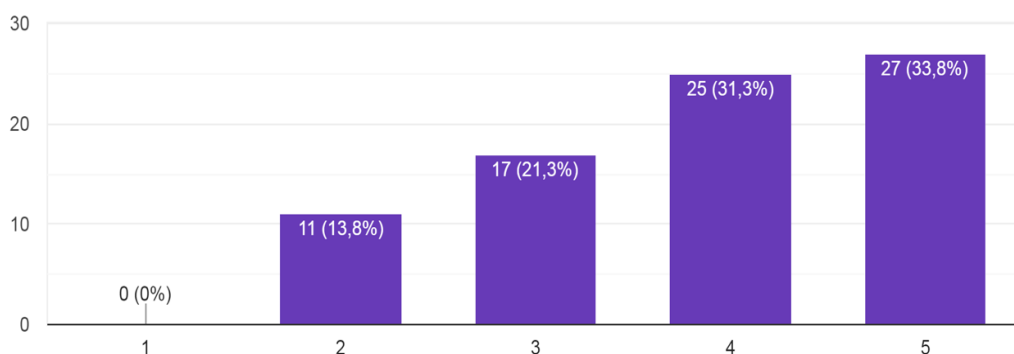
Εσείς ήσασταν έτοιμος/η ως εκπαιδευτικός να προσαρμοστείτε στις νέες συνθήκες?
80 απαντήσεις

Γράφημα 9: Βαθμός ετοιμότητας των εκπαιδευτικών

Για την επόμενη ερώτηση η πλειοψηφία έδειξε πως ήταν λίγο έτοιμοι με ποσοστό 31,3% (25 άτομα). Αμέσως μετά ακολούθησαν οι εκπαιδευτικοί που ήταν έτοιμοι αρκετά με ποσοστό 28,7% (23 άτομα). Στη συνέχεια, ακολούθησαν αυτοί που δεν ήταν έτοιμοι καθόλου με το ποσοστό να φθάνει στο 22,5% (18 άτομα), αυτοί που ήταν πολύ έτοιμοι με ποσοστό 11,3% (9 άτομα) και αυτοί που ήταν πάρα πολύ έτοιμοι με το ποσοστό να φθάνει στο 6,3% (5 άτομα).

Οι μαθητές ήταν έτοιμοι να προσαρμοστούν σ' αυτή τη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα της εξ αποστάσεως?
80 απαντήσεις

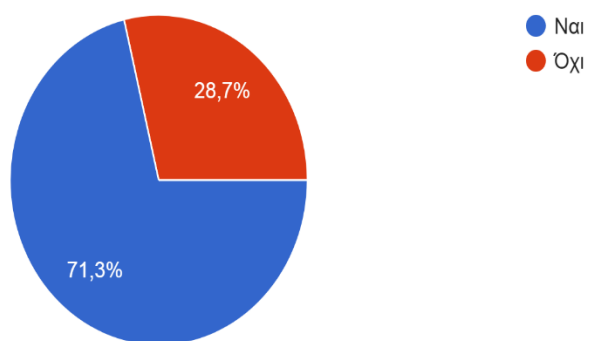

Γράφημα 10: Βαθμός ετοιμότητας των μαθητών

Σχετικά με την ερώτηση αυτή οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί δήλωσαν στην πλειοψηφία τους καθόλου με ποσοστό 33,8% (27 άτομα) ενώ λίγο, με πολύ μικρή διαφορά, στο ποσοστό της τάξεως του 31,3% (25 άτομα). Μετά ακολούθησαν αρκετά με ποσοστό 21,3% (17 άτομα) και πολύ με ποσοστό 13,8% (11 άτομα).

Υπήρχαν συγκεκριμένες οδηγίες που έπρεπε να ακολουθηθούν για την εκτέλεση της διαδικασίας?

80 απαντήσεις

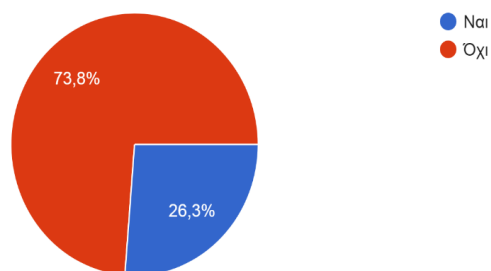

Γράφημα 11: Ύπαρξη οδηγιών για την εκτέλεση της διαδικασίας

Όσον αφορά την επόμενη ερώτηση η πλειοψηφία των ερωτώμενων εκπαιδευτικών απάντησαν θετικά με ποσοστό 71,3% (57 άτομα) ενώ αρνητικά με ποσοστό 28,7% (23 άτομα).

Είχατε λάβει κάποια επιμόρφωση πάνω στις Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα στην εξ αποστάσεως?

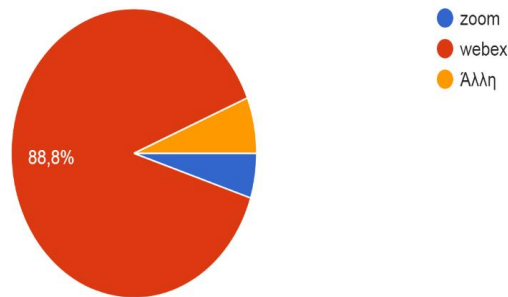
80 απαντήσεις

Γράφημα 12: Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών

Σχετικά με την επόμενη ερώτηση η πλειοψηφία των ερωτώμενων εκπαιδευτικών δήλωσαν πως δεν είχαν λάβει κάποια επιμόρφωση με ποσοστό 73,8% (59 άτομα) ενώ αυτοί που απάντησαν πως είχαν λάβει κάποια επιμόρφωση έφτασαν στο ποσοστό του 26,3% (21 άτομα).

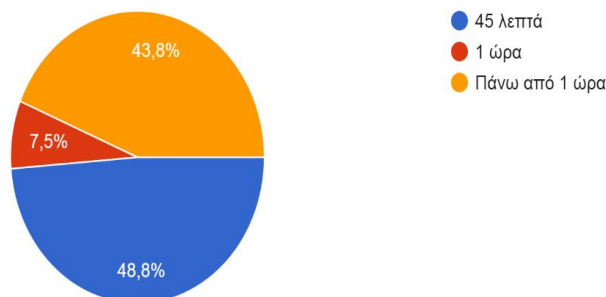
Ποιες πλατφόρμες χρησιμοποιήθηκαν για την εκτέλεση της εκπαιδευτικής διαδικασίας?
80 απαντήσεις

Γράφημα 13: Πλατφόρμες που χρησιμοποιήθηκαν

Όσον αφορά αυτή την ερώτηση ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων εκπαιδευτικών δήλωσαν πως χρησιμοποίησαν τη πλατφόρμα webex με ποσοστό 88,8% (71 άτομα). Ακολούθησαν οι απαντήσεις για τη πλατφόρμα zoom που έφτασαν το ποσοστό του 5% (4 άτομα) και αυτοί που απάντησαν πως χρησιμοποίησαν μια άλλη πλατφόρμα έφτασαν στο ποσοστό του 6,3% (5 άτομα).

Πόση ήταν η διάρκεια των μαθημάτων από απόσταση με τους μαθητές σας?
80 απαντήσεις

Γράφημα 14: Διάρκεια μαθημάτων

Σχετικά με αυτή την ερώτηση η πλειοψηφία έδειξε πως τα μαθήματα είχαν διάρκεια 45 λεπτά με το ποσοστό να φθάνει στο 48,8% (39 άτομα). Αμέσως μετά, ακολούθησε η απάντηση πάνω από 1 ώρα με το ποσοστό να φθάνει στο 43,8% (35 άτομα). Τέλος, ακολούθησε η απάντηση 1 ώρα με ένα ποσοστό της τάξεως του 7,5% (6 άτομα).

ΜΕΘΟΔΟΙ	ΑΤΟΜΑ
Δασκαλοκεντρική Μάθηση	13
Συνεργατική Μάθηση	12

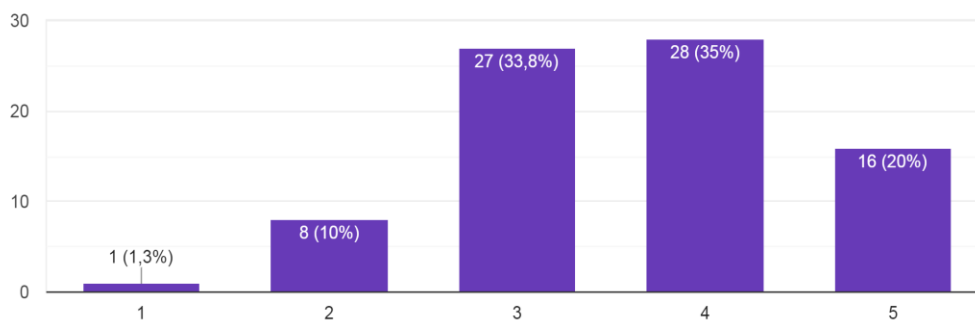
Πίνακας 2: Μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς

ΤΕΧΝΙΚΕΣ	ΑΤΟΜΑ
Χρήση Quiz	12
Χρήση Φωτόδεντρου	11
Προβολή Εκπαιδευτικών Βίντεο	10
Χρήση Power Point	9
Χρήση ηλεκτρονικής τάξης	6
Εκπαιδευτικά Παιχνίδια	3
Ανεστραμμένη Τάξη	2
Ασκήσεις	2

Πίνακας 3: Τεχνικές που χρησιμοποιήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς

Σχετικά με αυτή την ερώτηση η πλειοψηφία έδειξε ότι η Δασκαλοκεντρική μέθοδος χρησιμοποιήθηκε από 13 εκπαιδευτικούς. Μετά ακολούθησε η Συνεργατική με 12 άτομα και η χρήση Quiz. Ύστερα, η Χρήση Φωτόδεντρου με 11 άτομα και η Προβολή Εκπαιδευτικών Βίντεο με 10 άτομα. Στη συνέχεια, ακολούθησε η Χρήση Power Point με 9 άτομα, η Χρήση ηλεκτρονικής τάξης με 6 άτομα, τα Εκπαιδευτικά Παιχνίδια με 3 άτομα, η Ανεστραμμένη Τάξη με 2 άτομα και οι Ασκήσεις.

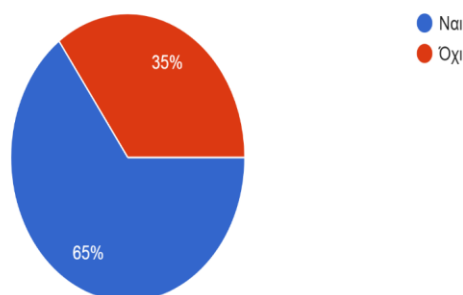
Υπήρχε ετοιμότητα των μαθητών ως προς τη μάθηση και τη διδασκαλία με τη βοήθεια της εξ αποστάσεως?
80 απαντήσεις

Γράφημα 15: Ετοιμότητα των μαθητών στη διδασκαλία και τη μάθηση

Παρατηρούμε ότι αυτό που προέκυψε από τις απαντήσεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών ήταν πως αυτοί στην πλειοψηφία τους δήλωσαν πως οι μαθητές ήταν λίγο έτοιμοι με το ποσοστό να φθάνει στο 35% (28 άτομα). Αμέσως μετά, με πολύ μικρή διαφορά ακολούθησαν αυτοί που δήλωσαν αρκετά με ποσοστό 33,8% (27 άτομα). Έπειτα, ακολούθησαν αυτοί που δήλωσαν πως οι μαθητές δεν ήταν καθόλου έτοιμοι με ποσοστό 20% (16 άτομα), αυτοί που υποστήριζαν πολύ με ποσοστό 10% (8 άτομα) και πως ήταν πάρα πολύ έτοιμοι με ένα πολύ μικρό ποσοστό της τάξεως του 1,3% (1 άτομο).

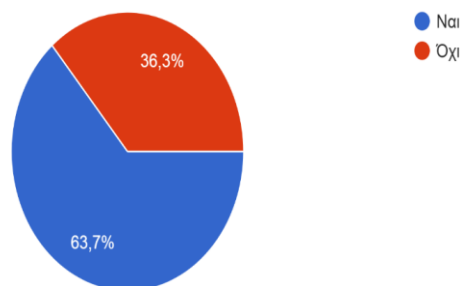
Θεωρείτε πως η επαφή σας με αυτή τη διαφορετική μέθοδο ήταν επικοινωνιακή?
80 απαντήσεις

Γράφημα 16: Βαθμός που ήταν επικοινωνιακή η εξ αποστάσεως για τους εκπαιδευτικούς

Σχετικά με την ερώτηση αυτήν προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί βοηθήθηκαν και ήταν επικοδομητική διαδικασία για αυτούς με το ποσοστό να φτάνει στο 65% (52 άτομα) ενώ για αυτούς που απάντησαν πως δεν ήταν επικοδομητική διαδικασία το ποσοστό έφτασε στο 35,5% (28 άτομα).

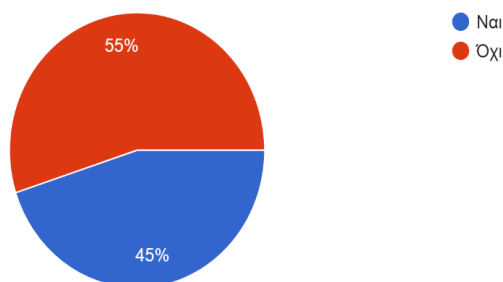
Θεωρείτε πως η εξ αποστάσεως μπορεί να συνεισφέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία?
80 απαντήσεις

Γράφημα 17: Συνεισφορά εξ αποστάσεως στην εκπαιδευτική διαδικασία

Όσον αφορά την εν λόγω ερώτηση στη πλειοψηφία τους οι εκπαιδευτικοί του δείγματος απάντησαν θετικά με το ποσοστό να φτάνει στο 63,7% (51 άτομα) ενώ αυτοί που απάντησαν αρνητικά για τη συνεισφορά της εξ αποστάσεως έφτασαν στο ποσοστό του 36,3% (29 άτομα).

Αν σας δινόταν ξανά η ευκαιρία θα θέλατε να ξαναχρησιμοποιηθεί η εξ αποστάσεως στο σχολείο?
80 απαντήσεις

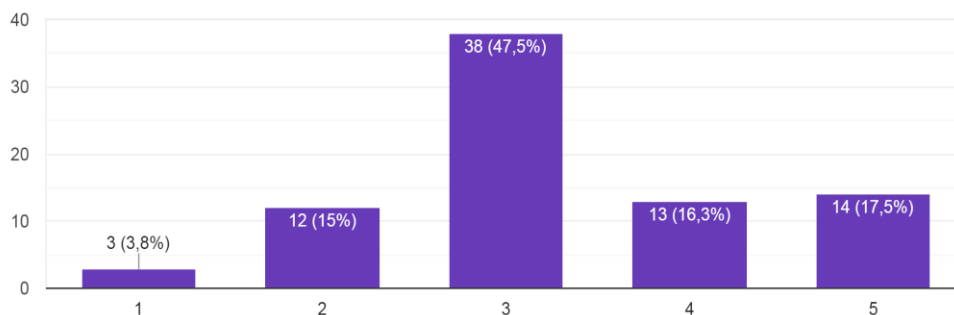
Γράφημα 18: Επαναχρησιμοποίηση της εξ αποστάσεως

Παρατηρούμε ότι αυτό που προέκυψε από τις απαντήσεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών ήταν πως αυτοί στη πλειοψηφία τους απάντησαν αρνητικά με το

ποσοστό στο 55% (44 άτομα) ενώ αυτοί που απάντησαν θετικά το ποσοστό τους έφτασε στο 45% (36 άτομα).

Θεωρείτε πως μετά τη χρήση της εξ αποστάσεως αναθεωρήσατε κάποιες πρακτικές σας σχετικά με τη διδασκαλία των μαθητών σας?

80 απαντήσεις

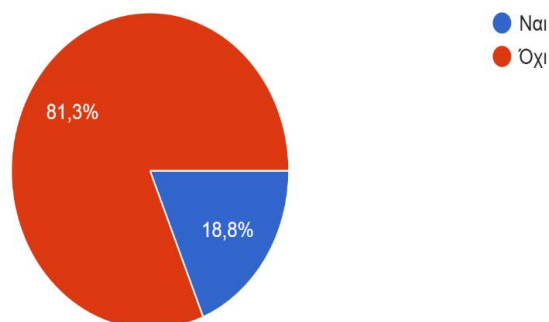

Γράφημα 19: Βαθμός αναθεώρησης πρακτικών των εκπαιδευτικών

Παρατηρήθηκε πως στη πλειοψηφία τους δήλωσαν πως αναθεώρησαν αρκετά τις πρακτικές τους με ποσοστό 47,5% (38 άτομα) ενώ αυτοί που δήλωσαν ότι δεν αναθεώρησαν καθόλου τις πρακτικές τους έφτασαν στο ποσοστό του 17,5% (14 άτομα). Μετά ακολούθησε η επιλογή λίγο με ποσοστό 16,3% (13 άτομα), ύστερα η επιλογή πολύ με ποσοστό 15% (12 άτομα) και τέλος ακολούθησε η επιλογή πάρα πολύ με ποσοστό 3,8% (3 άτομα).

Ο εξοπλισμός που υπήρχε ήταν αρκετός για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα?

80 απαντήσεις

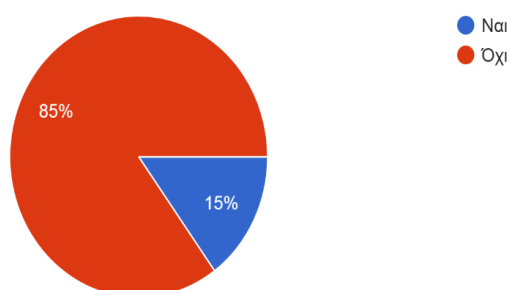

Γράφημα 20: Επάρκεια εξοπλισμού

Σχετικά με την εν λόγω ερώτηση αυτό που προέκυψε από τις απαντήσεις των ερωτώμενων εκπαιδευτικών είναι ότι αυτοί απάντησαν στη πλειοψηφία τους αρνητικά με ένα μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 81,3% (65 άτομα) ενώ αυτοί που απάντησαν θετικά έφτασαν στο ποσοστό του 18,8% (15 άτομα).

Αν είχατε την ευκαιρία να επιλέξετε θα επιλέγατε την εξ αποστάσεως να συνεχιστεί και να καθιερωθεί στα σχολεία?

80 απαντήσεις

Γράφημα 21: Συνέχιση και καθιέρωση εξ αποστάσεως

Σχετικά με αυτή την ερώτηση οι ερωτώμενοι εκπαιδευτικοί απάντησαν στη πλειοψηφία τους αρνητικά μ' ένα μεγάλο ποσοστό της τάξεως του 85% (68 άτομα) ενώ αυτοί που απάντησαν θετικά έφτασαν σ' ένα μικρό ποσοστό της τάξεως του 15% (12 άτομα).

5 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

5.1 Συμπεράσματα-Συζήτηση

Σ' αυτό το σημείο, όπως μπορεί να γίνει κατανοητό από την συγκεκριμένη εργασία προκύπτουν κάποια βασικά συμπεράσματα τα οποία αξίζει να συμπεριληφθούν εδώ και παράλληλα να συζητηθούν για μετέπειτα ανάλυση στο μέλλον.

Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν στην έρευνα ήταν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό γυναίκες, δασκάλες με μόνιμη θέση ηλικίας 35 έως 45 ετών, με πτυχίο πανεπιστημίου και έχοντας πλέον των 15 ετών προυπηρεσία σε σχολείο.

Σχετικά με το 1^ο ερευνητικό ερώτημα «Σε ποιο βαθμό η εξ αποστάσεως επηρεάζει την εκπαιδευτική διαδικασία» και τις ερωτήσεις που αντιστοιχούν σ' αυτό (Ερώτηση 1 ως Ερώτηση 4) ειδικότερα προκύπτει ότι οι εκπαιδευτικοί ήταν αρκετά ικανοποιημένοι με την απόφαση της εφαρμογής της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Ερώτηση 1) (Βλέπε Γράφημα 7). Επίσης, σχετικά με τον βαθμό που ήταν έτοιμο το εκπαιδευτικό σύστημα να αντεπεξέλθει (Ερώτηση 2) οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι δεν ήταν καθόλου προετοιμασμένο. (Βλέπε Γράφημα 8). Αναφορικά με τον βαθμό προετοιμασίας των εκπαιδευτικών (Ερώτηση 3) οι εκπαιδευτικοί θεώρησαν ότι ήταν πολύ λίγο προετοιμασμένοι (Βλέπε Γράφημα 9). Τέλος, όσον αφορά το βαθμό προετοιμασίας των μαθητών (Ερώτηση 4) οι εκπαιδευτικοί αντιλαμβάνονταν ότι οι μαθητές δεν ήταν καθόλου προετοιμασμένοι να δεχθούν τη νέα αυτή εκπαιδευτική λειτουργία (Βλέπε Γράφημα 10).

Σχετικά με το 2^ο ερευνητικό ερώτημα «Ποιες μέθοδοι χρησιμοποιήθηκαν από τους εκπαιδευτικούς για την αποτελεσματικότερη διαδικασία» και τις ερωτήσεις που αντιστοιχούν σ' αυτό (Ερώτηση 5 ως Ερώτηση 11) ειδικότερα προκύπτει ότι υπήρξαν συγκεκριμένες οδηγίες για τους εκπαιδευτικούς (Ερώτηση 5) (Βλέπε Γράφημα 11). Έπειτα, σχετικά με την Επιμόρφωση για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Ερώτηση 6) οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως δεν είχαν λάβει (Βλέπε Γράφημα 12). Αναφορικά με τις πλατφόρμες (Ερώτηση 7) οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως χρησιμοποίησαν κυρίως την webex. (Βλέπε Γράφημα 13). Σχετικά με τη διάρκεια των μαθημάτων (Ερώτηση 8) οι εκπαιδευτικοί αναφέρουν πως ήταν 45 λεπτά (Βλέπε Γράφημα 14). Επίσης, σχετικά με τις μεθόδους και τις τεχνικές (Ερώτηση 9) οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως χρησιμοποίησαν τη Συνεργατική και Δασκαλοκεντρική Μέθοδο και Τεχνικές που σχετίζονται (Βλέπε Πίνακα 2 και 3). Έπειτα, σχετικά με τον βαθμό

ετοιμότητας των μαθητών (Ερώτηση 10) οι εκπαιδευτικοί διαπίστωσαν πως οι μαθητές ήταν λίγο έτοιμοι (Βλέπε Γράφημα 15). Επίσης, σχετικά με το βαθμό που ήταν επικοδομητική η εξ αποστάσεως (Ερώτηση 11) οι εκπαιδευτικοί θεωρούν πως ήταν επικοδομητική (Βλέπε Γράφημα 16).

Σε σχέση με το 3^ο ερευνητικό ερώτημα «Ποια είναι η προοπτική της εξ αποστάσεως στο μέλλον» (Ερώτηση 12 ως Ερώτηση 16) ειδικότερα προκύπτει ότι σχετικά με τη συνεισφορά της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Ερώτηση 12) οι εκπαιδευτικοί θεωρούν ότι συνείσφερε στην εκπαιδευτική διαδικασία (Βλέπε Γράφημα 17). Έπειτα, σχετικά με την επαναχρησιμοποίησή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Ερώτηση 13) η πλειονότητα των εκπαιδευτικών δηλώνουν πως δεν θα ήθελαν να επαναχρησιμοποιηθεί (Βλέπε Γράφημα 18). Επίσης, σχετικά με το βαθμό αναθεώρησης των πρακτικών (Ερώτηση 14) οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως αναθεώρησαν αρκετά τις πρακτικές τους (Βλέπε Γράφημα 19). Ύστερα, σχετικά με την επάρκεια του εξοπλισμού (Ερώτηση 15) οι εκπαιδευτικοί απάντησαν πως δεν ήταν αρκετός (Βλέπε Γράφημα 20). Τέλος, σχετικά με τη καθιέρωσή της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης (Ερώτηση 16) οι εκπαιδευτικοί δηλώνουν πως δεν θα ήθελαν να καθιερωθεί (Βλέπε Γράφημα 21).

Εν συνεχεία, είναι απαραίτητο να αναφερθεί πως από την καταγραφή των αποτελεσμάτων των δεδομένων της έρευνας υπάρχουν κάποια στοιχεία τα οποία έρχονται σε συμφωνία με αναφορές που υπάρχουν στο θεωρητικό πλαίσιο της διπλωματικής.

Πιο συγκεκριμένα, προέκυψε πως η εξ αποστάσεως εκπαίδευση προσέφερε θετικά οφέλη στους συμμετέχοντες. Ειδικότερα, οι εκπαιδευτικοί τόνισαν πως κατάφεραν να αναθεωρήσουν τις πρακτικές τους μέσα από τη χρήση της εξ αποστάσεως. Αυτό είναι σε συμφωνία με έρευνες όπως του Τζιφόπουλου (2015) σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για την παρακολούθηση μαθημάτων από απόσταση και οι οποίοι δήλωσαν πως αναστοχάστηκαν πάνω στις πρακτικές τους. Επίσης, και στην έρευνα που διεξήχθη σε χώρες της Ευρώπης σχετικά με τις απόψεις των διδασκόντων, επισημάνθηκε η αναθεώρηση των εκπαιδευτικών πρακτικών τους. Το ίδιο διαπιστώθηκε και στην έρευνα των Ιωακειμίδου, Βλαχοστέργιου, Σούρρα, Λιόπα, Κοκκινιά, Σούλα και Τσαλαμπαμπούνη (2021) σχετικά με το Εκπαιδευτικό Πρόγραμμα για τη Συμπερίληψη, όπου τονίστηκε η αναθεώρηση των πρακτικών των εκπαιδευτικών, όπως επίσης και η Συνεργατική Μάθηση που επίσης επισημάνθηκε στις μεθόδους

διδασκαλίας της έρευνάς μας. Επιπρόσθετα, η αναθεώρηση εκπαιδευτικών πρακτικών αναφέρθηκε και στην έρευνα των Σουτόπουλου και Γεωργίτη (2021) σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο Νομό Πρέβεζας.

Η ύπαρξη, επίσης, οδηγιών για την εκτέλεση της διαδικασίας συνατάται και στο Θεωρητικό Πλαίσιο και πιο συγκεκριμένα στην έρευνα με τις απόψεις των εκπαιδευτικών ανά την Ευρώπη.

Επιπλέον, από τα δεδομένα της έρευνας προέκυψε ότι η «Ανεστραμμένη τάξη» ως τεχνική, χρησιμοποιήθηκε από τους εκπαιδευτικούς. Όπως φάνηκε και στο θεωρητικό πλαίσιο αναφέρθηκε η ίδια τεχνική και στην έρευνα του Χατζάκη (2015) που αφορούσε τη χρήση ενός Παιδαγωγικού Μοντέλου στα Εκπαιδευτήρια Μαντουλίδη. Επίσης, η τεχνική της «Ανεστραμμένης Τάξης» χρησιμοποιήθηκε και στην έρευνα των Μακροδήμου, Παπαδάκη και Κουτσούμπα (2017) για τα Μαθηματικά της Ε΄ Τάξης. Επιπλέον, προέκυψε ότι δοκιμάστηκαν τεχνικές όπως οι Ασκήσεις οι οποίες αναφέρθηκαν και στην έρευνα των Αναστασίου, Ανδρούτσου και Γεωργαλά (2015) στα Μαθηματικά. Ακόμα, δοκιμάστηκε η χρήση της Σύγχρονης και Ασύγχρονης εκπαίδευσης οι οποίες αναφέρθηκαν και στην έρευνα του Αθανάτου και Υφαντόπουλου (2021) σχετικά με τις απόψεις των εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας για την εξ αποστάσεως στα σχολεία της Ρόδου.

Επιπλέον, από τα δεδομένα της έρευνας προέκυψε η χρήση συγκεκριμένης ηλεκτρονικής πλατφόρμας, της webex και των δυνατοτήτων της, ενώ στο θεωρητικό πλαίσιο αναφέρθηκαν άλλες ηλεκτρονικές πλατφόρμες που χρησιμοποιήθηκαν. Ακόμα, προέκυψε ότι οι εκπαιδευτικοί δεν είχαν λάβει κάποια Επιμόρφωση σχετικά με την εξ αποστάσεως εκπαίδευση ενώ στο θεωρητικό πλαίσιο φάνηκε ότι οι εκπαιδευτικοί είχαν γνώσεις στις ΤΠΕ και της εξ αποστάσεως, όπως στην έρευνα των Τζήλου και Παπαδημητρίου (2019) σχετικά με την αλλαγή του τρόπου διδασκαλίας των Μαθηματικών αλλά και στην έρευνα του Σουτόπουλου και Γεωργίτη. Επιπροσθέτως, αυτό φάνηκε και στις έρευνες των Κελεσίδη, Μανάφη και Μπότση (2016) και των Μπίκου και Τζιφόπουλου (2013) όπου οι εκπαιδευτικοί επιμορφώθηκαν εξ αποστάσεως.

Ακόμα, από τα δεδομένα της έρευνας προέκυψε ότι ο εξοπλισμός δεν ήταν αρκετός για τους εκπαιδευτικούς. Κάτι παρόμοιο διαπιστώθηκε και στο θεωρητικό πλαίσιο καθώς σχεδόν όλες οι έρευνες ανέφεραν ότι υπήρχαν τεχνικά προβλήματα για τους εκπαιδευτικούς.

Επιπλέον, παρατηρήθηκε ότι όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής διαδικασίας έδειξαν μια αρκετά θετική στάση απέναντι στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση και αυτό προέκυψε από τα δεδομένα της έρευνας αλλά και από το Θεωρητικό Πλαίσιο όπου σχεδόν σ' όλες τις έρευνες οι συμμετέχοντες αντιμετώπισαν θετικά την εν λόγω διαδικασία.

Τέλος, σχετικά με τη επαναχρησιμοποίηση και καθιέρωση της εξ αποστάσεως στα σχολεία, αυτό που προέκυψε από τα δεδομένα της έρευνας ήταν ότι οι εκπαιδευτικοί απάντησαν αρνητικά, ενώ στο θεωρητικό πλαίσιο φάνηκε η διάθεση από τους εκπαιδευτικούς να συνεχίσουν τη χρήση της εξ αποστάσεως.

Επομένως, αυτό που προκύπτει συνολικά είναι ότι η εξ αποστάσεως προσέφερε θετικά οφέλη σ' όλους τους συμμετέχοντες και αντιμετωπίστηκε με μια θετική στάση από αυτούς ως ένα βαθμό χωρίς όμως τελικά να υπάρχει η διάθεση να καθιερωθεί μόνιμα στα σχολεία.

6 βιβλιογραφία

1. Αθανάτου, Μ., Υφαντόπουλος, Ν. (2021) Η Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19 και οι απόψεις των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Στα *Πρακτικά του 1^ο Διεθνούς Διαδικτυακού Εκπαιδευτικού Συνεδρίου από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες*. Τόμος 0, σσ. 401-412. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/3250-7876-1-PB.pdf>
2. Αναστασιάδης, Π. (2017) ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2015: Σχολική Εξ αποστάσεως εκπαίδευση με τη χρήση των ΤΠΕ στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Μια αποτίμηση της ερευνητικής συνεισφοράς. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. τ. 13, σσ. 91-105. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/14057-33309-1-SM.pdf>.
3. Αναστασίου, Α., Ανδρούτσου, Δ., Γεωργάλας, Π. (2015) Η δυνατότητα αξιοποίησης των ΤΠΕ για τη συμπληρωματική εξ αποστάσεως ηλεκτρονική διδασκαλία θεμάτων της αγγλικής γραμματικής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. τ. 11, σσ. 108-121. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/9823-18882-1-PB.pdf>.
4. Βογιατζάκη, Ε. (2019) Ρόλοι και δεξιότητες εκπαιδευτικών στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Στα *Πρακτικά του 10^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Τόμος 10, σσ. 39-42. Retrieved from: file:///C:/Users/User/Downloads/Roloi_kai_dexiotetes_ekpaideutikon_sten_ex_apostas.pdf.
5. Δημητρόπουλος, Γ.Ε. (2004). *Εισαγωγή στη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας: Ένα συστημικό μοντέλο*. Αθήνα: Έλλην
6. Ιωακειμίδου, Β., Βλαχοστέργιου, Κ., Σούρρας, Θ., Λιόπα, Ν., Κοκκινιά, Θ., Σούλα, Ε., Τσαλαμπαμπούνη, Φ. (2021) Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση και ψηφιακή αφήγηση: η υλοποίηση εν μέσω πανδημίας ενός εκπαιδευτικού προγράμματος με θέμα τη συμπερίληψη. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. τ.

- 17, σσ. 79-96. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/26329-74422-1-PB.pdf>
7. Καραγιάννη, Δ., Αναστασιάδης, Π. (2009) Συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο: Σχεδιασμός και Ανάπτυξη Πιλοτικού Εντύπου Εκπαιδευτικού Υλικού με την μέθοδο της εξαι με θέμα: Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας. Στα *Πρακτικά του 5^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Τόμος 5, σσ. 98-109. Retrieved from: [file:///C:/Users/User/Downloads/502-956-2-PB%20\(5\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/502-956-2-PB%20(5).pdf)
8. Κελεσιδης, Ε., Μανάφη, Ι., Μπότσας, Γ. (2016) Απόψεις εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την επιμόρφωση τους για την ένταξη των ΤΠΕ στη διδασκαλία με το μεικτό μοντέλο μάθησης. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*. τ. 9, σσ. 16-24. Retrieved from: [file:///C:/Users/User/Downloads/258-889-1-PB%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/258-889-1-PB%20(4).pdf)
9. Λαγουμιντζής, Γ. (2015) Κεφάλαιο 4. Μέθοδοι συλλογής δεδομένων, 4.2 Μέθοδοι συλλογής υλικού, Το ερωτηματολόγιο. Retrieved from: https://repository.kallipos.gr/bitstream/11419/5360/1/01_chapter_04.pdf.
10. Λάζαρη, Κ., Μουζάκης, Χ., Κουτρομάνος, Γ. (2015) Η Αξιοποίηση του Edmodo σε Δράσεις Συμπληρωματικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης: Μια Μελέτη Περίπτωσης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Στα *Πρακτικά του 8ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Τόμος 8, σσ. 67-75. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/54-96-1-SM.pdf>.
11. Μακρόδημος, Ν., Παπαδάκης, Σ. (2017) Σχολική εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση: μια μελέτη περίπτωσης με τη μέθοδο της Ανεστραμμένης Τάξης για τα Μαθηματικά της Ε' Δημοτικού. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. τ. 13, σσ. 27-36. Retrieved from: [file:///C:/Users/User/Downloads/13975-33114-2-PB%20\(7\).pdf](file:///C:/Users/User/Downloads/13975-33114-2-PB%20(7).pdf)
12. Μπίκος, Κ., Τζιφόπουλος, Μ. (2013) Η Επαγγελματική ανάπτυξη των σύγχρονων εκπαιδευτικών: Μοντέλο εφαρμογής της εξ αποστάσεως επιμόρφωσης στη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Στα *Πρακτικά του 7ου Διεθνούς Συνεδρίου για την Ανοικτή & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση*. Τόμος 7, σσ. 61-74. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/735-1440-1-SM.pdf>
13. Οικονόμου, Β. (2020) Εξ αποστάσεως σύγχρονη & ασύγχρονη διδασκαλία. Διευρύνοντας ακόμη περισσότερο τον ορίζοντα της εκπαίδευσης. Retrieved from: <https://economu.wordpress.com/2020/04/20/%CE%B5%CE%BE-%CE%B1%CF%80%CE%BF%CF%83%CF%84%CE%AC%CF%83%CE%B5%CF%89%CF%82->

[%CF%83%CF%8D%CE%B3%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B7-%CE%BA%CE%B1%CE%B9-%CE%B1%CF%83%CF%8D%CE%B3%CF%87%CF%81%CE%BF%CE%BD%CE%B7/](#).

14. Παπανικολάου, Κ., Μανούσου, Ε. (2019) Συμπληρωματική εξ αποστάσεως εκπαίδευση στη Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Μια έρευνα Δράσης για την αναπλήρωση των μαθημάτων για τους μαθητές που απουσιάζουν περιστασιακά από το σχολείο. *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. τ. 15, σσ. 186-195. Retrieved from: <file:///C:/Users/user/Downloads/21111-53985-1-PB.pdf>.
15. Σημειώσεις στο μάθημα Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό: Εκπαιδευτική Έρευνα. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό. Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου.
16. Σουτόπουλος, Ν., Γεωργίτσης, Ν. (2021) Στάσεις, αντιλήψεις και ψηφιακές δεξιότητες εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Ν. Πρέβεζας για την ΕΞΑΕ κατά την έκτακτη περίπτωση Μαρτίου-Μαΐου 2020 λήψης μέτρων πρόληψης του ΥΠΑΙΘ κατά τον COVID 19. Στα *Πρακτικά του 1^ο Διεθνούς Διαδικτυακού Εκπαιδευτικού Συνεδρίου Από τον 20^ο στον 21^ο αιώνα μέσα σε 15 ημέρες*. Τόμος 0, σσ. 147-150. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/3222-7775-1-PB.pdf>
17. Τζήλου, Γ., Παπαδημητρίου, Σ. (2019) Η διδακτική των Μαθηματικών μέσω της Τέχνης με την Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών: Μια Έρευνα- Δράση στο πεδίο της Συμπληρωματικής Σχολικής εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης *Ανοικτή Εκπαίδευση: το περιοδικό για την Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση και την Εκπαιδευτική Τεχνολογία*. τ. 15, σσ. 138-148. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/19823-53950-1-PB.pdf>
18. Τζιφόπουλος, Μ. Χ. (2015) Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση ως ένα εξελισσόμενο εργαλείο για τους σύγχρονους εκπαιδευτικούς: Δυνατότητες- Περιορισμοί- Προτάσεις. *Θέματα Επιστημών και Τεχνολογίας στην Εκπαίδευση*. τ. 8, σσ. 93-102. Retrieved from: <file:///C:/Users/User/Downloads/248-857-1-PB.pdf>.
19. Χατζάκης, Δ. (2015) e-mandoulides και Αντίστροφη Τάξη: δεδομένα από τα δυο πρώτα έτη εφαρμογής. Στα *Πρακτικά του 8^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου* Retrieved from: <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/openedu/article/viewFile/86/74>.

Πηγή

1. SchoolEducationGateway, Η διαδικτυακή πλατφόρμα της Ευρώπης για τη σχολική εκπαίδευση (2020) Έρευνα σχετικά με τη διαδικτυακή και την εξ αποστάσεως μάθηση- Αποτελέσματα. Retrieved from: <https://www.schooleducationgateway.eu/el/pub/viewpoints/surveys/survey-online-teaching.htm>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ερωτηματολόγιο Μεταπτυχιακής εργασίας.

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου, Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Θέμα της Έρευνας: Εξ αποστάσεως εκπαίδευση: Αντιλήψεις εκπαιδευτικών Πρωτοβάθμιας σχετικά με τις αλλαγές που επιφέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία".

Το ερωτηματολόγιο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας και αφορά την Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία που εκπονήθηκε στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα "Εκπαιδευτική Πολιτική Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση" με Ειδίκευση Εκπαιδευτικά Προγράμματα και Υλικό Συμβατικές και e-Μορφές Πολιτικές και Πρακτικές". Δεν απαιτείται πολύ χρόνος για τη συμπλήρωση του Ερωτηματολογίου και φυσικά όλες οι απαντήσεις θα είναι εμπιστευτικές και ανώνυμες και θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο για τη διεξαγωγή της Έρευνας.

Η βοήθειά σας θα είναι πολύτιμη για μένα.

Με εκτίμηση,
Ηλία Δήμητρα.

Οι ερωτήσεις που περιλαμβάνονται στο παρών ερωτηματολόγιο και αφορούν την ετοιμότητα ως προς την χρήση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και την

αναθεώρηση πρακτικών αξιολογούνται με τη κλίμακα 1-5. Όπου: Πάρα πολύ=1,
Πολύ=2, Αρκετά=3, Λίγο=4, Καθόλου=5.

1. Φύλο: Γυναίκα Άνδρας
2. Ηλικία: 25 με 35   35 με 45   45 με 55   άνω των 55
3. Σπουδές:
    Πτυχίο Πανεπιστημίου   Μεταπτυχιακό   Διδακτορικό
4. Χρόνια Υπηρεσίας στο σχολείο
5. Υπηρεσιακή Κατάσταση Εκπαιδευτικών
    Μόνιμος   Αναπληρωτής
6. Ειδικότητα:
    Δάσκαλος   Εκπαιδευτικός Ειδικότητας
7. Σας ικανοποίησε το γεγονός ότι λόγω του Κορωνοϊού πάρθηκε η απόφαση να εφαρμοσθεί η εξ αποστάσεως εκπαίδευση;
(κυκλώστε ανάλογα)
                  1   2   3   4   5
Πάρα πολύ   Πολύ   Αρκετά   Λίγο   Καθόλου
8. Ήταν έτοιμο το εκπαιδευτικό σύστημα και κυρίως τα σχολεία να ανταπεξέλθουν στις νέες συνθήκες;
(κυκλώστε ανάλογα)
                  1   2   3   4   5
Πάρα πολύ   Πολύ   Αρκετά   Λίγο   Καθόλου
9. Εσείς ήσασταν έτοιμος/η ως εκπαιδευτικός να προσαρμοστείτε στις νέες συνθήκες;
(κυκλώστε ανάλογα)
                  1   2   3   4   5
Πάρα πολύ   Πολύ   Αρκετά   Λίγο   Καθόλου

10. Οι μαθητές ήταν έτοιμοι να προσαρμοστούν σ' αυτή τη νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα της εξ αποστάσεως;
(κυκλώστε ανάλογα)

1	2	3	4	5
Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου

11. Υπήρχαν συγκεκριμένες οδηγίες που έπρεπε να ακολουθηθούν για την εκτέλεση της διαδικασίας;
(κυκλώστε ανάλογα)

Ναι Όχι

12. Είχατε λάβει κάποια επιμόρφωση πάνω στις Νέες Τεχνολογίες στην εκπαίδευση και πιο συγκεκριμένα στην εξ αποστάσεως;
(κυκλώστε ανάλογα)

Ναι Όχι

13. Ποιες πλατφόρμες χρησιμοποιήθηκαν για την εκτέλεση της εκπαιδευτικής διαδικασίας;
(κυκλώστε ανάλογα)

ZOOM WEBEX ΑΛΛΗ

14. Πόση ήταν η διάρκεια των μαθημάτων από απόσταση με τους μαθητές σας;
(κυκλώστε ανάλογα)

45 λεπτά 1 ώρα Πάνω από 1 ώρα

15. Ποιες μεθόδους και τεχνικές χρησιμοποιήσατε για τη διδασκαλία και εκμάθηση των μαθητών σας από απόσταση;

---

16. Υπήρχε ετοιμότητα των μαθητών ως προς τη μάθηση και τη διδασκαλία με τη βοήθεια της εξ αποστάσεως;
(κυκλώστε ανάλογα)

1	2	3	4	5
Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου

17. Θεωρείτε πως η επαφή σας με αυτή τη διαφορετική μέθοδο ήταν εποικοδομητική;

(κυκλώστε ανάλογα)

Ναι Όχι

18. Θεωρείτε πως η εξ αποστάσεως μπορεί να συνεισφέρει στην εκπαιδευτική διαδικασία;
(κυκλώστε ανάλογα)

Ναι Όχι

19. Αν σας δινόταν ξανά η ευκαιρία θα θέλατε να ξαναχρησιμοποιηθεί η εξ αποστάσεως στο σχολείο;
(κυκλώστε ανάλογα)

Ναι Όχι

20. Θεωρείτε πως μετά τη χρήση της εξ αποστάσεως αναθεωρήσατε κάποιες πρακτικές σας σχετικά με τη διδασκαλία των μαθητών σας;
(κυκλώστε ανάλογα)

1	2	3	4	5
Πάρα πολύ	Πολύ	Αρκετά	Λίγο	Καθόλου

21. Ο εξοπλισμός που υπήρχε ήταν αρκετός για να επιτευχθεί το αποτέλεσμα;
(κυκλώστε ανάλογα)

Ναι Όχι

22. Αν είχατε την ευκαιρία να επιλέξετε θα επιλέγατε την εξ αποστάσεως να συνεχιστεί και να καθιερωθεί στα σχολεία;
(κυκλώστε ανάλογα)

Ναι Όχι

